

פינוקיו: קורותיו של ילד-עץ

מאת קרלו קולודי

תורגם מאיטלקית מאת ישראל דושמן

הקדמה

הספר פינוקיו, קורותיו של ילד-עץ, מאת קרלו קולודי¹, נחשב זה כ-80 שנה, ובצדק, אחד מספרי המופת שבספרות-הילדים העולמית. ולא לבד משום ספור-המעשה המשעשע והמרתק² את קוראיו הצעירים, אלא משום שהוא רווי חכמת-חיים והבנת נפש הילד ומבליט בפאולו בלי-משום מוסר-השכל של כל הרפתקה ומעשה משובה של גבור-הספור, וכך הוא מחדיר לעולמו של הילד באפן טבעי ביותר את המשגים של הרע וענשו ושל הטוב וגמולו.

ספר חנוכי יקר זה תרגם ל-48 לשונות ובתוכן לעברית. הוא הופיע בשנת 1937 בהוצאתנו בתרגומו של הסופר והמורה ישכאל דושמן ז"ל. המתרגם שהיה בקי בכל מכמני הלשון העברית, הצליח לבשם את תרגומו העברי בדפוס-לשון, ניבים ובטוויים מקראיים, תוך שמירה על פשטות הסגנון והרמה הספרותית של המקור.

אולם מאז התפתחה לשוננו בלי-הרף ונתעשרה בשמושי לשון ובמנחים חדשים ומדגקים, המחזיקים את התאמתם של התרגומים, אפלו הטובים ביותר, שנעשו בדור הקודם, למציאות הלשונית של ימינו, בלי לותר על הטוב והמיחד שבתרגומים אלה ובלי לקפח זכות ראשונים.

בבואנו עתה להוציא מהדורה ערוכה וסדורה מחדש של ספר-מופת זה, השוינוהו שוב למקור והתאמנו כאן וכאן את הסגנון בלי לפגוע במלאכת המחשבת של התרגום, אשר טעמו המשבח לא פג³ עד היום. כן הוספנו בסוף הספר לוח של מלים ובטוויים לא-שכיחים או בעלי משמעויות שונות.

חברת "אמנות" בע"מ

פרק ראשון: הנגר דבדבון מוצא בול-עץ הבוכה וצוחק פתינוק

היה הנה...

"מלך!" יאמרו הקוראים הקטנים.

"בו-מלך", צעקו האחרים.

לא, ילדים, אינכם אלא טועים, היה הנה לא מלך ולא בו-מלך, אלא בול-עץ פשוט, מאותם בולי-העץ, שבהם מסיקים את התנורים. איני יודע כיצד קרה הדבר, אולם ביום אחד מימות השנה נמצא בול-עץ זה עומד בחדר מלאכתו של הנגר הנזקן אנטוניו, שהנה נקרא בפי כל בשם "דבדבון", משום אפו האדום, אשר דמה לדבדבון בשל.

ראה הנגר דבדבון את בול-העץ ונתמלא חדנה. הוא שפשף את ידיו בנחת-רוח ומלמל לעצמו:

"בול-עץ זה – דבר בעתו הוא. הבה אעשה ממנו רגל לשלחן!"

אמר – ועשה. הוא לקח גרזן חד בידו, הניף אותו וכבר עמד להתחיל במלאכה, כשנבהל ונרתע בשמעו קול דק מן הדק קורא:

"אל נא תכני ביד חזקה!"

שערו נא את תמהונו הגדול של זקננו החביב – מר אנטוניו!

הוא העביר עיניו על חדר מלאכתו, הסתכל פה וכה, כי היה חרד לדעת מי פנה אליו בקריאה זאת, אך לא ראה איש. הוא הביט מתחת לספסל – אין איש; הצעין בארון, שהיה תמיד סגור, וגם שם לא מצא דבר; הסתכל בסל המלא שבכיס⁴ ונסתרת⁵ – לא-כלום; פתח את הדלת והביט החוצה, אך גם שם לא ראה נפש חיה. מי אפוא הוא זה שבקש רחמים ממנו?

"אני מבין!" קרא הנגר, כשהוא מצטחק. "תכו, שדמיוני הטעני; אשובה נא למלאכתו."

אנטוניו תפס שוב את הגרזן בידו והכה בכח על בול-העץ.

“אוי, פואב!” נשמע שוב קול דק, מעורר רחמים.

הפעם נבהל הנג'ר דבדבון שבועתים. הוא לטש את עיניו, ופער את פיו עד כי לשונו השתלשלה החוצה, כשהוא פלו נדהם ונרעש.

כששבה אליו רוחו במקצת, מלמל לעצמו כשהוא רועד מפחד: “מי זה קרא ‘אוי’? הלא אין בחדר אף נפש חיה אחת. האמנם יכול בול-עץ לצוץ ולבכות בתינוק? לא אוכל להאמין. הלא אין זה אלא בול-עץ פשוט, שאפשר להסיק בו תנור כדי לבשל עליו גזיד ערשים... ובכן אפוא? אוילי נכנס מישוהו לתוך בול-עץ זה והתחבא בתוכו? אוי נאבוי לו! הנני אליו!”

והוא תפס את בול-העץ בשתי ידיו והתחיל להכות בו בלי רחמים בקיר חדרו. אחר-כך עמד והקשיב, אם ישמע שוב אותו הקול הדק. עברו שני רגעים – דממה; עשרה רגעים – אין קול ואין קשב!

“ידעתי!” אמר הנג'ר דבדבון, כשהוא מיטיב את קפלטו⁶ ומעמיד פנים צותקים. “ברור כשמש בצהריים: פל הדבר הזה אך נדמה לי ואיש לא קרא כלי ‘אוי’. אשובה נא למלאכתי.”

אך כיון שלבו היה מלא פחד, פתח בשירה, כדי לעודד את רוחו.

אחר סלק את הגרזן הצדה ולקח את המקצועה⁷ להקציע בה את העץ. אך רק התחיל להעביר את המקצועה על פני העץ, והנה שוב נשמע אותו הקול הדק פונה אליו הפעם מתוך צחוק:

“חדל! אתה מדגדג אותי!”

לשמע קריאה זו נפל הנג'ר דבדבון מלא קומתו ארצה, כמכה רעם, ולאחר שפקח את עיניו ראה את עצמו יושב על הרצפה. מרב פחד נתענתו⁸ פניו, וחסמו, שהיה תמיד אדם, הפך פתאם סגל.

פרק שני: הנג'ר דבדבון נותן את בול-העץ המוזר הזה במתנה לרעו ג'פטו, וג'פטו אומר לעשות ממנו ליצן-פלא, שיהיה רוקד, מסיף ויוצא במחולות

לפתע נשמעה דפיקה בדלת.

“יבוא!” קרא הנג'ר במקומו באין פח לקום מעל הארץ, ולחדרו נכנס זקן ער נורזי ששמו ג'פטו. ילדי הרחוב, ברצונם להתגרות בו, היו מכנים אותו בשם “דיסה”, מפני שקפלטו היה מזכיר להם את צבע הדיסה הנעשית מדורה.

ג'פטו היה אדם קפדן ונוח לכעס. כשהיה שומע את השם “דיסה” יוצא מפי אחד הנערים, היה מתמלא שצף-קצף. נאוי לאותו נער אם עמד אותה שעה בתוך ד' אמותיו – אל רחום ישמרהו ויציילהו!

“ברוכים היושבים!” אמר ג'פטו. “מה אתה עושה שם על הרצפה, מר אנטוניו?”

“אני לומד שיחת נמלים.”

“תורה היא ולמוד היא צריכה.”

“מה הביאך אל ביתי, מר ג'פטו?”

“רגלי הביאוני, מר אנטוניו, פי בקשה לי אליך.”

“עד חצי המלכות נתעש!” ענה הנג'ר, בקומו מעל הארץ.

“הבקר נצנץ במחוי רעיון אחד...”

“למשל?...”

“עלה על דעתי לעשות ליצן מעץ, ליצן-פלא, אשר ידע לצאת במחולות לרקד ולהלחם בסוף. בליצן שכזה אומר אני לצאת לסבוב על פני ארץ רבה, לנוד ממקום למקום ולהרויח את לחמי בכבוד. מה דעתך?”

“הפלא ופלא, דיסה!” נשמע פתאם קול דק מאד.

כשמע ג'פטו את הכנוי “דיסה” אדמו פניו מפעם כעגבניה בשלה והוא קרא אל הנג'ר בקול עז:

“מפני מה אתה מעליב אותי?”

“מי זה מעליב אותך?”

“הנה קראת לי בשם ‘דיסה’!”

“אני? חלילה לי! לא אני קראתי לך כך!”

“היוצא מזה, פי אני עצמי קראתי לי כך! אני חוזר ואומר: אתה קראת לי כך!”

“לא!”

“כן!”

“לא!”

“כן!”

ושני הדידים הנרגזים התלהבו והם עברו חיש מהר מריב שפתיים למלחמת ידים; הם

התנפלו זה על זה והתחילו חובטים, מכים, שורטים, צובטים, ואף נושכים איש את בשר רעהו.

ככלות הקטטה, נמצא בידי הנגר אנטוניו קפלטו הצהוב של ג'פטו, וג'פטו החזיק בשניו את קפלטו האפר של הנגר אנטוניו.

“השב לי את קפלטו!” קרא הנגר אנטוניו.

“נאמה השב לי את שלי!” ענה ג'פטו, “רכנו די – עתה נשלים בינינו!”

וכך, לאחר שפל אחד קבל את קפלטו בתזרה, הושיטו שני הנקנים את נדם זה לזה ונשבעו להמשיך בידידותם הנאמנה עד יומם האחרון.

“וכן, ידידי מר ג'פטו”, אמר הנגר בקול מפוסף⁹, “במה אוכל לכבדך?”

“זקוק אני לגור-עץ כדי לחרט ממנו את הליצן שלי, והנה באתי לבקש ממך פי תתן לי גור-עץ מתאים.”

הנגר אנטוניו שמח מאד לשמע דברים אלה, כי גדול הנה רצונו להפטר מבול-עץ משנה זה. לכן נגש אל הספסל, לקח את בול-העץ כדי לתתו לידידו. אך באותו רגע ממש נשמט בול-העץ מידי, קפץ והכה על רגליו הדקות של ג'פטו.

“אוי! אכן, גומל חסדים טובים אתה, מר אנטוניו; פמעט שברת את רגלי!”

“כי נשבעתי, כי לא אני הכייתך!”

“היוצא מזה, פי אני עצמי הכיתי על רגלי?”

“בפל אשם בול-העץ הזה...”

“נדעתי גם נדעתי כי בול-העץ הזה, אך אתה זרקת אותו עלי.”

“לא, אני לא זרקתי אותו!”

“שקנו!”

“ג'פטו, אל נא תעליבני, פן אקראך בשם דיסה!”

“חמור!”

“דיסה!”

“בור!”

“דיסה!”

“קוף זקנו!”

“דיִיסה!”

פֿאַשר שְׁמַע גְּפֿוטוּ בַּפֿעַם הַשְּׁלִישִׁית אֶת הַשֵּׁם “דיִיסה” יוצא מִפֿרֶשׁ מִפִּי הַנַּגֵּר, נִתְמַלֵּא חֶמֶה וְכַעַס וְהִתְנַפֵּל עָלָיו. וְשׁוֹב פֿרָצָה בִּינֵיהֶם תִּגְרָת-נְדִים נִמְרָצָת. תּוֹצְאוֹת תִּגְרָה זֹה הָיוּ בּוֹלְטוֹת בְּיוֹתֵר: עַל חֶטְמוֹ שֶׁל אַנְטוֹנִיּוֹ נִשְׁרָטוּ שְׁתֵּי שְׁרִיטוֹת וּמִמֶּעִילוֹ שֶׁל גְּפֿוטוּ נִעְקְרוּ שְׁנֵי כַּפְתוֹרִים.

אָף-עַל-פִּי-כֵן, לְאַחַר שְׁנֵי תִקְרָה דַּעְתָּם, הוֹשִׁיטוּ שְׁנֵיהֶם יָדָם זֶה לְזֶה וְנִשְׁבְּעוּ שׁוֹב לִהְיוֹת יְדִידִים נְאֻמִּים עַד יוֹמָם הָאַחֲרוֹן.

גְּפֿוטוּ שָׁם אֶת בּוֹל-הַעֵץ תַּחַת זְרוּעוֹ, הוֹדָה לַנַּגֵּר אַנְטוֹנִיּוֹ עַל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה עִמּוֹ וּפְנָה לְלִכְתּוֹ, כְּשֶׁהוּא צוֹלֵעַ עַל יָרְכוֹ.

פֿרָק שְׁלִישִׁי: גְּפֿוטוּ נִגַּשׁ לַעֲשִׂיַת לַיִצוֹן-הַעֵץ שֶׁלּוֹ וְקוֹרֵא לוֹ בְּשֵׁם פִּינוֹקִיו. תַּעֲלוּלָיו הֵרָאשׁוּנִים שֶׁל הַלַּיִצוֹן.

בְּדִירְתוֹ שֶׁל גְּפֿוטוּ הִיָּה רַק חֶדֶר קָטָן אֶחָד מִתַּחַת לַמְדַּרְגּוֹת, שְׁאֵלִיקוֹ פָּנָה הַחֲלוֹן הַיְחִיד שָׁבוּ. הִרְהִיטִים הָיוּ דְלִים וְעֲלוּבִים מְאֹד: פֿסָא צוֹלֵעַ, מִטָּה רַעוּעָה וְשִׁלְחָן מִט לְנֶפֶל¹⁰. בְּפִנֵּת הַחֶדֶר עֲמָדָה פִּירָה בּוֹעֶרֶת וְעֲלִיָּה קְדָרָה; נִרְאָה, פִּי בְּקְדָרָה הַתְּבִשֵּׁל מִשָּׂהוּ, פִּי אָדִים עָלוּ מִתּוֹכָהּ. אֵךְ הַכִּירָה, הַקְדָּרָה וְהָאָדִים לֹא הָיוּ שֶׁל מִמֶּשׁ, אֲלָא צִיּוֹר שְׁצִיר בִּידֵי צִיָּר.

כְּשֶׁנִּכְנַס גְּפֿוטוּ לַחֶדֶר, לָקַח מִיָּד אֶת כְּלֵי עֲבוֹדָתוֹ וְהִתְחִיל לְחַרֵּט אֶת הַלַּיִצוֹן שֶׁלּוֹ. “מָה שֵׁם אֶקְרָא לַלַּיִצוֹן?” שָׁאַל אֶת עַצְמוֹ. “דּוֹמְנִי כִּי מִן הֵרָאוּי שְׁאֶקְרָא לוֹ פִּינוֹקִיו. שֵׁם זֶה יָבִיא לוֹ מְזֶל. הֲלֹא הַפִּרְתִּי מִשְׁפָּחָה בַּת-מְזֶל אַחַת שְׁשֵׁם כָּל בְּנֵיהָ הִיָּה פִּינוֹקִיו, אַבָּא-פִּינוֹקִיו, אִמָּא-פִּינוֹקִיו, וְהַיְלָדִים פִּינוֹקִיו. הַעֲשִׂיר שְׁבָהֶם קִבֵּץ נְדָבוֹת.” אַחַר נִגַּשׁ לַעֲצֵם הַעֲבוֹדָה. בְּרֵאשׁוֹנָה גִּלְף¹¹ אֶת הֵרָאשׁ, אַחַר-כֵּן – אֶת הַמִּצָּת, אֶת הַעֵינִים וְאֶת הַשָּׁעַר. אֵךְ תֵּאָרוּ נָא לַעֲצֻמְכֶם אֶת תְּמָהוֹנוֹ הַגָּדוֹל, בְּרֵאוֹתוֹ אֶת עֵינֵי הַלַּיִצוֹן נְעוֹת בְּחִרְיָהוּ וּמִסְתַּכְלוֹת בּוֹ בַּחֲצָפָה. גְּפֿוטוּ נָבוֹךְ לְמִרְאֵה הַעֵינִים הַנוֹקְבוֹת הָאֵלֶּה וְקָרָא בְּרַגְזוֹ: “עֵינִים שֶׁל עֵץ, לְמָה תִּסְתַּכְלָנָה בִּי כֵּן?” שְׁתִּיקָה. אִין קוֹל נָאִין קָשָׁב!

הַתְּחִיל גְּפֿוטוּ צָר אֶת אָף הַלַּיִצוֹן, וְהִנֵּה אֵךְ סִים אֶת מְלֵאכְתּוֹ הַתְּחִיל הָאָף גָּדֵל וְהוֹלֵךְ וּבְמִשְׁךְ רַגְעִים אֶחָדִים גָּדֵל גָּדוֹל מְאֹד.

גְּפֿוטוּ נִסָּה לְקַצְרוֹ, אֵךְ לִשְׁנֹא הִנֵּה עֲמָלוֹ; כְּכֹל שֶׁהִנֵּה מְקַצְרוֹ, כֵּן הִנֵּה הָאָף מִתְאַרֵךְ וְהוֹלֵךְ.

אַחֲרֵי הָאָף הַתְּחִיל לַעֲשׂוֹת אֶת הַפֶּה. אוֹלָם טָרַם סִים אֶת מְלֵאכְתּוֹ, וְהִפָּה כְּבָר הַחֵל לְצַחֵק וּלְשִׁיר.

“תְּדַל לְצַחֵק!” גָּעַר בּוֹ גְּפֿוטוּ בְּכַעַס.

• דְּבַר אֵל הַעֲצִים וְאֵל הָאֲבָנִים!

“תְּדַל לְצַחֵק, הַשְּׁמַעְתָּ?” קָרָא הַזְּקֵן קִשׁוֹת.

מִיָּד חִדַּל הַפֶּה לְצַחֵק וְהִתְאַרֵךְ לְשׁוֹן לַעֲמָתוֹ.

גְּפֿוטוּ הִעֲמִיד פָּנָיִם כְּאֵלוֹ אִין הוּא מְרַגִּישׁ בְּדָבָר וְהוֹסִיף לַעֲסֹק בְּמְלֵאכְתּוֹ. אַחֲרֵי הַפֶּה צָר אֶת הַסַּנְטֵר, אֶת הַצַּנָּאָר, אֶת הַכַּתְּפִים, וְאֶת הַגּוּף וְהַיְדִים.

פִּתְאֹם הִרְגִישׁ גְּפֿוטוּ, כִּי מִיִּשְׁהוּ סִלַּק אֶת קַפְלָטוֹ מֵעַל רֵאשׁוֹ. הוּא הִפְנָה אֶת רֵאשׁוֹ וְעֵינָיו רָאוּ אֶת קַפְלָטוֹ הַצָּהָב בִּידֵי הַלַּיִצוֹן!

“פִּינוֹקִיו, הֲשֵׁב לִי מִיָּד אֶת קַפְלָטִי!” צָעַק גְּפֿוטוּ.

אֵךְ פִּינוֹקִיו לֹא שָׁם לֵב לְדַבְּרֵי הַזְּקֵן, חִבֵּשׁ אֶת הַקַּפְלָט לְרֵאשׁוֹ, וְהֵרָאשׁ כְּלוֹ נְעֵלָם תַּחְתּוֹ.

חֲצָפָה זֹה גְּרָמָה לְגְּפֿוטוּ צָעַר גָּדוֹל מְאֹד, וְהוּא פָּנָה אֵל הַלַּיִצוֹן וְאָמַר:

“הוּי, בֶּן מִבִּישׁ¹²! עוֹדֵךְ גְּלָם, טָרַם סִימְתִּי לַעֲשׂוֹתְךָ, וּכְבָר אַתָּה מַעַז פָּנִים כְּנֶגֶד אַבְיָךְ יוֹצֵרְךָ... רַע הַדְּבַר, בְּנִי רַע!”

וּבְדַבְּרוֹ מָחָה דְּמָעָה¹³ מֵעַל פָּנָיו.

וְהִנֵּה אֵךְ גָּמַר לַעֲשׂוֹת אֶת רְגְלֵי הַלַּיִצוֹן, הִרְגִישׁ מִיָּד בְּעִיטָה בְּאָפוֹ. “כֵּן נָאָה לִי!” מְלַמֵּל גְּפֿוטוּ לַעֲצָמוֹ.

“צִיָּרִיךְ הֵייתִי לְרֵאוֹת אֶת הַנוֹלָד! עַכְשָׁיו עֵבֵר הַמוֹעֵד!”

אָף-עַל-פִּי-כֵן לָקַח אֶת הַלַּיִצוֹן בְּיָדוֹ וְהִעֲמִידוֹ עַל הַרְצָפָה, לְמַעַן יִתְחִיל לְלַכְתּוֹ, אֵךְ פִּינוֹקִיו לֹא יָכַל לְזוֹז מִמְקוֹמוֹ. הַתְּחִיל גְּפֿוטוּ מוֹלִיךְ

אותו הנה ונהנה, צעד אחר צעד. לאט לאט נתרגל הליצן בהליכה עד שהתחיל מתרוצץ בחדר אנה ואנה.

אך בזה לא אמר די, הוא קפץ פתאום החוצה דרך הדלת הפתוחה, נשא את רגליו – והילד איננו!...

ג'פטו המספן מהר לרדף אחריו, אך לא יכל להדביקו, פי פינוקיו דלג פארנבת. רגליו העשויות עץ הקישו בפביש פגדוד חילים הנעולים בעלי-עץ.

“תפסוהו! תפסוהו!” צעק ג'פטו.

העוברים והשבים צחקו במלא פיהם למראה ליצן-העץ, הטס פחץ מקשת, ולא עצרוהו.

רק שוטר אחד, בשמעו את הרעש ובראותו את המהומה ברחוב, קשב, פי סוס ברח מאת אדוניו, ולכן התיצב באמצע הכביש לעצר בבורח. בראות פינוקיו את השוטר העומד לו לשטן בדרך, אמר לעבר בין רגליו ולהמלט. אך הדבר לא עלה בידו. השוטר לא זז ממקומו עד אשר תפס את פינוקיו באפו הארך ומיד מסר אותו לידי ג'פטו.

רצה ג'פטו למשך באזניו של הליצן, אך לתמהונו הגדול נוכח, פי בקפזו שכח לעשות לו אזנים.

תפס ג'פטו בצנארו של פינוקיו ואמר:

“חכה! כשנגיע הביתה תבוא על שורך, סמך עלי!”

שמע פינוקיו דברים אלה, שכב על הארץ ולא רצה ללכת בשום אפן.

בינתיים נתאסף קהל רב של סקרנים והולכי בטל. מהם למדו זכות על פינוקיו, ומהם למדו עליו חובה.

“ליצן עלוב!” אמרו אחדים “יפה הוא עושה שאינו רוצה ללכת הביתה! הן יודע הוא פי שם יעשה בו ג'פטו כלה¹⁴!”

ואחרים הוסיפו בלצון:

“ג'פטו זה מראהו אמנם כאיש ישר, אלא שעם ילדים הריהו אכזר שבאכזרים! אם פל ליצן עלוב זה לידו, יעשה אותו גל של שקבים וקיסמים!”

דברי הזכות שנאמרו לטובתו של הליצן השפיעו על השוטר, עד שעמד ושלח אותו להפשי, ואת ג'פטו המספן, שלא מצא דברים להצדיק את עצמו, הוליך לבית-הסהר. ג'פטו הלך הלוך ויכה וכה אמר בלכתו:

“הוי, בן-בליעל! כמה יגיעות נגעתו עד שעשיתי אותו לליצן הגון, ונהנה עתה בעט בי! אבל אשם אני: לא חשבתי על זה מראש, על-כן באה עלי הצרה הזאת!”

מה שקרה אחר הדברים האלה מוזר הוא ומפלא עד מאד, לא יאמן פי יספר; ואני אשמיעכם פל זאת בפרקים הבאים.

פרק רביעי: מעללי פינוקיו עם הצרצר-הדברן, שמהם אפשר ללמד, פי ילדים רעים אינם אוהבים לשמע מוסר

מפי חכמים ונבונים מהם.

ובכן, ילדים, הטו און ושמעו: בשעה שהולכיו את ג'פטו המספן לבית-הסהר על לא ענל בכפו, טס לו פינוקיו דרך שדות וגבעות הביתה. הוא דלג על פני תהומות, קפץ על פני שיהים ובורות, בארנבת הנמלטת מפני רודפיה.

כשהגיע הביתה, מצא את הדלת פתוחה במקצת. הוא דחף אותה, נכנס החדרה, סגר את הדלת, והתישב לו על הרצפה, כשהוא נושם לרוחה מתוך שמחה.

אך שמחתו לא ארכה, פי מיד הגיע לאזניו צרצור:

“צר-צר-צר!” “מי זה קורא?” קרא פינוקיו נרגש ונפחד.

“אני הוא!” פינוקיו הפנה את ראשו וראה צרצר גדול וזחל לאטו על גבי הקיר.

“אמר נא לי, מי אתה?”

“הריני מתכבד להציג את עצמי לפניך: צרצר-דברך אני וישוב בחדר זה יותר ממאה שנה!”

“אך עתה החדר הזה שלי הוא”, הודיע פינוקיו, “ואם נא מצאתי חן בעיניך, שא רגליך ולך מכאן מיד!”

“לא אזוז מכאן”, ענה הצרצר, “עד אם דברתי דברי”.

“ובכן, פתח פיה ונאירו דבריך”.

“אוי להם לילדים שאינם שומעים בקול הוריהם ועוזבים את ביתם, הם מאבדים את אשכם בידיהם, ניום נבוא וניצטערו על מעשיהם”.

“זמר לך זמירות כחפצך, הצרצר; ואני – את שלי אעשה: מחר, עם עלות השחר, אלך לי מכאן, כי אם אשב פה, ישלחו אותי לבית-הספר, על אפי ועל חמתי. לא אסתיר מפניך כלל, כי אין נפשי ללמודים. בוחר אני לבלות את יומי במשחקים, לרדף אחר פרפרים, לטפס על עצים ולהרס קני צפרים”.

“שוטה עלוב! אינך יודע, כי אם תנהג כך, תגדל בור ועם-הארץ, והפל ילעגו ויבוזו לך!”

“נצח לשונך, צרצר. ברח לך החוצה! שם תנבא!” קרא פינוקיו. אך הצרצר הנה סבלן ופקח, ובמקום להעלב, הוסיף בנחת ובקול שקט: “אם אין ברצונך ללכת לבית-הספר, לך ולמד מלאכה פלשהי, המפרנסת את בעליה”.

“מספיק ודי”, השיב פינוקיו בקצר-רוח. “דע לך, כי מפל המלאכות שבעולם מחבב אני רק אחת”. “איזו?”

“לאכל, לשמות, לישן, לשחק, להנות מפל מיני תענוגים ולהתהלך כל היום באפס מעשה”.

“יוצא מן הכלל!” אמר הצרצר בנחת כבראשונה, “אולם עליך לדעת, כי כל העוסקים ב'מלאכות' אלה סופם – בית-החולים או בית-הסהר”.

“בלם פיה, הצרצר, אל תרבה להג, פן מרה תהנה אחריתך!”

“הוי, פינוקיו עלובי, צר לי עליך!” “למה אתה מרחם עלי?”

“מפני שלא בן-אדם אתה, כי אם ליצן, ולא עוד אלא שראש עץ לך!” כשמע פינוקיו את הדברים האלה בערה כאש חמתו. הוא תפס בגדו פטיש עץ וזרקו בכח בצרצר-הדברך.

אפשר שלא הנה בדעתו לפגוע בו. אך, מעשה שטן, פגע הפטיש בראשו של הצרצר, והצרצר נפחס¹⁵ ונדבק לפתל. היצור העלוב הספיק רק לקרא: “צר-צר-צר” – ומת.

פרק חמישי: פינוקיו רעב; הוא מוצא ביצה ואומר לעשות ממנה חבתה, אך הביצה פורחת לה ונעלמת

אותה שעה שעת בין-השמשות היתה, ופינוקיו נזכר פתאם, כי עדין לא אכל כלום, כי לפתע הרגיש שרעב הוא מאד. אצל ילדים מתעורר התאבון במהירות יתר: ואמנם לאחר רגעים אחדים גדל תאבונו של פינוקיו ובלמוס¹⁶ האכילה אההו. הוא קפץ אל הפירה, שעליה עמד סיר. על פי האד העולה מתוכו סביר הנה כי דבר-מה מתבשל בו. ואולם הסיר והאד היו, כפי שכבר אמרתי, רק מצירים. תארו לעצמכם אפוא את מפח-נפשו של פינוקיו! אפו, ששכר הנה ארך למדי, נעשה ארך עוד יותר, בארבע אצבעות בערך.

הוא התחיל להתרוצץ בחדר ולבקש בכל התבות ובכל הפנות פרוסת לחם, ולו גם לחם יבש, או לכל הפחות עצם פלשהי, דיסה פסולה לאכילה, ונב דג מלוח, גלעין¹⁷ של דבדבן – קצורו של דבר, מאכל פלשהו, אך לשוא הנה עמלו: הוא לא מצא דבר להשביע את רעבונו.

והרעב הלך וגדל, ומזון אין. פינוקיו העלוב! הוא רצה להשפית את רעבונו על-ידי פהוקים: ופהוקיו היו רחבים מאד, עד שפעמים הנה פיו מגיע עד לאזניו. אך אחרי הפהוקים הנה שב הרעב ומציק לו בבתר עז. מלא יאוש מלמל פינוקיו לעצמו בדמעות על עיניו:

“אכן, צדק הצרצר-הדברך! לא טוב הדבר אשר עשיתי כשלא שמעתי בקול אבי וברחתי מן הבית. אלו הנה אבא פה, לא הייתי גונע מתוך פהוקים! אוהה, מה רע נמר להיות רעב!”

פתאם נראה לו פעין דבר לבו, עגלגל, דומה לביצה, מציץ מתוך פח האשפה. פהרה-עין טס פינוקיו אל המקום ההוא, ואמנם – ביצה! קשה לתאר את שמחתו של הליצן. הוא לא האמין למראה עיניו, גלגל את הביצה בגדו וגם נשק לה, כשהוא מדבר אל עצמו:

“איך אבשל את הביצה הזאת? היעלה בידי לעשות לי חבטה? לא, מוטב אצלה אותה על גבי צלחת-בדיל!... נאולי טוב יותר לטגן אותה על מחבת? נאולי טוב מזה ומזה לבשל אותה רפה? לא, אין לי טוב מאשר לצלותה בצלחת-בדיל, או לטגנה על מחבת! רעב אני מאד!”

ובדברו כך שפת 18 את המחבת על האח המלאה גחלים בוערות, יצק במקום שמן מעט מים, ולאחר שהתחילו המים לרתח, שבר את הקלפה ואמר לערות את הביצה לתוך המחבת. אולם תחת חלבון ותלמון קפץ מתוך הקלפה אפרוח עליו נוריו: האפרוח השתנה בנעימות ונחן לפינוקיו ואמר לו:

“חן-חן לך, מר פינוקיו, על שמנעת ממני את הטרח לשבר את קלפת הביצה! להתראות, אדוני! היה בריא ונזק נאמר שלום לקרוב ולרחוק!”

ובדברו את הדברים האלה פּרש את כנפיו ופּרח לו דרך החלון הפתוח.

לב פינוקיו מת בקרבו מרב צער. זמן-מה נצב תחתיו ועיניו נשואות למרחקים, פיו פעור, ובדודו הקלפה השבורה. וכששבה אליו רוחו, פּרץ בכי מר, צעק צעקה גדולה, רקע ברגליו וקרא מתוך דמעות:

“אכן, צדק הצרצר-הדברן! לולא ברחתי מביתי ולו הנה אבא פה, לא הייתי גוע עתה ברעב. אוּנה, מה רע נמר להיות רעב!”

וכינון שהרעב הציק לו במאד מאד ופינוקיו לא ידע במה לשבר אותו, החליט לעזב את הבית ולהמלט אל הכפר הסמוך, בקוותו למצא שם בן-אדם טוב, אשר יפּרס לו מלחמו.

פּרק שששי: פּינוקיו תּוּחב את רגליו בּאח הבּוערת ונרדם, וכּשהוא מקיץ למחרת הבּקר, הוא רואה והנה רגליו שרופות.

בלילה ההוא התחוללה סערה נסופת רעמים וברקים, ורוח קרה ועזה הרימה ענני אבק והרקידה את העצים.

פינוקיו פחד מאד מפני רעמים וברקים, אך רעבוננו הנה כבד ולכן מהר מאד ובמאה קפיצות הגיע אל הכפר. נשימתו קצרה, לבו פעם, פיו הנה פעור ולשונו היתה שלוקה פלשון קלב-הציידים. בכפר הנה חשך ודממה. התנזות היו סגורות, הדלתות נעולות, התריסים מוגפים וברחוב אין נפש חיה. אף נבחת קלב לא נשמעה. נדמה הנה כאילו הקיץ הקץ על הכפר בלוי.

ובגבר עליו הרעב, החליט פינוקיו לצלצל בפעמון אחד הבתים, כשהוא מנחם 19 את עצמו:

“סוף-סוף הן יציץ מישהו בעד החלון!”

ואמנם הוציא זקן אחד את ראשו החבוש מצנפת-שנה מבעד אחד החלונות וקרא בזעם:

“מה לך באו בשעה מאחרת כל כך?”

“סליחה אדוני, אני מבקש פרוסת לחם, ענה פינוקיו, “כי רעב אני מאד.”

“חכה רגע, מנד אשוב”, אמר הנקן.

כסבור הנה הנקן, שלפניו אחד מפרחצי הרחוב, הבאים להרגיו ולהפריע את מנוחתם של אנשים שלווים.

עבר רגע, והנה נפתח החלון שוב ואותו זקן נרגז קרא: “קרב הנה, מעורר ישנים, והושט את כובעך!”

פינוקיו נגש והסיר את כובעו, אך טרם הספיק להגישו וזרם מים נשפך עליו מלמעלה.

אחרי מקלחת קרה זאת, נדחף פינוקיו הביתה אבל נתפוי ראש. הוא הנה רטב בלוי, והקר והרעב ענו את נפשו.

ענה ורצוץ מאד הגיע הביתה ונצח על פסא כל עוד נפשו בו. הוא תחב את רגליו הרטבות והמרפשות לתוך האח הבוערת ונרדם, כי הנה עיף מאד. האש אצתה ברגליו והו נתפחמו והפכו לאפר. פינוקיו הוסיף לישן ולנחר ולא חש קלל ברגליו הבוערות. רק בבקר השכם הקיץ משנתו, כי שמע דפיקה על הדלת:

“מי שם”, שאל פינוקיו, כשהוא מפהק ומשפשוף את עיניו.

“אני!”, נשמע קול מאחורי הדלת.

פּרָק שְׁבִיעִי: ג'פּטו שָׁב הַבֵּיתָה וְנוֹתֵן לְלִיצוֹן אֶת אַרוּחַת-הַבְּקָר שֶׁקָּנָה לְעַצְמוֹ.

בְּשַׁעַה שֶׁהָקִיץ פִּינוּקִיּוֹ מִשְׁנָתוֹ עָדִין לֹא הִרְגִישׁ שְׁנֵת־פַּחְמוֹ רַגְלָיו; לָכֵן, כְּשִׁשְׁמַע אֶת קוֹל אֲבִיו, קִפֵּץ מֵעַל הַכֶּסֶּא לְפָתַח לוֹ אֶת הַדֶּלֶת. אֵךְ קִפֵּץ כְּשִׁלֵּשׁ קִפִּיצוֹת, נָפַל וְהִשְׁתַּטַּח מִלֹּא קוֹמָתוֹ אַרְצָה, בְּרַעַשׁ גָּדוֹל כֹּל כֶּךָ, שֶׁנִּדְמָה הֵיחָא כְּאִלּוּ שָׁק מִלֵּא כְּפוֹת-עֵץ נָפַל מִן הַקּוֹמָה הַתְּמִישִׁית.

“פָּתַח אֶת הַדֶּלֶת!” קָרָא ג'פּטוֹ מִבְּחוּץ.

“אֵינִי יָכוֹל, אֲבֹא...”, עָנָה הַלִּיצוֹן, וְהוּא בּוֹכָה בְּכִי תַמְרוּרִים וּמְתַגַּלְל עַל הָאָרֶץ.

“מָה קָרָה לָךְ?” “מִי־שֶׁהוּ אָכַל אֶת רַגְלִי!”

“מִי זֶה יָכוֹל הֵיחָא לְאָכְלוֹ?” “הַחֶתוּל!” אָמַר פִּינוּקִיּוֹ, בְּרֹאוֹתוֹ אֶת הַחֶתוּל מִשְׁחַק בְּשִׁבְבִים.

“מָהֵר וּפָתַח אֶת הַדֶּלֶת!” קָרָא הַזֶּקֶן שׁוֹב. “פֶּן אֶפְגֵּס וְאֶסְפֵּר לָךְ מַעֲשֵׂה בְּחֶתוּל, שֶׁתִּזְכְּרֶנּוּ לְעוֹלָם וָעֶד!”

“אֲבָל אֵינִי יָכוֹל לְעַמֵּד עַל רַגְלִי! בִּי נִשְׁבַּעְתִּי! אוֹיֵה, מָה אִמְלַל אֲנִי! כָּל יָמֵי אֶהְיֶה אָנוּס לְזַחַל עַל גַּחוּנֵי כְּנָחַשׁ!”

ג'פּטוֹ חָשַׁב, כִּי כָּל הַתַּחֲנוּת וְהַבְּכִיּוֹת הִלְלוּ אֵינּוּ אֵלָּא תַעֲלוּלִים חֲדָשִׁים שֶׁל הַלִּיצוֹן, לָכֵן הִחְלִיט לְשִׁים לָהֶם קוֹץ מִזֵּד. הוּא טִפַּס וְעָלָה עַל הַקִּיר עַד הַחֲלוֹן וְנִכְנַס בְּעֵדוֹ אֶל הַחֶדֶר.

לְכַתְּחִלָּה אָמַר לְעַנֵּשׁ אֶת הַשׁוֹבֵב, אֵךְ בְּרֹאוֹתוֹ אֶת פִּינוּקִיּוֹ מִטַּל עַל הָאָרֶץ בְּלֵי רַגְלָיו, נִכְמְרוּ רַחֲמָיו עָלָיו. הוּא טִפַּס אֶת הַלִּיצוֹן בְּזִרְעוּתָיו, אִמְץ אוֹתוֹ אֶל לְבוֹ, הֶעֱתִיר עָלָיו נְשִׁיקוֹת וְנִחְמוּ בְּדַבְרֵי חֶבֶה.

“פִּינוּקִיּוֹ, יְקִירִי, מִחֻמֵּל נִפְשִׁי²⁰, יֵלֵד שְׁעִשׂוּעֵי! אֵיךְ זֶה שָׂרַפְתָּ אֶת רַגְלֶיךָ, פְּעוּטֵי?” קָרָא בְּדַמְעוֹת עַל עֵינָיו.

“אֵינִי יוֹדֵעַ, אֲבֹא שְׁלִי, אֵךְ הָאִמְיָנָה לִי, כִּי הִלִּילָה הֵהוּא – יִקְחֶהוּ אִפְּל²¹! – לִילָה אִים וְנוֹרָא, לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁכַּחְהוּ: רַעֲמִים רַעֲמוּ, בְּרָקִים הִבְרִיקוּ וְאֵנִי הֵייתִי רַעֵב כְּזָאֵב; וְהִצְרָצֵר-הַדְּבָרָן לֹא פָּסַק מְלִי־סְרַנִּי: “כֶּךָ נָאָה לָךְ, יֵלֵד רַע!” אֵנִי אִמְרָתִי לוֹ: ‘נִצֵּר לְשׁוֹנֵךְ הַצְּרָצֵר!’ וְהוּא עָנָה: ‘אַתָּה לִיצוֹן, וְרֹאשְׁךָ – בּוֹל-עֵץ!’ זָרְקָתִי בּוֹ פְּטִישׁ וְהוּא מַת, אֵךְ דָּמוֹ בְּרֹאשׁוֹ! אֵנִי לֹא תִפְצָתִי לְהַמִּיתוֹ. אַחֲר־כֵּן שִׁפְתֵי אֶת הַמַּחֲבֵת עַל הָאֵחַ הַבוֹעֶרֶת, אֵךְ הָאִפְרוּחַ פָּרַח לוֹ וְאָמַר: ‘לְהַתְּרֹאוֹת, אָמַר שְׁלוֹם לְקָרוֹב וְלִרְחוּק!’ וְהִרְעֵב הַצִּיק לִי מְאֹד, רָצִיתִי אֶל הַפֶּפֶר הַסְּמוּךְ, צִלְצִלְתִּי בְּדֶלֶת, וְאוֹתוֹ זָקַן בְּעַל הַמַּצְנֶפֶת הוֹצִיא אֶת רֹאשׁוֹ מִבְּעַד הַחֲלוֹן וְאָמַר: ‘קָרֵב הֵנָּה וְהִגֵּשׁ אֶת כּוֹבֵעְךָ’, וְשִׁפְךָ עָלַי קִיתוֹן²² שֶׁל מַיִם. הֵן לֹא מִתְעַלְלִים בְּאֵדָם רַעֵב הַבֵּא לְבַקֵּשׁ פֶּת לָחֶם. לֹא כֵּן אֲבֹא? אַחֲרֵי זֶה רָצִיתִי וְחִזַּרְתִּי הַבֵּיתָה, וְכִינּוֹן שֶׁהִרְעֵב הַצִּיק לִי עַד מְאֹד וְהֵייתִי בְּלֵי רֹטֵב, שִׁמְתִי אֶת רַגְלִי עַל הָאֵחַ לִיבְשׁוֹ, וְהֵנָּה שָׁבַת וְהַרְגְּלִים שְׂרוּפוֹת. וְעַכְשָׁו הִרְעֵב גָּדוֹל מְאֹד וְרַגְלִים אֵינֶי. וְבִדְבַר פִּינוּקִיּוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה פָּרַץ בְּכִי תַמְרוּרִים.

מִכָּל דְּבָרָיו שֶׁל פִּינוּקִיּוֹ הִבִּין ג'פּטוֹ רַק דְּבַר אֶחָד: כִּי הִזְדַּק רַעֵב. לָכֵן הוֹצִיא מִכִּיסוֹ שְׁלִשָּׁה אֲגָסִים, הִגִּישׁ אוֹתָם לְלִיצוֹן וְאָמַר: “אֶת שְׁלִשַׁת הָאֲגָסִים הָאֵלֶּה קִנִּיתִי לִי לְאַרוּחַת-הַבְּקָר, אוֹלָם אֵנִי נוֹתֵן אוֹתָם לָךְ בְּרִצּוֹן; אֲכַל וְיִיטֵב לָבְךָ.”

“אִם רוּצָה אַתָּה בְּאִמְתָּ, כִּי אֲכַל אוֹתָם, הוּאֵל בְּטוֹבְךָ לְקַלֵּף אוֹתָם.”

“לְקַלֵּף אוֹתָם?” קָרָא ג'פּטוֹ בְּתַמְהוֹן. “הֵייתְכוּ שְׁבִנִי יְהִיָּה מִפְּנֵךְ כֹּל כֶּךָ! לֹא טוֹב הַדְּבָר! חִיָּב אָדָם לְלַמֵּד מִנְעוּרָיו לְאָכַל הַפֶּל, עַל כֹּל צָרָה שְׁלֹא תִבּוֹא, כִּי מִי יוֹדֵעַ מָה יֵלֵד יוֹם, הֵלֵא הַפֶּל בִּידֵי שְׂמִים.”

“נִכְוֹנִים דְּבָרֶיךָ!” עָנָה פִּינוּקִיּוֹ, “נֹא-עַל-פִּי-כֵּן, לֹא אֲכַל לְעוֹלָם פִּרוֹת בְּקִלְפָתָם, כִּי כָּל קִלְפָּה מְעוֹרֶרֶת בִּי גַעַל-נִפְשִׁי.” ג'פּטוֹ טוֹב-הַלֵּב הוֹצִיא מִכִּיסוֹ אוֹלָר, קִלֵּף בְּסִבְלָנוּת אֶת הָאֲגָסִים וְהִנִּיחַ אֶת קִלְפָתָם בְּקִצָּה הַשֻּׁלְחָן.

כְּשִׁבְּלַע פִּינוּקִיּוֹ אֶת הָאֲגָס הִרְאִישׁוֹן אָמַר לְזָרֵק אֶת הַלְבָּה שְׁלוֹ, אֵךְ ג'פּטוֹ עֲצַר בְּיָדוֹ וְאָמַר:

“אֵל נָא תִזְרַק, בְּנִי, אֶת הַלְבָּה, אֵין לָךְ דְּבַר שְׂאִין לוֹ שַׁעַה!”

“אֵךְ אֵנִי לֹא אֲכַל אֶת לֶבֶת הָאֲגָס!” צָרַח פִּינוּקִיּוֹ בְּהַתְּפַלּוֹ כְּנָחַשׁ. “מִי יוֹדֵעַ!” חִזַּר הַזֶּקֶן בְּנִחַת.

אֶף-עַל-פִּי-כֵּן צִיֵּת²³ פִּינוּקִיּוֹ וְהִנִּיחַ אֶת שְׁלֵשׁ הַלְבוֹת בְּקִצָּה הַשֻּׁלְחָן, בְּמָקוֹם שֶׁהָיוּ מִנְחוֹת הַקִּלְפוֹת.

לְאַחַר שֶׁפִּינוּקִיּוֹ אָכַל, או כֹּחוֹ יוֹתֵר, לְאַחַר שֶׁבְּלַע אֶת הָאֲגָסִים, פָּהַק בְּמֵלֵא פִּיו וְאָמַר בְּקוֹל מְלֵא עֲצָב: “עָדִין רַעֵב אֲנִי אֲבֹא!” צָר לִי מְאֹד, בְּנִי, אֵךְ יוֹתֵר מִזֶּה אֵין לִי כְּלוּם.”

“האמנם אין לך כלום, לגמרי לא-כלום?”

“נשארו רק הלבבות הללו וקלפות האגסים”.

“מה לעשות, אמר פינקו, אם אין דבר אחר, תן לי את הלבבות, אכל לבה אחת.”

והוא התחיל ללעס אותה. בראשונה ענה את פיו, אך אחר-כך אכל את תר הלבבות; אחר-כך שלח את ידו גם אל הקלפות, ואחרי שאכל את הפל, שפסף את ידיו בנחת ואמר: “עכשו טוב לי מאד!”

“הנה פי כן”, העיר ג'פטו, “עכשו רואה אתה, פי אמת דברתי באמרי לך, פי יש להתרגל לאכל הפל. כן, יקירי, אין אנחנו יכולים לדעת מה ילד יום. הפל בידי שמים!”

פרק שמיני: ג'פטו מתקין לפינקו רגלים חדשות ומוכר את מעילו כדי לקנות לו ספר-למוד.

לאחר שאכל פינקו לשבעה, התחיל בוכה ומתחנן לפני ג'פטו, פי יעשה לו רגלים חדשות. אך ג'פטו לא שעה אל דמעותיו, פי רצה לענש אותו על התנהגותו הרעה.

“וכי למה אעשה לך רגלים חדשות, אמר ג'פטו, האם כדי שתברח שוב מן הבית?”

“חי נפשי, מהיום והלאה אהיה ילד טוב”, הבטיח פינקו.

“כך דרככם תמיד, הילדים, אמר ג'פטו, מבטיחים אתם להיות טובים רק בשעה שאתם מבקשים לקבל דבר”.

“אבל אינני דומה לילדים אחרים! טוב אני מכל הילדים ומדבר תמיד אמת. הריני מבטיחך, אבא, פי אלמד מלאכה כדי שאהיה למשען ולעזרה לך בימי זקנתך”.

אף-על-פי שג'פטו התאמץ להעמיד פנים קשים, מלאו עיניו דמעות ולבו דאב בקרבו בראותו את ילד שעשועיו מספן ועלוב כל כך. הוא לא דבר דבר, לקח מיז את כלי מלאכתו ושני גזרי עץ ונגש לעבודה.

לא עברה שעה, ושתי רגלים נאות, דקות, מעשה ידי אמן, היו מוכנות בידיו.

אז אמר ג'פטו לליצן: “עצם עיניך וישן!”

פינקו עצם את עיניו, אך לא נרדם, אלא עשה את עצמו פלשו. וג'פטו לקח דבק של נגרים, המס אותו בתוך קלפה של ביצה וחבר את הרגלים לגופו של פינקו באמנות רבה, עד פי לא נודע מקום הדבק.

כמעט הרגיש פינקו כי שוב יש לו רגלים כבראשונה, קפץ מעל השלחן שעליו שכב והתחיל רוקד ומכרפר ככל עז, פאלו נטרפה עליו דעתו מרב שמחה.

“כדי להודות לך על כל הטוב אשר עשית עמי”, אמר פינקו לאביו, “מוכן אני ללכת תכף ומיד לבית-הספר”.

“יפה דרשית, בני!”

“לוי רק הנה לי בגד ללבש”.

ג'פטו הנה עני מאד ובכיסו לא היתה פרוטה לפרטה: לפיכך עמד ועשה לפינקו חליפה מנור עבה, נעלים מקלפת עץ וכובע מלחם רך. לאחר שלבש פינקו את בגדיו אלה, מהר אל דלי המים, הסתפל בו כמו בראי ואמר בתשיבות, כשהוא נהנה מעצמו: “הרי אני כבן-מלכים ממש!”

“נכון מאד”, העיר ג'פטו, “אך חרת נא על לוח לבך את דברי אלה: לא הבגד היפה מכבד את האדם, אלא הבגד הנקי”.

“אף-על-פי-כן”, אמר פינקו, “חסר אני דבר, שבלעדי אי-אפשר ללכת לבית-הספר”. “מה, למשל?” “ספר-למוד”.

“צדקת, בני, מאין אקחנו?” “פשוט מאד: תקנה בתנות”. “נכסף?” “לי אין כסף”. “גם לי אין”. אמר הנקן הטוב בקול עצוב.

אף-על-פי שפינקו הנה מטבעו עליו תמיד, התעצב מאד לשמע דברי אביו, פי על-כן הפל יודעים עניות מהי, ואפלו ילדים.

“חכה רגע, עוד מעט אשוב”, אמר ג'פטו בקומו ממקומו. הוא לבש את מעילו הנישן והטלוא ונצא בהפזון החוצה.

אחרי זמן-מה שב ובדודו ספר-למוד לבנו, אולם מעילו לא היה עלי, אף כי בחוץ נרד שלג.

“נהמעיל, אבא?” שאל פינוקיו. “מכרתי אותו?”

“למה עשית כזאת?” “כי היה לי חם.”

פינוקיו הבין הכל. הוא לא יכל לקבש את רגשותיו, נפל על צנארי ג'פטו ונשק לו נשיקות חמות.

פרק השני: פינוקיו מוכר ספרו, פדי לבקר בתאטרון הליצנים.

החך עבר, ופינוקיו שם את ספרו תחת זרועו ויצא ללכת לבית-הספר. בדרכו חשב מחשבות רבות, בנה מגדלים באויר, האקד יפה ממשנהו, וכה אמר בלכתו:

“היום אלמד בבית-הספר לקרא, מחר אלמד לכתב, ומחרתים – לספר ולחשב חשבונות, ובכרבות הימים אוסיף דעת וחקמה, ובזכות פשרונותי וחריצותי אשתכר כסף רב. בשכרי הראשון אקנה לאבא מעיל צמר! מה אני סח – של צמר? אני אומין בשבילו מעיל קרם זהב וכסף וכפתוריו פנינים. זכאי הוא עלוב זה לכך: הלא פדי לקנות לי ספר-למוד הלך ומכר את מעילו... ולא עוד אלא בנמים קרים באלה! רק אב אוהב ורחום יכול להקריב קרבו שפנה!...”

ובשעה שהיה פינוקיו שקוע בהרהורים אלה, שגרומו לו הנאה מרבה, הגיעו לאזניו פתאם מרחוק צלילי חליל נהף: פי-פי-פי! בום-בום-בום! הוא עמד תחתיו והטה אָזְנוֹ. צלילים אלה נשאו מכפר קטן, השוכן על חוף הים.

“מהי נגינה זאת? תכל שעלי ללכת לבית-הספר, לולא כן...”

והוא התחיל פוסח על שתי הסעיפים: ללכת לבית-הספר או ללכת לקול הנגינה.

“היום אלך לשמע נגינה,” החליט, “ולבית-הספר אלך מחר. אין דבר, לבית-הספר עוד אספיק ללכת,” אמר הנער לבסוף במשכו בכתפיו.

אמר נעשה. הוא פנה אל דרך המלך ונשא את רגליו כחץ מקשת אל הכפר, וכל שהוסיף לרוץ פו הלכו הצלילים ונעשו ברורים יותר: פי-פי-פי, בום-בום-בום! והנה עומדות רגליו על כפר גדולה, שפמרפזה עמד צריף-עץ גדול מכסה בד רבוגני וקהל רב הצטופף סביבו.

“מה הצריף הזה?” שאל פינוקיו את אחד הנערים שם.

“קרא את הכתוב בשלט ותדע.”

“הייתי עושה זאת, אך עוד לא למדתי לקרא.”

“הוי, ריקא שפמותך! יפה, עמד ואקרא באזניך. הרואה אתה את השלט הנה ואת הכתוב עליו באותיות מאירות עינים: תאטרון של ליצנים...”

“האם ההצגה כבר התחילה?”

“עוד מעט ותתחיל.”

“ומה מחירו של פרטיס כניסה?”

“חמש אגורות.”

סקרנותו של פינוקיו הלכה וגברה, ובלי בשת פנים ודרך-אָרֶץ פנה אל הנער המדבר אליו ואמר:

“אולי תוכל להלוות לי עד מחר חמש אגורות?”

“ברצון הייתי מלנה לך,” ענה הנער בלצון, “אך לצערי הגדול, איני יכול לעשות זאת היום.”

“בחמש אגורות אמכר לך את מעילי,” אמר פינוקיו.

“למה לי מעילך שנעשה מנר עבה? אם ירד חלילה גשם הלא ידבק המעיל אל בשרי?”

“אולי הנך מוכן לקנות את נעלי?”

“נעליך טובות רק להסקה.”

“נכמה תתן לי במחיר פובעי?”

“אכן, אוצר יקר הוא פובעך הנחמד, העשוי מלחם רך! ומה אעשה, למשל, אם יבוא עכבר ויאכל אותו מעל ראשי?”

פינוקיו עמד כעל גחלים לוהטות. הוא כבר הנה מוכן ומזמן להציע לפניו את ההצעה האחרונה, אך לא מצא עז בלבו. קשה הנה לו להחליט בנפשו לעשות מעשה זה, לבסוף הניע ראשו ואמר:

“הרצה אתה לקנות מידי בחמש אגורות את הספר החדש הזה?”

“אין אני קונה דבר מילדים”, ענהו איש-שיחו שהנה נבון הרבה יותר ממנו.

“בחמש אגורות אקנה אני את ספרך!” קרא אחד סוחר בחפצים ישנים, שעמד מן הצד ושמע את שיחת שני הילדים.

והספר נמכר מיד. ופינוקיו לא חשב ולא העלה על לבו, כי ג'פטו המספן נשאר בבית בלי מעיל והוא רועד מקור, מפני שרצה לקנות ספר לבנו כדי ללמוד תורה נדעת!...

פרק עשירי: ליצני התאטרון אומרים לפינוקיו “אחינו אתה” ומקבלים פניו בקריאות שמחה; אך בעצם ההתלהבות מופיע בעל התאטרון מנג'פוקו, וחי פינוקיו תלויים לו מנגד.

כשפינוקיו נכנס לתוך הצריף, הורם כבר המסך וההצגה התחילה.

על הבמה נמצאו ארלקין ופולישין. הם התקוטטו ביניהם וכבדו איש את רעהו באגרופים ובמקלות, כנהוג בין הליצנים.

הרואים נהנו מאד מן המחזה, צחקו וצחקו למראה הליצנים, שהתרוצצו על הבמה והתקוטטו ביניהם באפן טבעי כל כך, שגדמו ליצורים חיים ממש.

פתאם חדל ארלקין מדבר, ובפגותו אל קהל הצופים הראה באצבעו על מישהו וקרא בקול חגיגי:

“אלי שבשמים! האם בקיץ אני רואה זאת או בחלום! אם אין אני טועה, הרי שם עומד פינוקיו!...”

“הוא ולא אחר!” קרא פולישין.

“אמת נציב, פינוקיו!” צרחה הבבה רוזאורה, בהצצה מאחורי הקלעים.

“פינוקיו, פינוקיו!” קראו כל הליצנים בקפצם מאחורי הפרגוד.

“זהו פינוקיו שלנו! וחי פינוקיו!”

“פינוקיו, עלה נא אלינו!” קרא שוב ארלקין. “הנדרז ובוא אל זרועות אחי-העץ שלך!”

אחרי קבלת פנים נאה שכזו וקריאות חבה ועליצות קפץ פינוקיו קפיצה אחת ועבר ממקומות המושב האחרונים אל הראשונים! קפץ שנית ועמד על ראש המנצח, ובשלישית קפץ ועמד הכן על הבמה.

קשה לתאר את קבלת הפנים הנלהבת שנגררה לו לפינוקיו על-ידי חבורת עמיתיו מלהקת ליצנים זו! כמה חבוקים ולטופים נכמה צביטות וסטירות חבה עלו בחלקו של האורח!

המראה הנה נוגע עד הלב; אך בראות הקהל, כי נפסקה ההצגה, פתח פיו בקולי קולות:

“הצגה! תמשיכו בהצגה!”

אך לשוא היטה צעקתם: תחת מתזה ההתולים, הוסיפו הליצנים לרעש ב'תת שאת, נאחרי ככלות הפל הרימו את פינוקיו על כתפיהם והעלוהו בסערה לשפת הבמה.

פתאם, בעצם המהומה והשאון, הופיע על הבמה בעל התאטרון, אדם אים, שהפיל מורא נפחד על כל רואהו, ולו זקן שחר כדי

וארך מאד, יורד עד הרצפה, עד כי הנה מתפתל בין רגליו. פיו הנה דומה לפי המתה 24 ועיניו כשני פנסים זרקאים, הוא הסזיק בנדו שוט ארך, קלוע מנחשים וזנבות שועלים יחד.

אך נראה בעל התאטרון, ועל הליצנים נפלה אימה ופחד וכן-רגע נאלמו כלם דם; על הבמה השתררה דממת מות, עד כי נשמע קול הזיבוב בעופו. כל הליצנים, הגברים והנשים, רעד אחז אותם.

“למה באת להרגיז את התאטרון שלי?” שאל בעל התאטרון את פינוקיו בקול צרוד ונורא.

“נאמין לי הוד מעלתו, כל זה קרה לא באשמתי!”

“הרף!” רעם קולו של בעל התאטרון, “הערב אשפטך משפט צדק!”

ואמנם בגמר ההצגה, סר בעל התאטרון אל המטבח, ושם נצלה על שפוד 25 ברזל כבש קטן על ראשו ועל פרעיו. פיון שלא היו העצים מספיקים כדי לצלותו, קרא לארלקיו ופולישניל ואמר להם:

“הביאו נא את הליצן התלוי שם על מסמר. נדמה לי, כי הוא עשוי מעץ יבש מאד, ואם אשליכיהו לתוך האש, יצלה צלי כראוי ויהנה טוב למאכל.”

קושה הנה להם, לארלקיו ופולישניל, למלא את הפקדה הזאת, אך בראותם את עיני אדונייהם הלטושות אליהם, נבהלו ונמנעו ועד מהרה שבו אל המטבח, והם נושאים על ידיהם את פינוקיו המסכן, שהתפתל כנחש וצעק צעקה גדולה ומרה:

“אבא, אבא! הצילני! איני רוצה למות, לא, אינני רוצה!...”

פרק אחד-עשר: מנג'פוקו מתעטש וסולח לפינוקיו. ופינוקיו מציל אחר-כך את ידידו ארלקיו ממות.

הכל מודים, כי בעל התאטרון, מנג'פוקו, הנה לו פרצוף פנים נורא. דמות מפלצת, ועל הכל, זקנו השחר, שפסה כמו סנר את חזהו ואת רגליו. אך בעצם הדבר לא הנה איש רע כלל. ובראותו את פינוקיו מתלבט וצועק בקולי קולות: “איני רוצה למות”, נכמרו רחמיו עליו. זמן רב נסה למשל ברוחו, אך סוף-סוף לא יכל להתאפק עוד והוא... התעטש בקול תרועה גדולה. עטישה זו עודדה את רוחו של ארלקיו שעמד כל הזמן עצוב ומדכא. הוא גתן אל פינוקיו ולחש באזנו: “סימן טוב ומזל טוב, אחא! אדונינו הואיל להתעטש. אות הוא כי חמל עליך, נצלת!”

כל בני-האדם רגילים בשעת רחמים לבכות, או להעמיד פנים פבוכים. לא כן מנג'פוקו. פיון שהגיעה שעתו להתרגש, ולבו נמלא רחמים, מיד הנה מתעטש. בדרך זו הנה מודיע לכל כי לבו רחום וחנון.

“חדל לבכות”, קרא מנג'פוקו לליצן פשהוא מתאמץ להעמיד פנים זועפים. “קול בכיך ותנוגדיך קלקלו את קבתי... מרגיש אני מעין לחץ, עוד מעט ואני... עטשי! עטשי!” והוא התעטש עוד שתי פעמים. “אסותא, נחיים טובים!” קרא פינוקיו.

“חן, חן! מה שלום אבא-אמא שלך?” שאל מנג'פוקו.

“אבא בריא אך את אמי לא ראיתי מעודי.”

“מי יודע כמה צער הייתי גורם לאבא שלך, אלו השלכתוך לתוך האש. זקן מסכן, רחמי, רחמי עלי... עטשי, עטשי, עטשי!” ושוב התעטש שלש פעמים.

“תזכה לשנים רבות!” אמר פינוקיו.

“חן, חן! אפס, יש לחמל גם עלי: עניך הרואות, כי אין לי עצים לצלות את כבשי, ואתה למה אכחד, וכלתך להיות לי הפעם לישועה גדולה. אך את הנעשה אין להשיב, פאשר חמלתי – חמלתי, ועתה הבה אשליך לתוך האש תחתוך את אחד הליצנים שבלקתי... הוי, השוטרים!”

לקול הקורא הופיעו מיד שני שוטרי-עץ גבוהים ויבשים, חבושים לראשם כובעים פעין השבלול וחרבם שלופה בידם. אז פקד עליהם אדונייהם בקול נחר:

“תפסו את ארלקיו זה, כפתוהו והשליכוהו לתוך האש. רצוני, שהכבש שלי יהנה צלוי יפה יפה.”

כשמע ארלקיו את הדברים האלה יוצאים מפי אדוניו, נבהל מאד. ברפיו בשלו והוא נפל מלא קומתו ארצה.

למראה המפוזר המזעזע הזה, נפל פינוקיו לרגלי בעל התאטרון והתחיל מתחנן, כשדמעותיו החמות זולגות מעיניו על זקנו של מנג'פוקו: "חוסה נא, האדון מנג'פוקו!.."

"פה אין אדונים!" ענהו בעל התאטרון קשות.

"חוסה נא, הקצין!" "פה אין קצינים!"

"חוסה נא, השר!" "פה אין שרים!"

"חוסה נא, הוד מעלתך!"

כששמע מנג'פוקו את תאר הכבוד האחרון, שנה מיד את טעמו ושאל בתשיבות מרבה: "מה בקשתך?"

"רחם נא על ארלקין זה..."

"לא יעלה על הדעת. אם חננתי אותך, עלי להשליך אותו אל האש: הן צריך אני סוף-סוף לצלות כראוי את הכבש שלי".

"אם כן", קרא פינוקיו בגאון בקפצו ממקומו ובהשליכו את כובעו שנעשה מלחם רך, "אם כן, יודע אני את אשר לפני. הוי, השוטרים! כפתו אותי והשליכו אותי לתוך האש! פי איך אוכל לראות באבדן אחי ורעי ארלקין, ואיך אהנה עלי אדמות במות חברי הנאמן תחתי!"

הדברים האלה, שנאמרו בעז-רוח ובקול חוצב להבות נגעו עד לב כל הליצנים העומדים מסביב. אפלו השוטרים, שלבם עז, בכו פילדים קטנים.

מתחלה לא נע מנג'פוקו ולא זע ועמד פנציב קרח; אך לאט לאט נמס לבו בקרבו והוא התחיל מתעטש שוב. ולאחר שהתעטש ארבע, חמש פעמים, פשט את זרועותיו לקראת פינוקיו ואמר: "אתה ילד טוב מאד מאד! קום שקה לי!"

"פינוקיו זנק אל מנג'פוקו, טפס ועלה מהר פסנאי בזקנו ונשק לו נשיקה מצלצלת בקצה חטמו ממש. "מחול לי?" שאל ארלקין בקול עמום. "מחלתי כדברך", ענה מנג'פוקו. אחר גאנח, נענע ראשו ואמר:

"מה לעשות! הערב נגזר עלי לאכל את כבשי נא. אכל להבא – שמור וזכור! אוי ואבוי למי שימכה את פי!..."

אחרי שמנג'פוקו סלח ומחל ברב חסדיו גם לפינוקיו וגם לארלקין, קפצו כל הליצנים ועלו על הבמה, הדליקו את הנרות והמנורות לכבוד המארע והתחילו מכרפרים ורוקדים בכל עז. ותהי אורה ושמחה וישון וצחלה עד אור הבקר.

פרק שנים-עשר: מנג'פוקו נותן לפינוקיו חמשה מטבעות זהב, שימסר אותם לאביו ג'פטו, אך פינוקיו נפתה לדברי השועל והתחיל והולך עמהם.

ממתרת היום קרא מנג'פוקו לפינוקיו ושאל אותו: "מה שם אביך?" "ג'פטו". "מה מלאכתו?" "מלאכתו – דלות ועניות". "המשתפר הוא הרבה?"

"משתפר הוא אל צרור נקוב ומעולם אין בידו פרוטה לפרטה. בשעה שרצה לקנות לי ספר-למוד, הלך ומכר את מעילו הנחיד, הנושן והטלוא".

"מספן! צר לי עליו! הא לך חמשה מטבעות זהב ולך מסר אותם לאביך וברכהו בשמי לשלום".

פינוקיו הודה לבעל התאטרון, חבק ונשק את כל ליצני ההקה, נאפלו את השוטרים, ונצא בלב שמת ללכת לביתו.

אך בטרם עבר חצי מיל, והנה באים לקראתו שועל צולע ותחול עור – שני חברים מהלכים יחד בדרך וזה את זה יסעו. השועל הנה לתחיל לעינים, ותחול הנה תומך בשועל הצולע. "בקר טוב, פינוקיו", אמר השועל והשתחנה אליו בכבוד.

"שמי מנזן לך?" שאל הליצן. "מפיר אני גם את אביך!"

"היכן ראינו אותך?" "ראיתו אתמול ליד ביתו".

"ומה הנה עושה?" "עומד הנה בלי מעיל נרועד מקר".

"אבא שלי המספן; מעכשיו לא יהיה רועד עוד".

“נכי מה?” “כי הייתי לעשיר”. “אתה היית לעשיר?”, אמר השועל ונצחק במלא פה. הקתול אף הוא צחק אך כדי להעלים את צחוקו שפישף ברגליו הקדמיות את שפמו.

“מה הצחוק הזה לכם?” קרא פינוקיו, “איו בדעתי לישטות בכם, אך הנה תראו עין בעין, ויריכם יזל מפיכם. הביטו נא: קמשה מטבעות זהב!” ובדברו הראה להם את מטבעות הזהב שנתן לו מנג'פוקו במתנה.

צלצול המטבעות אמת את דבריו לשני הידידים: השועל הושיט שלא במתכונן את רגלו הצולעת, והקתול פקח את שתי עיניו; אך בן-רגע נכפפה שוב רגל השועל, ועיני הקתול נעצמו כבראשונה, בלי שפינוקיו ירגיש בדבר.

“ומה יש בדעתך לעשות במטבעות אלו?” שאל השועל.

“ראשית, ענה הליצן, “יש בדעתי לקנות לאבא מעיל חדש וחדור, שיהיה רקום זהב ונסף ונשפתוריו יהיו פנינים, נאחר-כך אקנה לי ספר”. “ספר?!”, “כן, ספר. כי על פו רוצה אני ללכת לבית-הספר ללמד תורה ונדעת”.

“אלי הביטה וראה!” אמר השועל, “מתוך שהייתי שוטה ונחשקה נפשי בתורה, אבדה לי רגל”.

“אלי הביטה וראה!” אמר הקתול, “מתוך שהייתי גם אני שוטה ונחשקה נפשי בתורה, אבד מאור עיני”.

אזתה שעה קרא קיכלי ²⁶ לכן מעל אחד השיחים:

“פינוקיו, אל תשמע לעצת רשעים, פן תתחרט!”

קיכלי עלוב! לו התריש בעת ההיא! הוא טרם גמר את דבריו, והקתול ונזק אליו וכן-רגע טרף אותו ואכלו, על בשרו ועל נוצתו. אחר מכה פיו בכפותיו, עצם את עיניו והתחפש שוב לעור אין עינים.

“חבל, חבל על קיכלי זה!” קרא פינוקיו בצער. “למה זה הרעות לו לעוף המסבן?”

“למען יראו וייראו! אל יתערב בענגנים לא לו!”

אחר הדברים האלה עשו שלשתם את דרכם הלאה והגיעו לפרשת דרכים. פתאם עמד השועל מלכת ופנה אל פינוקיו ואמר:

“אולי יש את נפשך להכפיל את מטבעות הזהב שלך?” “כלומר?”

“אפשר רוצה אתה לעשות מחמשה מטבעות אלו – מאה, אלה, אלפים?”

“מי יתן והיה! אך כיצד עושים זאת?”

“הדבר פשוט מאד. אך לשם כך, עליך ללכת עמנו ולא לשוב לבית אביך”.

“ולאן תוליכו אותי?”

“לארץ התמימים”.

פינוקיו הרהר רגע, אך מיד ענה בתקף:

“לא, לא אלך עמכם. ביתי קרוב ואני אלך אל אבא. משער אני, כמה חרד לבו אתמול בחכותו לי. אכן, הרעותי לעשות: אמת דבר הצרצר: ‘בנים סוחרים – אחריתם מרה’. ומבשרי חזיתי זאת; פגעים רבים באוני. עוד אתמול בערב בבית מנג'פוקו כמעט ש... אללי! קר עובר בכל גופי מדי זכרי זאת!”

“ויבכו יש בדעתך לשוב הביתה?” אמר השועל, “לך-לך אפוא, אך דע כי רעה רדף תרדף אחרריך”.

“רדף תרדף אחרריך!” חזר הקתול אף הוא.

“עין היטב בדבר, פינוקיו, ושקל את מעשיך, אתה פונה ערף לאשר”.

“לאשר!” חזר הקתול.

“חמשת המטבעות שלך יכולים להצמיח לך עד מחר אלפים מטבעות זהב!”

“אלפים מטבעות זהב!” חזר הקתול.

“האמנם יתכן דבר כזה? וחמשת המטבעות יצמיחו כל כך הרבה פסף?” שאל פינוקיו בתמהון רב.

“שמעני ונאבאר לך את הדבר”, אמר השועל. “דע לך, כי בארץ התמימים יש שדה אשר מכנה שדה-הפלאות. בשדה זה אתה חופר לך גמה²⁷ ומניח בה, דרך משל, מטבע אחד, מכסה את הגמה בעפר ומשקה אותה שני דלילים מים, בערך; אחר-כך אתה מפזר עליה מעט מלח והולך לך לישון בשלנה. בן-לילה מכה המטבע שרשים והוא הולך וגדל ופורח, ובבקר אתה יוצא השדה – והנה לפניך עץ נחמד ועליו מטבעות כסף לרב, ממש כמספר הגרעינים בשבלת לפני הקציר”.

“היוצא מזה”, אמר פינוקיו נרעש מדברי השועל, “כי אם אני את כל חמשת המטבעות שלי, אקבל במקומם כמה מטבעות בערך?”

“אין לך חשבון קל מזה, ענה השועל, “נניח, כי כל מטבע יביא לך חמש מאות; הכפל אפוא חמש מאות בחמש ותמצא ממחרת הבקר אלפים וחמש מאות מטבעות זהב נוצצים”.

“פלאי פלאים!” קרא פינוקיו בקפצו משמחה. “אם אכן אקטף את כל המטבעות הללו כדבריכם אשאיר לעצמי אלפים ולכם אתן חמש מאות במתנה”.

“לנו במתנה”, קרא השועל פנעלב, “חס ושלום!”

“חס ושלום!” חזר התול.

“אנחנו, הוסיף השועל, “עמלים אנחנו רק לטובת הזולת²⁸, ואין אנו נושאים את עינינו לטובת הנאה קלשהי”.

“לטובת זולתנו!” חזר התול.

“נשמות כשרות!” הרהר פינוקיו, והוא שכח בן-רגע את אביו, את המעיל, את הספר ואת כל מחשבותיו הטובות ואמר לשועל ולתול:

“קומו ונלכה!”

פרק שלשה-עשר: במלון “הסרטן האדם”

זמן רב הלכו שלשתם עד שהגיעו סוף-סוף לעת ערב עיפים ויגיעים אל המלון “הסרטן האדם”.

“נלון פה הלילה”, אמר השועל, “נניח, נסעד את לבנו ובחצות הלילה נקום ונצא לדרכנו, למען נגיע עם שחר לשדה-הפלאות”.

כשנכנסו למלון, ישבו מייד אל השלחן לאכול פת-ערבית. אך לאיש מהם לא היה תאבון כלל. התול המסכן, שהיה חש בקבתו, לא זכר לאכול יותר משלשים וחמשה דגים שרויים ברטב של עגבניות וארבע מנות בשר, סד הכל; והואיל והדגים נעשו לא לפי טעמו, הזמין לקניח סעודה²⁹ מעט חמאה וגבינה כחוישה.

השועל אף הוא לא היה מסרב לטעם משהו, אך מצנת הרופא היתה חזקה עליו להיות נזהר מאוד מאד מאכילה גסה. לכן כבש את יצרו ולא אכל אלא ארנבת אחת, תרנגולת אחת ותרגול אחד. אחר-כך הזמין לו שלנים³⁰, צפרדעים ברטב, לטאות וענבים. יותר מזה לא יכול היה השועל המסכן לאכול דבר, ואף נשבע בהן צדקו, כי כל המאכלים האלה היו לו לזרע והוא אכל אותם רק משום נימוס, אף כי קשה היה לו גם לראותם. פחות מכלם אכל פינוקיו. הוא הזמין מנה אחת אגוזים ולחם וגם מהם השאיר בצלחת. נער מסכן: מתוך הרהורים בשדה-הפלאות ובמטבעות הזהב, אבד את תאבונו לגמרי. אחרי ארוחת הערב אמר השועל לבעל המלון:

“תן לנו שני חדרים טובים; אחד לאדון פינוקיו ואחד לשנינו! בלנו עיפים טוב להשתמש בשעות המעטות כדי להחליף כח ולישון. אך אל נא תשפח להעיר אותנו בחצות הלילה, כי הדרך רבה לפנינו”.

“לפקדתך!” ענה בעל המלון וכמו בעינו האחת לשועל ולתול, כלומר: “די לחכימא ברמיזא! בענינים פאלה הריני בעל נסיון!”

פינוקיו שכב במטה ומיד נרדם; בתלומו והנה הוא עומד בשדה; ובשדה נטועים עצים רבים; וביניהם עץ עם אשכולות – מטבעות זהב. והמטבעות מתנועעים לרוח היום ומשמיעים קול צלצול: “דין, דין, דין! באמרים: “כל דצריך ייתי ניטל!” רצה פינוקיו לשלח את ידו אל מטבעות הזהב ולקחת מהם חפנים, והנה דפיקה על דלת חדרו – וניקץ.

בפתח הדלת עמד בעל המלון אשר בא לעוררו ולהגיד לו כי הגיעה שעת חצות.

“וחברי מוכנים?” שאל הליצן.

“מוכנים יותר מדי; זה שעתים עזבו את המלון והלכו!”

“למה נתפזו כל כך?”

“לחתול הגיעה יגיעה, כי גורו הככור נוטה למות.”

“השאלו בעד ארוחת הערב?”

“חלילה נחם! בעלי נימוס הם, ונמנעו מלשלים פדי שלא לפגוע בכבודך ולהעליבך.”

“תכל, עלבון כזה היה גורם לי ענג רב!” אמר פינוקיו בהתגרוזו בערפו. אחר שאל: “ולא אמרו היכן עלי לפגשם?” “בשדה הפלאות, מקר עם עלות השחר.”

פינוקיו שלם את דמי הארוחה ואת דמי המלווה, בסך הכל מטבע זהב אחד, ויצא לדרכו. הלילה היה אפל מאד.

מסביב שררה דומית מנות, לא נשמע אף רשרוש עלה, רק צפצפי לילה בתלפון מעליו בדרכו, היו נוגעות באפו, ופינוקיו היה נבהל ונרתע מדי פעם בפעם וצועק: “מי זה?”, “כשבת-קול היתה עונה לעמתו: “מי זה?”, “מי זה?”. לפתע ראה יצור מנצנץ מעל גזע עץ עתיק.

“ומי אתה?” שאל פינוקיו.

“אני צלו של הצרצר-הדברך”, ענה היצור בקול רפה, בקול רפאים³¹.

“מה שאלתך ומה בקשתך?” הוסיף הליצן לשאל.

“באתי להשמיעך עצה נאמנה ולהזהירך: שוב הביתה מיד ומסר לאביך את ארבעת המטבעות שנותרו בידך. לבדו הוא בבית, ולבדו מלא חרדה ודאגה.”

“ממחר יהיה אבי ללא דאגה. מקר יהיה עשיר גדול, כי ארבעה מטבעות אלה יביאו עד מקר אלפים מטבעות.”

אל תאמן, בני, לאלה המבטיחים נסים ונפלאות, ואומרים להעשירך בן-לילה. מטרפים או רמאים הם! שמע בקולי, שוב הביתה.”

“לא נלא! אחת דעתי, אלך לזרפי!” “השעה פה מאסרת!” “איז דבר, אני רוצה ללכת בזרפי!” “הלילה פה אפל!” “אלך לזרפי!” “הדרכך זרועה סכנות...”

“אלך, ויהי מה!”

“ראה הזהרתך! עקשנים וקשוחי-לב³² אחד עתידם – להתחרט!”

“כל אלה רק דברים הם! ליל מנוחה, אדוני הצרצר!”

“ליל מנוחה, פינוקיו, בזרעך ה' וישמרך מטל השמים ומגזלנים!”

באמר הצרצר את הדברים האלה, פכה בן-רגע פנר דולק שנשבה בו רוח, והאפלה בדרכו גדלה מאשר בראשונה.

פרק ארבעה-עשר: פינוקיו אינו מקבל את עצת הצרצר-הדברך ופוגש בזרפו שודדים.

“מה אמללים אנחנו הילדים”, הרהר בנפשו פינוקיו בלכתו בדרכו, “הכל אפטרופסים לנו, נוזפים בנו, מטפלים לנו מוסר, נותנים לנו עצות. לו היינו מקבלים את דבריהם, היו רואים את עצמם פהורינו ומורינו לכל דבר. הכל, ואפילו צרצרים-דברכים! פיון שאני, למשל, איני מוכן לשמע בעצתו של צרצר זה, שלבו מלא תשדות, שוב אין לי תקנה, לפי דעתו, ומי יודע כמה צרות ורעות נכובו לי בדרכי; ואפילו שודדים וגזלנים! אשרי טוב לי שאינני מאמין בגזלנים ושודדים, ולא האמנתי מעולם. לפי דעתי, ההורים הם שהמציאו את קיומם, כדי להפחיד את הילדים ולכפות עליהם שלא לצאת בערבים ובלילות מפתח ביתם החוצה. ועתה נניח, כי גזלנים ופגשו לי בדרכי, ובכן? האם תפל עלי אימתה? חלילה! ארים עליהם את קולי ואמר: “רבותי, הגזלנים, מה לכם ולי? דעו לכם, כי בי אין משטים! כל הנוגע בי דמו בראשו! לכו לכם לשלום – ש... ש... ש! אל תביטו אחרים, פן תספולו...” האם לא ברור שאחרי דברים כאלה ישאו הגזלנים המספנים (כמו חיים אני רואה אותם לנגד עיני) את רגליהם וניסו כל עוד נפשם בהם. ואם, מצושה שטן, יהיו גזלנים אלה במקרה אנשים גסים, שאינם יודעים דרך-ארץ, ולא ינוסו מפני, כי אז... אנוס אני מפניהם, והכל על מקומו יבוא בשלום.”

פתאם הפסיק פינוקיו את הרהוריו: נדמה לו, כי הוא שומע בקרבנותו אנשת עלים קלה. הוא הפנה את ראשו והבחין באפלה בשתי דמיות שחרות, כשני צללים, הולכות ומתקרבות אליו בתשאי. הן היו עטופות בשקי פחם, ונחבושים כובעים גבוהים המכסים את עיניהן.

“הנה הנם, הגזלנים!” חלפה מחשבה במחו, ומבלי דעת איפה להצפין את ארבעת המטבעות, שם אותם בפיו תחת לשונו. הוא נסה לברח. אך טרם צעד צעד אחד הרגיש, כי תפסו אותו בידיו, ושני קולות אנשים הרעימו עליו: “הרכוש או הנפש!”

פינוקיו לא יכל להשיב דבר, כי המטבעות שבפיו לא נתנו לו להוציא מלה מפיו. לכן התחיל להסביר לשני הנבלים ברמזים ובתנועות ידים, כי אין הוא אלא לייצן עני ובכיסו אין לו אף פרוטה.

“רב לך אותות ומופתים, תן כסף!” קראו השודדים קשות.

הליצן כמז להם שוב בנדיו ובראשו כי אין לו מאומה.

“הוצא אלינו את הכסף, ואם אין – מות תמות!” קרא אחד השודדים, הגבה מחברו.

“מות תמות!” חזר השני.

“אחר כך נהרג גם את אביך!”

“גם את אביך!” חזר השני.

“לא, לא! אל נא תגעו באבי לרעה!” קרא פינוקיו במר לבו.

אך בקראו את הדברים האלה נשמע קול צלצול המטבעות בפיו.

“הוי, נוכל ערום! הנה כי כן טמנת את הכסף בפוך! הרק כרגע!”

אך פינוקיו לא נכנע.

“א, אתה שם עצמך חרש? חכה אפוא, אנו נכריחך לפלט את הכסף מפוך!”

נאף פן עשו. אחד הגזלנים תפס באפו של הליצן, השני – בסנטרו, ושניהם התחילו מטלטלים אותו הנה והנה להכריחו לפתח את פיו, אך הדבר לא עלה בידם: פיו של הליצן כאלו נצמד בצמיד של ברזל.

אז הוציא הקטן שבגזלנים ספין והתחיל תוחכה לתוך פיו של פינוקיו. אך פינוקיו מהר ונשך את ידו של הגזלן בכח רב, עד שנפלה לארץ. אך תארו נא לעצמכם את תמהונו, בראותו והנה אין זו יד של בן-אדם, כי אם כף רגל של חתול!

אחרי נצחונו זה, התעורר פינוקיו ונחלץ מצפני הגזלנים; מיד קפץ ועבר את משוכת הקוצים שגדרה את הדרך ורץ אל השדה, אך הגזלנים גם הם מהרו אחריו, ככלבי ציד אחרי ארנבת. זה שפפו נקטעה רץ פבריא ושלם. איך התחכם לעשות פן אין להבין, חידה היא!

פינוקיו המשיך בריצתו ורץ עוד חמשה-עשר מיל בערך, וכחו עזבו. מה עשה? טפס ועלה על ארן גבה וישב לו בין ענפיו. השודדים נסו אף הם לעלות על העץ, אך בהגיעם עד חצי הארן, לא יכלו להחזיק מעמד והם גלשו ארצה פצועי יד ורגל.

אף-על-פי-כן, לא אמרו נואש. הם צברו³³ ענפים יבשים, ערכו אותם מתחת לארן והבעירו אותו באש. האש התלקחה ועלתה מעלה מעלה.

בראות פינוקיו, כי עוד מעט והאש תגיע אליו והוא עתיד לעלות השמימה כקרבן עולה, לבש עז וגבורה, קפץ מעל צמרת העץ וניס. הוא רץ במהירות עצומה, דאה כנשר על פני שדות וכרמים, והשודדים אחריו. השמש עלתה על הארץ, והרודפים – רודפים, לא ייעפו ולא ייגעו.

פתאם ראה פינוקיו לפניו והנה תעלה צמקה ורחבה, מלאה מי מדמנה³⁴, חוצה לפניו את הדרך. מה לעשות?

“אחת, שתיים, שלש!” קרא הליצן, ובשטף מרוצתו קפץ קפיצה זריזה מאד ונמצא עומד מעבר לתעלה.

גם השודדים קפצו אחריו, אך נכשלו, נשמע קול שכשוך³⁵ במים, ושני הנצאבים והנעמיים נפלו ללב התעלה. פשמע פינוקיו את קול הנפילה ושכשוך המים, קרא מתוך צחוק, בשהוא מוסיף לרוץ:

“ינעם לכם האמבט, ימתק לכם, יבשם לכם, רבותי השודדים!”

סבור הנה פינוקיו כי טבעו במים, אך בהפגותו את ראשו, ראה והנה שני השחננים רצים פבראשונה כשפלגי מים יורדים משקיהם השחרים.

פָּרַק חֲמִשָּׁה-עָשָׂר: הַשּׁוֹדְדִים מְדַבְּקִים אֶת פִּינוּקִיו, תּוֹפְסִים אוֹתוֹ וְתוֹלִים אוֹתוֹ עַל עֲנַף אֵלוֹן גָּדוֹל.

לבו של פינוקיו נפל עליו וכבר הנה מוכן להכניע, אך פתאם ראה, לשמחתו, בית יפה, לבן, עטוף ירק.

“אם רק אעצר פת להגיע עד הבית ההוא, ישמש לי מקלט מפני רודפי”, הרהר פינוקיו.

והוא נשא רגליו ורץ באמצו את כל כחו דרך היער, והשודדים – אחריו.

אחרי רוצו בשארית פחו כשתי שעות, הגיע סוף-סוף אין-אונים³⁶ אל הבית הלבן והתדפק על הדלת. אין תשובה.

הוא דפק בבתר עז, וקול צעדי הרודפים כבר הגיע לאזניו. ומן הבית אין קול ואין עונה. מלא יאוש ואימה, התחיל פינוקיו להכות ברגליו בדלת בכל כחו.

והנה נראתה פחלון עלמה נחמדה ולה שער פחל ופנים לבנים, כפני בבה מחרסנה: עיניה היו עצומות ונדיה שלובות על לבה, וכלי הנד שפתים הפטיקה בקול מוזר וחרשי: “בבית הזה אין איש: הפל מתו”.

“תניני נא את להכניס!” בקש פינוקיו בקול תחנונים.

“הלא גם אני מתי!” “מת? ולמה עומדת את על-יד החלון?” “אני מחפה לארונני”. ובדברה את הדברים האלה, נעלמה העלמה והחלון נסגר מאחריה.

“הוי, עלמה נחמדה, בעלת השער הפחל!” קרא פינוקיו, “אנא, פתחי את הדלת! חוסי על נער מסכן, פן יפל בידי גזל...” קולו נתק פתאם. הוא הרגיש כי שתי ידים תפסוהו בצנארו ואזניו החרשו מצעקת הרודפים. “עתה לא תמלט מדינו!”

פינוקיו הבין כי פלטה אליו הרעה והתחיל רועד בכל אבריו, ומתוך כך צללו ארבעת המטבעות ששפיו.

“ובכן”, אמרו השודדים. “התפתח את פידך? פן או לא? א, אין אתה עונה? טוב אפוא, על פרתך תפתחה!...”

ושני הגזלנים הוציאו מפיהם שתי ספינים חדות כמאקלת ותקעו אותן בשתי רכיו של הליצן. מעשה נסים, הנה פינוקיו עשוי מעץ חזק מאד, והספינים נשברו ולא פגעו בו. בידי הגזלנים נשארו רק הנצצבים.

“ידעתי”, אמר אחד אחרי חשבו רגע, “אין טוב לנו כי אם לתלות אותו. נתלה אותו”. “נתלה אותו!” חזר השני. נחרז – נעשה. מיד פתחו את ידי פינוקיו לאחוריו, קשרו עניבה לצנארו ותלו אותו על ענף אלון גדול; אחר פנו אליו ואמרו בלצון: “הנה תלוי פה קצת. מחר בבקר נבוא לבקרך ואז, אנו מקוים, תהיה כבר מת ופיך יפתח על פרתך”.

ובדברם את הדברים האלה, פנו והלכו להם.

פרק ששה-עשר: העלמה הנחמדה בעלת השער הפחל מצוה להסיר את הליצן מעל העץ וקוראה לשלשה רופאים, כדי לקבע החי הוא אם מת.

בשעה שפינוקיו המסכן, אשר הגזלנים תלו אותו על ענף האלון הגדול, הנה מרחף בין חיים ומות, הופיעה שוב על-יד החלון אותה העלמה בעלת השער הפחל. למראה הליצן העלוב התלוי על העץ נכמרו רחמייה והיא מחאה שלש פעמים פף אל פף. לקול קריאתה נשמע פתאם משק כנפים חזק, ועל אדן החלון³⁷ נראה בז³⁸ גדול.

“לקדחתך, גברתי!” קרא הבז והשפיל חרטומו לאות ברכה והכניעה (עליכם לדעת, כי העלמה בעלת השער הפחל היתה פנה טובה, שישבה בבית זה יותר מאלף שנים).

“הרואה אתה את הליצן הזה, התלוי בענף האלון הגדול?” “אמנם פן!” “עופה נא מהר אל האלון, נתק בחרטומך את הקבל העבה שעל צנארו והשכב את האמלל בזהירות רבה על האדמה לרגלי העץ”.

הבז פרש את כנפיו ונער. מקץ שני רגעים שב והודיע: “עשיתי כפקדתך!” “החי הוא אם מת?”

“למראית עין אפשר הנה להאמין כי כבר מת, אך, בשעה שחלצתי אותו מתוך העניבה, נשם לרוחה והפטיר בשפה רפה: ‘עתה רוח לי קצת!’”

הפנה מחאה שוב פף אל פף, אך עכשו רק פעמים. לקול האות הנה התניצב לפניה כלב מסלסל נהדר, והוא עומד על רגליו האחוריות, ממש כבן-אדם.

הכלב המסלסל הנה לבוש מדי רכב. לראשו היתה חבושה מצנפת ורמון וזהב תלוי בשפתה; תלתלי הקפלט הלבנבן ירדו לו על כתפיו; במעילו החום היו פתורים-פנינים, ושני כיסים לו, שבהם הנה נוהג לשים את העצמות שהיה מקבל בשעת ארוחת הצהרים; מכנסיו היו של קטיפה, גרביו – משי, ומאחוריו הנה לו שק שלישי צר, בו הנה שרוי זנבו של הכלב ברכת הגשם.

“שמע נא!” אמרה הפיה אל הכלב המסלסל, “לך רתם את הטובה במרפבותי ונסע היערה. בבואך אל האלון הגדול תראה ליצן מספן מטל שם על העשב, תרים אותו בזוהרות רבה, תשכיבהו על הכרים שבמרפבתי ותביאהו הנה. השמעתי?” במקום תשובה כשכש הכלב המסלסל ארבע פעמים בזנבו לאות חיוב וטס כחץ מקשת למלא את פקדת גברתו.

עד מהרה יצאה מן הארנה מרפבה נהדרה, מרפדת מבפנים נוצות של פנרית ורתומה למאה זוגות עכברים לבנים. הכלב המסלסל נהל אותם ביד רמה והצליף בשוטו על ימין ועל שמאל, כרכב זקן ורגיל.

לא עבר רבע שעה והמרפבה שבה. הפיה, שחפתה על-יד פתח הבית, הרימה את פינוקיו והביאה אותו אל חדר, שפתיחו היו עשויים דר. אחר שלחה לקרא לרופאים הטובים שבכל אותו סבל ארץ, והם לא אחרו לבוא: העורב, הבז והצרצר-הדברן.

“רבותי”, פנתה הפיה אל שלשת הרופאים, העומדים על-יד מטתו של פינוקיו ואמרה: “רצוני לדעת, העוד חי הליצן המספן הנה אם מת?”

העורב נגש הראשון, הוא משש את דפקו של פינוקיו, נגע בקצה חטמו ובזרת רגלו והודיע בקול רם ותקיף:

“לפי עניות דעתי, מת הליצן; אך אלו, מעשה שטן, לא מת, הרי זאת ראיה ברורה ונאמנה, פי עדין חי הוא.”

“ונאני חושב”, אמר הבז, “פי הליצן הנה עדין חי. אך אלו, מעשה שטן, לא הנה חי, הרי זאת ראיה ברורה ונאמנה, פי אמנם מת.” “נאמה, אדוני הרופא, מה בפין אמה?” שאלה הפיה את הצרצר-הדברן. “דעתי היא, ענה הצרצר-הדברן, “פי הליצן הנה הוא נבל שבנבלים...”

פינוקיו, אשר שכב דומם כבול-עין, נזעזע לשמע הדברים האלה. “ילד רע הוא, עצלן, עקשן, עושה את העולה על דעתו, מבלי להתחשב עם הזולת. במעלליו מוריד הוא את שיבת אביו בגון שאולה.”

הסדיו זעזע פתאם בתנועה קלה, ומתחתיו נשמע בכי תמרורים. הרופאים הרימו מיד את הסדיו, ומה גדל תמהונם בראותם פי פינוקיו בוכה. “בשעה שבר-מגן בוכה, סימן הוא שהוא הולך ומבריא”, הודיע העורב בתשיבות. “צר לי מאד, שעלי לחלק על דברי חברי הנכבד”, נענה הבז, “אך לפי דעתי – בשעה שבר-מגן בוכה, סימן הוא, כי לא טוב בעיניו כלל למות...”

פרק שבעה-עשר: פינוקיו אוכל ספר ומסרב לשותות את סמי-המרפא. אולם כשהקברנים באים לקחתו, הוא מסכים ושותה. אחר-כך הוא מוציא מפיו דבר שקר, וחסמו מתחיל לצמח והוא הולך וגדל במדה מבהילה.

לאחר שעזבו הרופאים את הבית, נגשה הפיה אל פינוקיו, הניחה את ידה על מצחו ונוכחה לדעת, כי קדחת עזה אחזה אותו. מיד המסה במים אבקה לבנה, הגישה את כוס הרפואה לחולה ואמרה לו רבות: “שתה נא את התרופה הזאת והבראת”. פינוקיו הציץ בכוס, התהפך על משכבו ושאל בקול תחוננים: “המתוקה היא התרופה, או מרה?” “מרה היא. אך היא תביא לך רפואה שלמה.” “אם מרה היא, לא אשתה.” “שמע בקולי ושתה...” “לא, מר לא אשתה.” “שתה, נאמן לך אחר-כך תתיכת ספר” “איזהו?” “הנה”, אמרה הפיה והוציאה מתוך קפסת זהב חתיכת ספר. “תני לי בראשונה את הספר ואחר-כך אשתה את התרופה המרה הזאת...” “אתה מבטיח?” “כן.”

הפיה נתנה לו את חתיכת הספר. פינוקיו לעס את הספר, בלעו פהרו-עין, לקק את שפתיו ואמר:

“מי יתן והי גם סמי המרפא מתוקים כספר... הייתי שותה אותם כל יום בחפץ לב.”

“עכשו קים את הבטחתך ושתה את התרופה כדי שתבריא ותשוב לאיתנך.”

פינוקיו לקח בלי רצון את הכוס בידיו, תחב לתוכה את קצה חטמו, אחר הגיש את הכוס אל שפתיו, ושוב תחב את קצה חטמו לתוכה ולבסוף אמר: “לא, היא מרה יותר מדי! אינני יכול לשותה.” “מנין לך שהיא מרה, נאמה הלא טרם טעמת ממנה?” “אינני מתאר לעצמי, כמה מרה היא! מרגיש אני זאת לפי ריחה. תני נא לי עוד חתיכת ספר... אחר אשתה!” הפיה, כאם רחמניתה, שמחה בפיו עוד חתיכת ספר והגישה לו שוב את הכוס.

“אבל כך אינני יכול לשותות!” יבב³⁹ הליצן וננה את פניו. “מפני מה?” “כר זה אשר מרגלותי מפריע לי!” הפיה סלקה את הפר מעל רגליו. “לא! גם כך לא אוכל לשותות!” “מה עוד מפריע לך?” “סגרי נא היטב את הדלת!” הפיה הלכה וסגרה את הדלת. “לא, לא, לא אשתה!” צעק פינוקיו כשהוא מתמוגג בדמעות. “לא אשתה את המים המרים האלה: אי-אפשר, אינני יכול!”

“בני, הלא אתה גורם רעה לעצמך...” “אחת היא לי!” “הקדחת מסכנת את חייך...” “אחת היא לי!...”

“נאין אתה ירא כלל את המוות?” “אינני ירא אותו כלל! טוב מותי משתיית תרופה מרה ונבזה זו...” אך הוציא את המלים האלה מפיו, והנה נפתחה הדלת, נאל החדר נכנסו ארבעה שפנים, שחורים כדיו, הנושאים על כתפיהם ארון של מתים.

“מה לכם כאן?” קרא פינוקיו בפחד פתאם בהתישבו על המטה. “באנו לקחת אותך”, ענה ראש השפנים. “לקחת אותי? נהרי עדין לא מתי...!” “עדין לא, אולם אחרי רגעים אחדים תמות בנדאי, כי הלא מסרב אתה לשנות את סם המרפא”.

“הוי, גברתי הפנה הטובה!” קרא הליצן, “מקרי הגישי את הכוס... אבל, מקרי נא, בשם אלהים, מקרי! אינני רוצה למות... לא, אינני רוצה למות”. והוא תפס את הכוס בשתי ידיו והריק אותה בבת-אחת. “מה נעשה?” אמרו השפנים, “הפעם באנו לשנא”.

ובהרימם על כתפיהם את הארון עזבו את הקדר לשניהם דבר-מה מבין שניהם.

לא עברו רגעים מעטים ופינוקיו קפץ מעל מטתו בריא ושלם. ליצני-העץ אינם חולים אלא לעתים רחוקות מאד, אולם תחת זה הם מבקריאים עד מהרה.

בראות הפנה את פינוקיו רוקד ומכרפר בקדר, חי ועליו כתרנגול צעיר אחרי קריאת הגבר הראשונה שלו, פנתה אליו ואמרה: “הנה נוכחת לראות פי תרופה שלי הועילה לך הרבה! האין זאת?” “נדאי הועילה! היא הצילה את נפשי ממנת”. “ומפני מה סרבת לפני-כן לשנותה?”

“מפני שאנו, הילדים, כך דרפנו: יראים אנו את התרופות יותר מאשר את המחלה”.

“בושה וכלמה! ראוי לילדים שידעו, כי רפואה טובה בזמנה וכולה להציל אותם ממחלה קשה, ואפלו ממנת”. “הוי, למדתי את לקחי. בפעם אחרת לא אסרב, וכור אזור היטב את ארבעת השפנים השחורים והארון על כתפיהם... אימה נפחד! או אז אקח מיד את הכוס ואבלע את התרופה בגמיעה אחת”.

“עכשו קרב נא אלי וספר לי כיצד נפלת לידי השוודדים”.

“מעשה שקנה כן הנה: בעל התאטרון של הליצנים, מנג'פוקו, נתן לי במתנה חמשה מטבעות זהב ואמר: ‘לך הבא אותן, אל אביך!’ הלכתי לי הביתה, ובדרך פגשתי שועל חתול, אשר ברכוני לשלום וספרו לי כי הם מכירים גם את אבי וראוהו כשהוא עומד בחוץ ורועד מקור. אמרתי להם, כי נתעשרתי, ומעתה לא יחסר לאבי דבר; ספרתי להם שבידי חמשה מטבעות זהב, והם אמרו לי: ‘הרוצה אתה פי מטבעותיך יהיו לאלף, ואפלו לאלפים מטבעות? לכה עמנו ואנו נביאך אל שדה-הפלאות!’. הסכמתי והלכנו, אחר-כך אמרו לי: ‘נעמד לנוח במלון הסרטן האדם’, ובחצות הלילה נצא לדרפנו. וכשקייצתי לא ראיתי עוד, הם הקדימו לצאת. הלכתי לבדי בלילה, באפלה. ופגשתי בדרך שני שוודדים, שהיו עטופים שקי פחם, והם אמרו: ‘תן את הכסף – ואני טמנתי את כספי בפי ואמרתי להם: ‘אין לי כסף’, אז הוציא הקטן שבושודדים ספין והתחיל תוחבה לתוך פי, אך אני נשכתי את ידו כלומר לא יד, כי אם פה-רגל של חתול, ומיד נשאתי את רגלי וברחתי, אך הם רדפו אחרי והדביקוני, תלו אותי על עץ ואמרו: ‘מחר נשוב, וכשתמות, תפתח את פיך ונקח את הכסף...’” “והיכן הם עכשו המטבעות שלך?” שאלה אותו הפנה. “אבדו ואינם”, ענה פינוקיו.

כחש לה: הוא טמן את הכסף בכיסו. הוא טרם סיים את דבריו, וקטמו הארד נתארך פתאם עוד כדי שתי אצבעות. “היכן אבדו?” “כאן, ביער”. אחרי ששקר בשנים, גדל קטמו עוד יותר. “אם אבדו המטבעות ביער”, אמרה הפנה, נבקש אותם ומיד נמצאם: ביער זה אין שום דבר הולך לאבוד”. “א, לא, עכשו נזכרתי”, ענה הליצן מתוך מבוכה. “המטבעות לא אבדו, אך בלעתי אותם ולא הרגשתי בשעה ששיתתי את התרופה”.

הוא טרם פלה לשקר בשלישית, וקטמו נתארך במדה מבהילה עד שפינוקיו העלוב לא יכל לפנות אנה ואנה: אם פנה מינה פגע קטמו במטה או בחלון; פנה שמאלה – ונתקל בדלת או בקיר; וכשנסה להרים את ראשו, פגע כמעט בעינה של הפנה. והפנה הביטה אליו ופיה מלא צחוק.

“למה את צוחקת?” שאל פינוקיו מלא צער ודאגה על קטמו, שהלך וגדל מרגע לרגע. “אני צוחקת, מפני ששקרן אתה”. “ומנין לך פי שקרן אני?” “את השקר, בני, אין להסתיר. יש שני מיני שקר: שקר אחד אין לו רגלים, והשקר השני – יש לו אף ארך: השקר שלך – מן המין השני הוא”.

פינוקיו לא ידע לאן לברח מבושה. הוא נסה להתחמק מן הקדר, אך הדבר לא עלה בידו, כי אפו נעשה ארך מאד ומנע ממנו לעבר את פתח הדלת.

פרק שמונה-עשר: פינוקיו פוגש את השועל והחתול והולך עמיהם אל שדה-הפלאות, לזרע את ארבעת המטבעות שלו.

כחצי שעה לא שעטה הפנה אל בכיו ואל תחנוניו של פינוקיו, אשר התאמץ לעבר בפתח ולא יכל. היא תפצה לענשו על דברי השקר, כי אין דבר מגנה משקר. אך בראותה, פי פני הנער שנו מצער ומפחד ועיניו כמעט צאו מחריהו, נכמרו רחמיה עליו והיא מנחה פה אל פה. לקול האות הנה נתמלא הקדר עדת צפרים, פלן למשפחת הנקרים. עמדו הצפרים על אפו הגדול והנוקא של פינוקיו, עמדו ונקרו אותו בכל פה, ולא עברו רגעים מעטים והאף שוב כשהנה.

“מה טובה את, פנה חביבה”, אמר הליצן במחוחו דמעה מעל פניו. “מה מאד אני אוהבך על כל חסדיך עמדי!”

“גם אני אוהבת אותך”, ענתה הפנה “ואם טוב בעיניך, שב פה עמדי ותהיה לי לאח קטן ואני אהיה לך לאחות...”

“בחפץ לב הייתי יושב עמך, אולם איך אוכל לעזוב את אבי היקר!” “כבר חשבת על כך, אביך יודע הכל ועוד היום יהיה פה.”

“האמנם?” קרא פינקיו וקפץ משמחה, “אם כך, הרשיני נא, פנה יקרה, לצאת לקראתו. רוצה אני לחבק את הנקן הטוב שלי, אשר נשא וסבל כל כך הרבה בגללי.”

“לך, בני, אך השמר לך ואל תתעה בדרך. לך נכתב בייער ותמצאהו”. פינקיו מהר ללכת.

כשנכנס היערה, מהר לרוץ, רויץ ונדלג כבן-בקר. הנה לפניו האלון הגדול שעליו היה תלוי. הוא נגש אל האלון לברך על הנס שנעשה לו במקום הזה, ופתאם עמד תחתיו: לאזניו הגיעה אושה⁴⁰ בין השיחים, ועד מהרה נראו לעיניו.. נחשו, מי?... השועל והחתול, שאתם יחד סעד פת-ערכית במלון.

“ברוך הבא!” קרא השועל, בחבקו ובנשקו לפינקיו, “באיזו דרך באת הלום?” “הלום?” חזר החתול.

“קשה לי לספר הכל על רגל אחת”, ענה הליצן, “בפעם אחרת, בשעת הפנאי, אספר לך הכל, פרט לפרט. לעת עתה אמר רק זאת, שלאחר שהשארתם אותי לבדי במלון, פגשתי בדרך שודדים...”

“שודדים?... הייתכן? מסכן שלי! וכי מה היה ברצונם לעשות לך?” “הם אמרו לגזל ממני את המטבעות שלי!”

“נבלים!” קרא השועל. “נבלים!...” חזר החתול.

“אך אני ברחתי מפניהם”, הוסיף הליצן, “והם רדפו אחרי, הדביקוני ותלונני על אלון זה שלפניכם...”

“גורא הדבר, גורא! קץ כל בשר!” קרא השועל, “אוי לנו, פי מלאה הארץ חמס ואפסו ישרים עלי אדמות!”

בה בשעה שהשועל שפך אש וגפרית על הארץ ומלוואה, הרגיש פינקיו, כי החתול צולע על אחת מרגליו הקדמיות, שהיתה חסרה אצבעות וצפרניים. הוא פנה אל החתול ושאל: “מה זה היה לך רגלך?”

החתול רצה להשיב תשובה, אך לשונו כאלו נאלמה. מיד בא השועל לעזרתו ואמר:

“ידידי זה ענו הוא מכל הבריות אשר על פני האדמה ואינו רוצה להלל את עצמו. ומעשה שהיה כך היה: לפני שעה פגשנו בדרך זאב זקן גורע ברעב, והוא בקש מאתנו נדבה. ומפני שלא היה לו לחתול שום דבר לתת לו, עמד ידידי אהובי זה, שלב זהב ברא לו אלהים, נגס⁴¹ את כפו הקדמית ונתן אותה ליצור העלוב, למען ישפר את רעבונו”. כשגמר השועל את ספור המעשה המוזעזע הזה, מחה דמעה מעל פניו. המעשה הזה נגע עד לבו של פינקיו. הוא נגש לחתול ונחש באזנו: “אלו היו כל החתולים כמותך, מה מאשרים היו העכברים!”

“ומה אתה עושה עכשו כאן?” שאל השועל את הליצן. “מחפה אני לאבא שלי”. “ומטבעות הזהב שלך עדין קימים?”

“קימים ושמורים בכיסי, חוץ מאחד, שהוצאתי במלון הסרטן האדם”.

“השמת אל לבך, כי תחת ארבעת המטבעות שלך יכול אתה לקבל אלה, ואפלו אלפים מטבעות? תמה אני מפני מה אין אתה שומע לעצתי לזרוע אותם בשדה-הפלאות?” “היום אי-אפשר; בפעם אחרת אלך לשם”. “בפעם אחרת אי-אפשר יהיה”. “מפני מה?”

“מפני ששדה זה נמכר לעשיר אחד, ומיום המכרת נהלאה לא תוכל כל רגל לדרך שם”. “הרחוק מפה שדה-פלאות זה?”

“לא יותר משני מילין. רצונך ללכת עמנו? בעוד חצי שעה נגיע לשם: תזרע את ארבעת המטבעות שלך, ואחרי רגעים אחדים תבצר אלפים מטבעות; ותשוב הביתה עשיר בקרח. רצונך ללכת עמנו? בוא!” וילכו שלשתם יחדו.

בצהרנים הגיעו לעיר “פתי-יאמין”. רחובות העיר הזאת היו מלאים כלבים רעבים וקרחים; כבשים גוזזים, רועדים מקר; תרנגולים מרוטי נוצה ונטולי כרבלת אשר בקשו נדבת גרגרים להחיות את נפשם; פרפרים גדולים שלא יכלו לעוף, פי מכרו את פנייהם הפגנות; טנסיים בלי זנבות ופסיונים מרוטי נוצת וזהבם בלם מסתתרים מעין רואים, שלא ירגישו בחרפתם.

בין עדת הקבצנים והיצורים העלובים האלה היו עוברות מזמן לזמן מרפבות, שבהן ישבו שועלים, עורבים ועופות דורסים אחרים.

“והיכן הוא שדה-הפלאות?” שאל פינקיו. “כשני צעדים מפה”, היתה התשובה. בצאתם מן העיר הגיעו לשדה אחד, שלא נבדל בשום דבר מכל השדות האחרים.

“הנה באנו!” אמר השועל, “עתה קום ונפדך בידך גמה ושים בה את מטבעותיך”. פינוקיו עשה כאשר צוה: הוא חפר גמה, שם בתוכה את מטבעותיו וכסה בעפר. “עתה”, הוסיף השועל, “לך אל התעלה הקרובה, שאב דלי מים והשקה היטב את המקום הנרוע”.

פינוקיו עשה כאשר צוה: הוא הלך אל התעלה, אך באין לו דלי, שאב מים בתוך סנדל העץ שלו, השקה את הגמה המכסה עפר ושאל: “ומה עלי לעשות עוד?”

“לא-כלום!” ענה השועל. עקשו יכולים אנו ללכת, ואתה שוב הנה אחר עשרים רגע וראית עץ יפה שענפיו נושאים מטבעות זהב לרב”.

שמחתו של פינוקיו עברה כל גבול. הוא הודה בהתלהבות לשועל ולחתול והבטיח להגיש להם מתנה נאה.

“נשובא מתנות יקנה!” ענו הנוכלים, “דינו שהורינו לך את הדבר איך להתעשר בלי כל עמל. יותר מכן אין אנו מבקשים”. ובדברם את הדברים האלה השתחוו לפניו אפים ארצה, ברכוהו פי יקצר ברגה את אשר זרע, והלכו להם לדרכם.

פרק תשעה-עשר: גונבים מפינוקיו את ארבעת המטבעות שלו. ועל הטא זה יושב הוא ארבעה חדשים בבית-האסורים.

הליצן שב העירה ועמד לספר את הרגעים. רגע אחר רגע: וכשנראה לו כי עבר הזמן שנקבע, מהר אל שדה-הפלאות. בדרכך הרגיש, כי לבו דופק בקרבו כשעון: “טיק-טק, טיק-טק!” הוא דבר אל נפשו: “נאולי אמצא באמת לא אלה, כי אם אלפים מטבעות?.. נאולי במקום אלפים, אמצא חמשת אלפים?.. נאולי – מי יודע?.. אמצא מאה אלה! מי ידמה לי ומי ישנה לי אז? כי אז, פי אז – אבנה לי היכל נהדר, אבנה אלה סוסי-עץ, אקים אלה ארוות, אצווק מרתף מלא יין, וארונות ביתי יהיו מלאים עוגות טובות, ספריות, דבשניות, רקיקים⁴², ספגניות, פרפראות וכל מיני דברים טובים”.

בעודו חושב מחשבות אלו, הגיע לשדה ועמד תחתיו. אולי יקרה לפניו עץ נושא מטבעות זהב, אך עיניו לא ראו דבר. הוא עשה עוד כמאה צעדים – אין-כלום. הוא נגש אל המקום אשר חפר שם את הגמה – ואין זכר לעץ הזהב. פינוקיו עמד שקוע בהרהורים, ובהסחה-הדעת עבר על כל חקי הנימוס והוציא את ידו מכיסו והתחיל מתגרד בערפו. פתאם הגיע לאזניו קול צחוק; נשא פינוקיו את עיניו, והנה תפי יושב על אחד מענפי-עץ גבה ומצחצח את נוצותיו.

“על מה זה ולמה תצחק ככה?” שאל פינוקיו את התפי. “צחוק אני, יען כי צחוק אתה עושה לי...” פינוקיו לא ענה דבר. הוא הלך שנית אל התעלה, שאב עוד מים והשקה את האדמה, שבה טמן את מטבעותיו, כששוב נשמעו גלי צחוק בתוך הדומיה שמסביב.

“הוי, אתה סרוקו⁴³!” קרא פינוקיו בכעס, “מה השמחה הגדולה הזאת על ראשך? למה וכנגד מי אתה צוחק ככה?” “צחוק אני לפתאים המאמינים לכל דבר ונותנים לשטות בהם”. “אולי מתכונן אתה בדברך אלי?”

“כן, כן, דברי אלה מכנינים באמת אליך, פינוקיו עלובי; תמים אתה מאד, חביבי, והאמת לדברי הבל, פי אפשר לזרע ולקצר כסף בשדה, כפולים וכקטניות. אף אני האמנתי פעם לשמועה הזאת, ועקשו אני נושא עוון משוגגתי. רק היום הנה (אבל, באחור זמן) נוכחתי לדעת, כי כסף אפשר להרויח אך ורק ביגיע פפים או בעבודת המוח”. “חידה לי דברך”, אמר הליצן פלו רועד מפחד.

“הבה אבאר לך את דברך”, השיב התפי. “דע לך, כי בשעה שהיית בעיר, שבו הנה השועל והחתול, הוציאו מתוך הגמה את כסףך וברחו להם. ולשוא תאמר לרדף אחריהם, פי לא תשיגם!” “לשמע דברי התפי נתחלחל⁴⁴ פינוקיו ונפעם. קשה היה לו להאמין לדבריו של התפי, והוא עמד לחפר באדמה, חפר וחפר עד אשר עשה בור גדול מאד, שהיה בו מקום לערמת חציר, אך את המטבעות לא מצא. מלא צער ונאוש רץ פינוקיו העירה, פנה אל השופט ובקש ממנו כי יריב את ריבו מידי השודדים שהציגוהו ככלי ריק”.

השופט באותה עיר היה קוף זקן ממשפחת הגורילות; קוף נכבד ונשוא פנים, בעל זקן ארוך ונש: משקפי זהב בלי זכוכיות היו מרפבים על אפו. במשקפים אלה היה משתמש תמיד, פי על פו היתה לו בעיניו דלקת ממארת, שנמשכה זה שנים ארוכות. פינוקיו ספר לשופט כיצד רמזוהו ונגבו ממנו את כספו, ובקש ממנו פי יענש את הגנבים הרשעים. השופט שמע בתשומת-לב מרבה את כל דבריו. השותת גם בצערו של פינוקיו על אבדן כספו, והדבר, כנראה, נגע עד לבו. לאחר שגמר הליצן את טענותיו, שלח השופט את ידו אל הפעמון וצלצל בו. לקול קריאתו הפיעו שני פלבי-צאן, לבושים מדי שוטרים. השופט הראה להם על פינוקיו ואמר: “העלוב הנה קרהו אסון; גנבו ממנו את כל כספו – ארבעה מטבעות זהב; אסרו אותו והושיבוהו בבית-הסהר”. כשמע פינוקיו את גזר-דינו של השופט, פג לבו מתמהון ואמר להשיב דברים ולבאר, אך השוטרים סתמו את פיו והובילוהו לבית-הסהר.

בבית-הסהר ישב פינוקיו ארבעה חדשים, ויהיו בעיניו כארבע שנים; ולולא ארע מארע חשוב, מי יודע אם היה יוצא משם אי-פעם. ומעשה שהיה כך היה: המלך הצעיר שמלך בעיר “פתי-נאמין” נצח את אויבו, ולכבוד המארע הזה הכריז על יום חג ושמחה: זקוקין די-נור, מרוץ סוסים ומרוץ אופנים; וכן העניק חנינה לכל האסורים.

בין הזוכים בתנינה הנה גם פינוקיו. בבקר לא עבדת⁴⁵ אחד נפתחה פתאם דלת התא הקטן, שבו הנה פינוקיו אסור, ושומר בית-הספר הודיע לו:

“מר פינוקיו, כבודו חפשי והרשות בידו לעזוב את בית-הספר וללכת אל כל אשר ירצה”. ובדברו את הדברים האלה הסיר השומר את כובעו בכבוד רב, השתחנה אפים ארצה וברכו לשלום.

פינוקיו קם ונצא ביד רמה וברגל מהירה מבית-הספר.

פרק עשרים: מבית-הספר רוצה פינוקיו ללכת לבית הפיה. אך בדרך הוא פוגש נחש עקלתון נורא, ולאחר מזה הוא נלכד בפת.

קשה לתאר את שמחתו של פינוקיו בהרגישו את עצמו בן-חורין! הוא מהר לעזוב את העיר ומיד פנה ללכת לבית הפיה.

הדרך הייתה רפוישה⁴⁶ מאד, מחמת הגשמים המרבים שירדו בימים האחרונים, ופינוקיו היה מבוסס בבצות ובשלוויות עד ברכיו. אך הוא לא שם לב למכשולים אשר על דרכו, כי כלתה נפשו לראות את אביו ואת אחותו בעלת השער הכחול. הוא קפץ ונדלג ככלב-צייד וצורות רפש נדמן⁴⁷ נתזו עליו והגיעו עד לאזניו. הוא מהר מאד בלכתו והרהר:

“כמה צרות עברו עלי! אך ראוי אני לךך על עקשנותי... רוצה אני תמיד לעשות ככל העולה על רוחי דוקא ואיני מטה אזני לעצת דורשי טובתי, החכמים ממני שבעתים! ואולם עתה – רב לי. חסל! מן היום הנה והלאה איטיב את דרכי ואהיה ילד טוב ומקשיב! הן עין עיני ראיתי כי בנים סוחרים נופלים תמיד בפח ונושאים את עונם, ואבא שלי המסכן, הלא פלו עיני מיחל לי! מי יודע אם אמצאנו עוד בבית הפיה! זה זמן רב לא ראיתי את האדם הנקר הנה! מה אשמח לחבקו ולאמצו אל לבי! התסלח לי הפיה על אשר עוללתי לה? קטנתי מכל הסודים אשר עשתה עמדי! הלא רק בזכותה אני חי וקום בעולם הנה! היש עוד בעולם ילד כפוי-טובה וחסר-לב כמוני?... פתאם נרתע לאחוריו ואימה נפלה עליו. הוא ראה לפניו נחש גדול, רובץ לרחב הדרך. עורו הנה ירק, ומזנבו, המחודד בקצהו, עלה עשן פעשן הכבשן. קשה לתאר את פחדו של הליצן; הוא נס מפני הנחש כחצי מיל, ישב על גל אבנים, מצפה עד שיעבר הנחש משם ויפנה לו את הדרך. הוא חפה שעה, שעתים, שלש שעות, והנחש עודנו רובץ על מקומו; מרחוק נראו עיניו הגדולות, הבוהרות בגחלי אש, וזנבו המעלה עשן. סוף-סוף אמיץ פינוקיו את לבו, קרב צעדים אחרים אל הנחש ובקול נעים ורך כשמן קרא ואמר: “סלח נא לי, אדוני הנחש, בגדל חסדו! הנה נא הואלתי לבקש מלפניו כי יטה קצת הצדה ואעברה נא בדרך, כי ירא אני אותו”. דבר אל העצים ואל האבנים! הנחש לא נע ולא זע אפלו כחוט השערה. פינוקיו הוסיף לדבר בקול רך כפראשוני: “ירא נא, אדוני הנחש, וישפט: הולך אני הביתה, שם מחכה לי אבא, שנה זמן רב לא ראיתי את פניו!... ואם על אדוני טוב, אל נא יעצרני מלכת לדרך! הוא חפה לתשובה, אך כל תשובה לא באה; הנחש, אשר נראה עד פה כחי, נתאבן פתאם וקפא ככפור. עיניו נעצמו וזנבו חדל להעלות עשן.

“אפשר מת?” אמר פינוקיו ושפשוף את ידיו בנחת-רוח. ובלי לאבד אף רגע התכונן לקפץ ולדלג מעל הנחש ולעבר מעליו. אך בטרם הספיק להרים רגלו, והנחש נתר-⁴⁸ פתאם כקפיץ, ופינוקיו השלך לאחור ונחבט בקרקע, ראשו על הארץ ורגליו למעלה. בראות הנחש את הליצן מכרפר ברגליו וראשו כרפף, נתענת מצחוק ולא חדל לצחק עד אשר פקעו עורקיו והוא נפל מת. שמח פינוקיו שמחה גדולה, כי נחליץ מן הנחש המשנה הלו, ונחפז לדרך, כדי להגיע לבית הפיה בטרם יחשך היום. אך בדרך הציק לו הרעב מאד. לכן סר אל הכרם הראשון אשר מצא בדרך, להשיב את נפשו באשכול ענבים. הוי, מה טוב הנה לו נמנע מעשות כדבר הנה! אך נגעה ידו בגפן, והנה נלחצו רגליו בחשוקי⁴⁹ ברזל. מעצמת הכאב התמלטו מעיניו גצי אש. הליצן המסכן נפל בפח שטמנו האפרים לרגלי הנמיות, שהיו טורפות אנזים ותרנגולות בפפר.

פרק עשרים ואחד: פינוקיו נתפס על-ידי אפר, והאפר מכריח אותו לשמר את לילו, ככלב.

פינוקיו התחיל לבכות, לצעק, לקרא לעזרה – אך לשווא. קולו הנה בקול קורא במדבר; מסביב לא הנה אף בית אחד, ובדרך לא עברה רגל איש. בינתיים הגיע הלילה. מעצמת הכאב שגרמו לו חשוקי הברזל ומפחד הבדידות בתשכת לילה על אם הדרך, נחלש פינוקיו מאד וכמעט שהתעלף. אך פתאם ראה מעל לראשו גחלילית, והוא קרא לה ואמר: “גחליליתי, חביבתי, חלציני נא מן המצר!” “ילד מסכן!” ענתה הגחלילית והביטה בו בחמלה. “איך זה נפלת בפח?” “באתי אל הכרם לקטף אשכול ענבים קטן, והנה...” “הענבים שלך הם?” “לא...”

“ואיך זה שלחת את ירך לגנב רכוש זרים?” “הייתי רעב...”

“הרעב, ידידי, איננו משמש הצדקה לאלה השולחים יד באשר לא להם”. “אמת, נכון הדבר!” קרא פינוקיו כשדמעות בעיניו, “חלילה לי מעשות עוד כדבר הנה!”

השיחה נפסקה פתאם, כי הנה נשמעו צעדי איש הולך וקרוב. זה הנה בעל הכרם, שהתגנב חרש לראות אולי נלכדה בפח אחת

הנמיות המכלות את התרנגולות שלו.

ומה גדל תמהונו בראותו, לאור הפנס שהוציא מתחת למעילו, והנה תחת נמיה נלכד בפח נער.

“הוי, גנב קטן!” קרא האפר בקצף, “אתה הוא אפוא הגונב את התרנגולות שלי?” “לא, לא אני, לא אני!” קרא פינוקיו בבכי. “באתי לפרם לקחת רק אשכול ענבים קטן!” “הגונב ענבים וכול לגנב גם תרנגולות. עמד, עמד! אני אלמד אותך פרק בהלכות גנבה, כדי שתזכרו לעולם ועד!”

ובדברו את הדברים האלה, פתח האפר את הפח, תפס את הליצן בערפו ונשאו אל ביתו פנשא את השלה. כבואו הביתה, הטילו לארץ ואמר:

“השעה מאחרת, ואני רוצה לישן. מחר נערך חשבון, ועד הבקר תמלא את מקום פלבי, שמת היום. אתה תהיה לי לכלב שומר.”

ובדברו את הדברים האלה ענד על צנארו של פינוקיו קולר-50 של ברזל, הדק-51 אותו היטב, שלא יוכל להעבירו מעל צנארו ורתק אלו שלשלת ברזל, מצמדת אל הקיר.

“אם ירד בלילה גשם”, אמר האפר, “תוכל למצא לך מחסה בצריף קטן זה. שם נמצא קש, שהיה מצע לכלבי הנאמן והמסכן ארבע שנים. ואם יבואו גנבים, זכר פי עליך לנבח בקול רם”. אחר-כך נכנס האפר לביתו וסגר את הדלת בכריח עבה. ופינוקיו המסכן נשאר פבול על-יד הלול והוא רועד מפחד ומקר נכל עוד נפשו בו. מזמן לזמן תחב את ידיו לתוך הקולר, שהעיק על צנארו, והיה ממרר בככי: “אבל, אשם אנכי!... ראוי אני לך! חפצתי להיות חפשי לנפשי, ללכת בטל... שמעתי לעצת חברים רעים, ועתה הנני ברעתי! אלו הייתי ילד טוב, ככל הילדים, אלו נתתי לבי ללמד ולעבד, אלו ישבתי בבית עם אבי, פי עתה לא באה עלי הצרה הזאת ולא הייתי מגיע עד הכפר הזה, לשמש כלב שומר בבית אפר. אוי, מי יתן ויכלתי לחדש את חיי כבראשונה. אך את הנעשה אין להשיב, ועלי לשאת את ענשי בדומיה”. אחריו אשר שפך את מרי שיחו וקור בתשובה על כל אשר חטא עד פה, נדחק למאורת הכלב, שכב על מצע הקש ונרדם.

פרק עשרים ושנים: פינוקיו תופס גנבים ויוצא לחפשי.

יותר משתי שעות ישן פינוקיו שנה ערבה; קרוב לתצות הליילה הגיעו פתאם לאזניו קולות מוזרים מבחוץ. הוא הציץ מתוך המאורה וראה לתמהונו ארבע חיות שחרות דומות לתוללים; אך אלה לא היו תוללים, כי אם נמיות, חיות קטנות טורפות, הלהוטות מאד אחריו ביצים ואפרוחים. אחת מן הנמיות הללו נפרדה מעל חרותיה, נגשה אל פתח המאורה ואמרה בלאט-52: “שלוש מלמפוא” “שמי איננו מלמפוא”. ענה הליצן. “ומה שמך?” “שמי פינוקיו”. “ומה אתה עושה פה?” “ממלא אני משרת כלב החצר.”

“והיכן הוא מלמפוא? היכן הוא הכלב הזקן שהיה במאורה הזאת?” “מת הבקר.”

“מת? חבל, כלב מסכן נטוב!... אך אם למראה עין אשפט, גם אתה כלב טוב וקביב מאד.” “אמצא חן, אני אינני כלב”. “אלא מה אתה?” “אני ליצן!” “ואתה שומר פה במקום הכלב?” “לצערי הגדול, זה ענשי.”

“ויכון, אציע לך אותם התנאים שהיו קימים בינינו ובין מלמפוא; אל ירע לך – תשבע טוב”. ומה הם התנאים?”

“אנחנו נבוא הנה, פדרכנו, פעם בשבוע, לבקר את הלול ולמשך מתוכו שמונה תרנגולות. משמונה התרנגולות הללו נאכל אנחנו שבע, והשמינית לך תהיה, דמי לא יחרץ. תעמיד פנים פישן ואל יעלה על דעתך לפתח פה בנביחה ולהעיר את בעל-הבית משנתו ולהזעיקו לכאן”. “וכי מלמפוא הזקן והנאמן הנה רגיל לעשות כך?” “בנדאי פן עשה מלמפוא – ושלום ורעות שחרו בינינו כל הימים. שוב עתה ושכב ותערב לך שנתך, ויהיה לך בטוח, כי בצאתנו מן הלול נשאיר לך תרנגולת אחת לארוחת הבקר. שמעתי? מסכים אתה?”

“שמעתי גם ידעתי!” ענה פינוקיו והניע ראשו, כאומר: “עוד מעט ונתראה פנים ואודיעך את משפטי!”

אחריו אשר סר פחד השומר החדש מעל הנמיות, שמו הללו פניהן אל הלול, שעמד לא רחוק ממאורת הכלב. הן פתחו בשניהן ובצפריניהן את דלת הלול ונכנסו, אחת אחת לתוכו. אולם בשעה שנמצאו לזן בתוך הלול פנימה, נסגרה פתאם הדלת הקטנה ברעש גדול. סגר עליהן פינוקיו, וליהר בשחון גלל גם אבן גדולה אל הדלת, שלא תוכלנה לצאת. אחר-כך פתח פיו ונתן קולו, קול כלב נובח ממש: “הב, הב, הב!” “שמע האפר את קול הנביחה, קפיץ מעל משתו, תפס את רובהו ובפתחו את החלון ושאל: “מה קרה?” “גנבים נתפסו”. ענה פינוקיו, “ואינם?” “בלול”. “אני הולך”. האפר מהר לצאת החוצה, נכנס לתוך הלול, תפס את כל ארבע הנמיות והכניס אותן בשק. “סוף-סוף נפלתו לידי”, קרא האפר בשמחה, “ועתה אמנם יכול אני לשלם לכן כגמולך מיד, אך לא אכזר אנכי. דיי כי אביאך מחר לבעל המלון שבכפר הסמוך; הוא יפשוט את עורכן מעליך ויעשה מכן מטעמים. אתן אמנם אנכן פדאיות לכבוד גדול כזה, אך איש טוב ומיטיב אני ואוהב לגמל חסד...” אחר נגש אל פינוקיו, הלל אותו על עז רוחו ושאל:

“איך זה עלה בידך לתפס את ארבעת הגנבים האלה? והן מלמפו הנאמן לא ראה דבר מימיו?...”

פינוקיו רצה לספר לו את דבר הברית אשר פרתו הכלב והנמיות, אך בזכרו פי הכלב מת, הרהר בלבו: “למה אתפבד בקלון הכלב המת? מתים בל יחיו, ימתקו להם רגבי עפרם וננחו בשלום על משפכם!” “בשעה שבאו הנמיות היית ישן או ער?” הוסיף האפר לשאל.

“הייתי ישן”, ענה פינוקיו, “אך הנמיות העירוני בפטפוטן, נאחת מהן נגשה אלי ואמרה: אם תבטיחנו פי לא תפתח פה לנבח ולא תעיר את בעל-הבית משנתו, נגיש לך מתנה, דמי ‘לא יחרץ’, תרנגולת שמנה! השומע אדוני? מה גדולה התצפה להציע לי דבר שכזה! אמנם ליצן אני ואינני נקי אולי מחסרונות, אך לסייע בידי גנבים – לא, זאת לא אוכל!”

“בן-חיל אתה!” קרא האפר וטפח בחבה על שכמו של פינוקיו, “בן-חיל, גפה דרשתי, וכדי להראות לך, פי נשאת חו בעיני, מוכן הנני לשחררך; כיום ולך-לך לביתך”.

ובדברו את הדברים האלה הסיר מעל פינוקיו את השלשלת ואת הקולר ושלח אותו לחפשי.

פָּרָק עֶשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: פִּינוּקִיו מְבַכָּה אֶת מוֹת הַעֲלָמָה בַּעֲלַת הַשְּׂעִיר הַכָּחַל; אַחַר הוּא עָף עַל כַּנְפֵי יוֹנָה אֶל חוֹף הַיָּם וּמָטִיל אֶת עַצְמוֹ הַמֵּימָה, לַעְזוֹר לְאָבִיו גַּ'פְטוֹ.

אך הרגיש פינוקיו כי הוסר מעליו הקולר, נשאו את רגליו ורץ במהירות הבזק בשדה, עד הדרך המובילה לבית הפיה. הוא הפך את פניו וראה את המקום המועד לפרענות, שבו פגע בשועל וכתול; בין העצים הרבים הבחין באלון הגדול שעליו היה תלוי; אך ככל שבקש בעיניו ונגע למצא את בית הפיה לא עלה הדרך בידו: הבית נעלם מעל פני האדמה. רגש מבישר רעה תקף אותו, והוא מהר לרוץ לאותו המקום שבו, לפי זכרונו, עמד הבית. לאחר רגעים אחדים הגיע למקום מערה-היער⁵³ אשר הפירו היטב, אך הבית לא נראה. במקום שעליו עמד הבית היתה מנחת טבלת שיש ועליה חרוטה הכתבת הנוגה הזאת: “פה נטמנה העלמה בעלת השערות הכחולות, שמתה מרב צער על אחיה הקטן פינוקיו, אשר עזב אותה לאנחות”. פינוקיו נפל על פניו ארצה וביך בכי מר מאד, בוכה ונושק לטבלת השיש. כל הלילה ההוא וגם למחרת בבקר בכה בלי הפוגות, אף פי יבש מקור דמעותיו. קול צעקתו ויילתו נשאו עד למרחקים, והד החרים ענה לעמתו, “הוי, פיה, פיה שלי!” קונן פינוקיו במר לבו. “למה זה מת? ... הו, מי יתן מותי אני תחתך, יקרה שלי! מה טובה היית, ואני גמלתך רעה! ואבא שלי איפה הוא? הוי, פיה שלי, אמרי לי איפה אמצאהו? אכתבהו ולא אעזבהו עוד לעולם, לעולם! אם אוהבת את אותי, אם באמת ובתמים אוהבת את אחיך הקטן, – קומי ואמרי, פי לא מת! האם לא תחוסי עלי, ותעזביני לנפשי בודד ועזוב? אם יבואו השודדים, הלא יתלוני שנית... ואז מות אמות לעולם! מה אני ומה פחי בעולם הזה, ואני כערער⁵⁴ בערבה? מי יאכילני לחם? איפה אישן בלילות? מי יתפר לי בגד ללבש? הו, אלי, קח נא את נפשי, פי טוב מותי מחי!”

מרב יאוש נצער בקש פינוקיו לגז את שער ראשו, אך שערותיו היו של עץ נאצבעותיו לא יכלו לתפס אותו.

עוד הוא מתנפח וממרר בככי, ויונה גדולה באה ביעף, פרשה כנפיה וקראה ממרום: “מה אתה עושה פה, בני?”

האם אינך רואה? בוכה אני, ענה פינוקיו בנשאו את עיניו למרום, ומחה את דמעותיו בשרוולו. “אמר נא לי”, הוסיפה היונה לשאל, “אולי מכיר אתה בין חבריך ליצן אחד בשם ‘פינוקיו’?” “פינוקיו? ... את אומרת ‘פינוקיו’?” קרא הליצן בקומו מפרע, אני – פינוקיו!” מיד ירדה היונה למטה עד שהגיעה לארץ. היא היתה גדולה כתרגול-הדו. “נדאי מכיר אתה גם את ג'פטו?” “שאלה היונה עוד. “שאלה גפה שאלת! הרי זה אבי! הראית אותו, אולי דבר עמך על-אודותי? הראיני נא מקומו איהו! העוד אבי חי? עניני נא, בשם אלהים!” “ראיתו לפני שלשה ימים על חוף הים”. “מה עשה שם?”

“הוא בנה לו סירה קטנה, לעבר בה את האוקינוס. זה לו ארבעה חדשים שהוא נע ונד מארץ לארץ ומבקש אותך, ואחרי שלא מצא אותך בשום מקום, עלה בדעתו לבקשך גם מעבר לים, במדינות רחוקות”. “הרחוק מפה חוף הים?” שאל פינוקיו בתרדה. “אלף מילין”. “אלף מילין! הו, מי יתן לי אבר פיונה!” אם יש את נפשך, נכונה אני לשאתך לשם”. “כיצד?” “אתה תרכב על גבי. הרי אין אתה כבד ביותר, הלא כן?” “אני? חלילה! קל אני בנוצה!” ובלו דבר דבר עוד, קפץ פינוקיו על גב היונה, לפת ברגליו את גופה וקרא בשמחה: “הוי, סוסי, מהר! הוי, סוסי, דהר! ... השעה דוחקת!”

היונה פרשה כנפיה וברגעים אחדים התנשאה אל על, עד פי נדמה לפינוקיו פי כנפיה נוגעות בעננים. הוא אמר להשקיף ממרום שבתו על הארץ, אך מיד אחזתו סחרחרת, ומרב פחד תפס בשתי ידיו בצנאר סוס-הכנף שלו. כך עפו יום תמים. לפנות ערב אמרה היונה: “אני צמאה מאד”. “ואני רעב כזאב!” הוסיף פינוקיו. “נסוכה נא אל השוכך הזה נאחר נשוב ונעשה את דרכנו, למען נגיע עד השחר אל חוף הים”. הם סרו אל השוכך. ובשוכך לא היה דבר בלתי אם צפחת⁵⁵ מים וסל מלא אפונה. הליצן שוא אפונה תכלית שנאה, אך בערב הוא אכל אפונה בכל פה. אחרי פלותו לאכל אמר אל היונה: “מי מלל לי, פי האפונה תנעם כל כך לחפיו!” “ראה, בני”, אמרה היונה, “בשעה שהרעב מציק לנו ואכל אין, גם האפונה – טעם גן-עדן לה. הרעב איננו ברכו”.

אחרי נוחם מעט נצאו לדרך, וממחרת הבקר הגיעו אל חוף הים. היונה הורידה את פינוקיו ארצה, וכינון שלא רצתה לשמע תודה

מפיו, התנשאה מיד ונעלמה מעיניו.

על החוף עמד קהל גדול, אנשים, נשים וטף, וכלם צועקים ומראים בידיהם על הים. "מה קרה שם?" שאל פינוקיו זקנה אחת. "מעשה נורא", ענתה הזקנה, "אב אהד, איש אמלל, אשר בנו עזבו לאנחות, יצא בסירה קטנה למרחבי הים לבקשו. והים סוער מאד והסירה קרובה לטבע... "והיכן היא הסירה?" "הנה שם!" ענתה הזקנה והראתה באצבע על הסירה, שבראתה מרחוק כקלפת אגוז. בסירה ישב איש קטנטן. פינוקיו צמצם את עיניו, התבונן היטב באיש היושב בסירה, ופתאום קרא בקול חרדה: "זהו אבי! אבי!"

והסירה רוקדת על פני המים, קופצת מגל אל גל. משברי ים אדירים טלטלו אותה וכאלו שחקו בה: פעם העלוה למעלה ופעם השקיעוה במצולות. פינוקיו טפס ועלה על שו-סלע וקרא בקול רם לאביו, הניע ידיו לעמתו ונפגף במטפחתו ובכובעו. רגע נדמה, כי ג'פטו הפיר את בנו, אף כי רב הנה המרחק ביניהם: הוא קרא אליו מרחוק, נפגף כובעו; אחר הראה בתנועות ידיו כי הוא חפץ מאד לשוב, אך אין לא ידו להתר אל החוף, כי הסערה גדולה מאד.

פתאום עלה נחשול על הסירה וכסה אותה. כל העומדים על החוף חכו בקצ-רוח לראותה עולה שוב על פני המים; אך, אהה! הסירה לא נראתה עוד; היא נעלמה בתהומות.

"מספן!" קראו הדיגים במנוד ראש, ובתפלה על שפתותיהם פנו איש לעברו.

פתאום הגיעה לאזניהם זעקת יאוש, ובהפנותם את ראשם ראו, והנה נער קטן מתנפל מראש הסלע הימה וצועק: "רוצה אני להציל את אבא שלי!"

ומפני שפינוקיו היה פלו עץ, שחה בקלות על פני המים, פעם צלל לתוך המים ופעם התרומם למעלה; הוא שחה חיש קל כדג נעד מהרה בתרחק מן החוף ונתעלם מן העין.

"נער אמלל!" אמרו הדיגים והלכו איש לביתו עצובי-רוח.

פרק עשרים וארבעה: פינוקיו מגיע לאי הדבורים ומוצא שם את הפיה שלו.

כל הלילה שחה פינוקיו בלי הפסקה, כי קנה לבוא בעוד מועד לעזרת אביו הטובע. הוי, מה נורא היה הלילה ההוא! גשם שוטף, ברד, קולות וברקים ואש מתלקחת בתוך הברד, והים היה לחרדת אלהים! לעת השחר ראה פינוקיו רצועת אדמה ארפה. היה זה אי בלב הים. פינוקיו התאמץ להגיע אל החוף, אך כל עמלו היה לשווא. גלי הים רדפו ובלעו איש את רעהו, ופינוקיו נע ונד ביניהם רצוא ושוב⁵⁶, רצוא ושוב כקנה. מעשה נסים, קם עליו משבר גדול ובלעו ומיד הקיאו אל חוף האי. פינוקיו הוטל בכח גדול, וכמעט נשברו כל עצמותיו; אך רוחו לא נפל עליו. "שוב שחקה לי השעה!" קרא פינוקיו.

בין פה נכה התבהרו השמים; השמש הופיעה בכל הודה ונהדרה, והים נרגע והיה חלק כראי. פינוקיו שטח את בגדיו ליבשם בשמש, ואחר נשא עיניו והשקיף על פני הים הגדול ורחב-הימים, אולי יראה סירה עם בן-אדם קטנטן. אך ככל אשר התאמץ לחדר לתוך המרחק לא ראה פלו מלבד שמים, ים וספינות אהדות, שנראו מרחוק כזבובים.

"לוי ידעתי, לפחות, מה שם האי הזה!" הררה פינוקיו בלבו. "ומה טוב היה לו נוכחתי לדעת, כי יושבי האי הזה אנשים הגונים הם, פלומר אנשים שאינם נוהגים לתלות ילדים על ענפי העצים! אך אל מי אפנה ואת מי אשאל? אין אני רואה כל נפש חיה!" הרעיון שהוא בודד ונעזב על אי שמים הטיל עליו אימה נפחד, והוא כמעט פרץ בכבי. פתאום ראה והנה לא רחוק מן החוף שוחה לו בשלנה דג גדול והוא מוציא פעם בפעם את ראשו מתוך המים. פינוקיו לא ידע את שם הדג הזה, אולם נסה את מזלו וקרא לדג: "הוי, אדוני הדג, קרב נא אלי ואתברכה אליך!" "הנני!" קרא הדג, מה בקשתך ותעש?" זה היה דולפין, דולפין חביב ונחמד וכצוי לכל הבריות, ולא היה בין הדגים שבים טוב ממנו.

"אולי יודע אתה, אדוני הדג, אם אמצא פה משהו לאכל ואם אמצא באי זה מקום בו אוכל ללון בלי שאהיה טרף לשני פרישים?" "מצא תמצא!" ענה הדולפין. "ולא רחוק מבאן". "ואיך אגיע לשם?" "פנה לשביל זה ולך נכסך. הישר, הישר, אל תפנה זמין או שמאל, הדרך ישרה ולא תוכל לתעות".

"הואל נא להרשות לי לשאלך עוד דבר מה", הוסיף פינוקיו, "הלא אתה, אדוני הדג, שוחה בים זה יומם וליילה. אולי ראית בדרךך סירה קטנה עם אבא שלי?" "ומי הוא אבא שלך?"

"האיש הטוב מכל האנשים אשר על פני האדמה, כשם שאני הנני היגד הרע מכל הילדים שבעולם". "השכל מחיב", ענה הדולפין, כי בליילה שפזה ובסערה שפזו צללה הסירה בתהום".

"נאבא שלי?" צעק פינוקיו, "הוי מספני, אותו בלע, כנראה, הפריש הגדול והענקי, שהופיע בים זה לפני ימים אחרים. את הכל בלע בדרךכו".

“האם גדול הוא כל כך הכריש הזה?” שאל פינקווי וכלו רועד מפחד. “הגדול הוא? למען תדע לשער את גדלו, הבה אגיד לך: הוא גדול מבית בעל חמש קומות, ולעו גדול ורחב ועמק כל כך, שרפכת שלמה יכולה להכנס לתוכו ולא נודע פי באה אל קרבו.”
“אלהים אדירים!” קרא פינקווי נרעש ונפחד. הוא מהר ללבש את בגדיו ואמר לדולפין: “להתראות, אדוני הדג, סלה נא לי שיהיה חתיך בשאלותי וקבל נא את תודתי העמקה על טוב לבך.”

אחר הדברים האלה אשר הרעישו את פינקווי מאד, פנה וירד במשעול הלוך ופסוע במהירות. כל אנושה קלה היתה מבהילה אותו והוא היה פונה לאחוריו, מפחד פן ידביקו הנורא.

לאחר חצי שעה הגיע פינקווי למושבה קטנה שנקראה בשם “מושבת הדבורים החרוצות”. רחובות המושבה המו המון רב, וכלם היו טרודים מאד; הכל עברו פאו, הכל היו עסוקים, אלה בכה ואלה בכה. אי-אפשר היה למצא אף הולך-גטל אחד, ואפלו לאור הנר. “הנה כי כן”, אמר פינקווי, אשר שנה עבודה מטבעו. “ארץ זו לא בשבילי נוצרה! אני לא נוצרתי לעבודה!” בין פה נכה והרעב התחיל להציק לו מאד, כי זה עשרים וארבע שעות לא בא אכל אל פיו. מה לעשות? היו לפניו שתי דרכים לשבר את רעבונו: לבקש עבודה או לבקש נדבה. לפשט יד התביש מאד: אביו היה אומר תמיד, כי רק חולים וזקנים מתרים לפשט יד. רק הם ראויים כי נחוס ונרחם עליהם. שאר בני-האדם חביבים לעבד ולהרויח את לחמם ביגיע פפיהם. אותה שעה עבר ברחוב בן-אדם אחד, עיף ונשטוף זעה, והוא דוחף בכבדות שתי עגלות-יד קטנות, טעונות פחם. פני האיש הזה נראו לו לפינקווי כבני בעל-לב, לכן נגש אליו ואמר בשפה רפה ובעינים משפלות ארצה: “אנא, אדוני, תן לי אגורה אחת לקנות לי פרוסת לחם, כי רעב אני מאד.” “מוכן ומזמן אני לתת לך ארבע אגורות”, ענה הפחמי⁵⁷, “אם תעזר לי להביא לביתי את שתי עגלות-הפחם שלי.”

“מה זרים דברייך, אדוני!” ענה פינקווי פנעלב, “האם חמור אני כי אהנה מושך עגלות!” “אם כן, נראה כי טעיתי” ענה הפחמי, “חשבתיך לגלד מספן מחסר עבודה לכלפלת נפשו; עתה ידעתי כי משבט העצלנים אתה, ואם רעב אתה מאד, אין לך טוב מאשר לאכל משהו מעצלנותך; ואולם השמר לנפשך פן תחנק!”

אחרי רגעים אחדים עבר באתו רחוב בנאי, שנשא על כתפו סל מלא סיד. “אחלי, נדיב לב!” פנה אליו פינקווי, “אולי תחוס ותרחם על ילד מספן ותתן לו אגורה לקנות פת-לחם!”

“בחפץ לב”, ענה הבנאי, בוא אתי ועזר לי להעביר סל זה לחצר הבגנו ואמן לך לא אגורה אחת, כי אם חמש אגורות”. “אוף, אך הן הסל נראה פבד מאד!” ענה פינקווי, “נאני אינני מוכן לעבד קשה, ואין ברצוני לטרוח הרבה”. “אם כן”, אמר הבנאי, אם אין ברצונך לעבד ולטרוח חביבי, רעב לך כנפשך! פה להי!”

במשך חצי שעה עברו בדרך פעשרים איש ומכלם בקש פינקווי נדבה, אך כלם פאחד ענו ואמרו: “בוש, והפלם! תחת לפשט יד על פרשת דרכים, הלא טוב לך כי תעבד ותרויח את לחמך ביגיע פפייך!” והנה פגע פינקווי באשה צעירה, שנשאה שני פדי מים. “בי, גברתי”, קרא פינקווי אליה, “הגמיאני נא מעט מים מפרך, כי צמאתי”. “שמה, שמה, בני!” ענתה האשה. לאחר ששמה פינקווי לרונה, מלמל לעצמו: “את צמאונני שברתי! מה טוב היה לו שברתי גם את רעבוני!” האשה שמעה את דבריו אלה ואמרה לו: “אם תעזרני לשאת לביתי אחד הפדים האלה, אמן לך פרוסת לחם גדולה. ונלחם אוסרף גם מנה יפה של פרוכית מתבלת בשמן ובחמץ, ויתכן עוד משהו.”

פינקווי העיף עיניו אל הפד ולא ענה דבר. “כן, כן, ואחרי הפרוכית תקבל גם ספרה טעימה, טעימה מאד!”

פנגד חמדה טובה שכזו לא נכל פינקווי לעמד: הוא התעודד ואמר: “אין ברכה! תני את הפד, גברתי, ואשאהו אחרייך!” הפד היה פבד מאד, וכיון שהליצן לא עצר פח לשאתו בגדיו, נשאו על ראשו. כשהגיעו הבייתה, הוריד פינקווי את הפד והאשה הטובה הושיבה אותו ליד השלחן ושמה לפניו לחם, פרוכית וספרה. פינקווי התנפל על הלחם והפרוכית ואכל אותם בכל פה. קבתו היתה דומה לדיכרה עזובה, שעמדה ריקה חמשה חדשים. לאחר שסעד את לבו ונדעתו נחה עליו, נשא את עיניו להודות לבעלת הבית הטובה. אך רק הספיק להתבונן בה היטב, ונעקת תמהון פרצה מפיו: “הוי”, והוא נצמד למקומו בתקוע במסמרים ועיניו לטושות אל האשה, המזלג בידו ופיו מלא אכל.

“למה זה תתמה כך?” שאלה האשה בבת-צחוק. “איך לא אתמה? הלא... הלא את דומה... את מעלה בזכרוני... כן, כן, אותו הקול, אותו העינים... אותו השערות... כן... גם לך שערות פחלות, כמו לה! הו, פנה הטובה שלי! אמרי, כי את היא!... אל נא תביאיני לידי דמעות! לו ידעת מה הרביתי אז לבכות אותך כמה סבלתי!...” הוא דבר מלים קטועות ובכה בדמעות שלישי. אחר נפל על פרקיו לפני האשה הטובה ונשק את רגליה.

פרק עשרים וחמשה: פינקווי מבטיח לפניה להיות ילד טוב וחרוץ בלמודים, פי קצה נפשו בחיי ליצן ויש את נפשו להיות ילד ככל הילדים.

בראשונה נסתה הפנה להשתמט ולהתנבר ואמרה, כי אין היא כלל אותה פנה בעלת השער הפחל; אך בראותה כי הדבר אינו עולה בנדה, התנדעה אליו ואמרה: “הוי, שוכב קטן! איך זה הפרת אותי?” “פי זוכר אני אותך היטב ולעולם לא אשפחך!”

“הזוכר אתה, פי עזבת אותי כמעט ילדה, ועלשך אתה רואה לפניך אשה, הראויה להיות לך לאם.”

“אדרבה!” השיב פינקויו בשמחה, “אני שמח מאד, כי תהיה גם לי אם, כמו לכל הילדים. כל זמי התאויתי לדבר הנה. מעכשו אקרא לך ‘אמא! אולם הגידי נא לי, אמא, איך זה גדלת כל כך?’” “זהו סוד”.

“למדיני נא גם אני, אמא! גם אני רוצה להיות גדול! אני, עיניך הראות, עודני קטן כמו שהייתי”.

“אתה לא תוכל לגדל”, אמרה הפיה. “מדוע?”

“מפני שליצינים אינם גדלים. הם נולדים ליצינים, חיים פליצינים ומתים פליצינים”.

“אָהָה! קצתי בחיי מהיות ליצון!” קרא פינקויו בצער, “גדול רצוני להיות לאיש!” “תהיה לאיש, פשתזכה לך... ” “האמנם? ומה עלי לעשות לשם כך?” “דבר קטן שבקטנים: להיות קדם כל ילד טוב”. “וכלום אינני ילד טוב?”

“נדאי שאינך ילד טוב! ילדים טובים מקשיבים לקול הוריהם, ואתה...?” “אני... את חטאי אני מזכיר... אינני מקשיב”.

“ילדים טובים אוהבים לשקד על למודיהם, ואתה...?” “נאני חובק את נדי נרוך רוח...” “ילדים טובים מדברים תמיד אך אמת...” “נאני לפעמים מפיח בזבים!” “ילדים טובים רצים לבית-הספר...” “נאני חש בראשי מתלמוד תורה... אך פלה ונתרצה: מהיום והלאה איטיב את דרכי”.

“מבטיח אתה?”

“כן. רוצה אני להיות ילד טוב, לשמח את לב אבי... אבל היכן הוא אבי המספן?” “אינני יודעת...” “האזנה עוד לחזות אי-פעם בנעם פניו ולחבקו?” “חושבת אני כי תזכה; אף כמעט בטוחה אני בדברך”.

לשמע דברים אלה נתמלא פינקויו שמחה; הוא תפס בשתי ידי הפיה ונשק אותה בחום ובהתלהבות. אחר-כך נשא את עיניו באהבה רבה אל הפיה ושאל: “אמרי לי, אמא, הן לא אמת הדבר כי מת?” “כנראה, לא!” “ענתה הפיה בבת-צחוק. “לוי ידעת מה גדול הנה צערי בהשתטחי על קברך...” “ידעתי גם ידעתי, ולכן גם סלחתי לך. צערך האמתי הוכיח לי כי לב טוב ברא לך אלהים, פינקויו. ילדים שלכם טוב ורוחם נכונה יש תקנה פי יחזרו למוטב וילכו בדרך הישרה, אף כי שובבים ועקשים הם במקצת. לכן באתי הנה לפגושך. רוצה אני להיות לך לאם...”

“האח! מה מאשר אני!” קרא פינקויו נקפץ משמחה. “התשמע תמיד בקולי, התעשה כל אשר אצונך?” “אעשה ואשמע תמיד, תמיד!”

“נחנה ונראה!” אמרה הפיה, “כבר מחר תתחיל ללכת לבית-הספר ושם גם תבחר לך את המלאכה כרצונך”. לשמע הבשורה הזאת פגה מחצית שמחתו של פינקויו ופניו קדרו.

“מה אתה ממלמל שם?” שאלה הפיה. “נדמה לי”, סנן פינקויו מבין שפתיו, “כי כבר עבר זמני ללכת לבית-ספר”. “לא ולא!” ענתה הפיה, עודך בגיל בית-הספר. “אין את נפשי ללמד שום מלאכה...” “מפני מה?”

“מפני שהעבודה מיגעת אותי תמיד”. “דע לך, אפוא, בני”, אמרה הפיה, “כי כל החושבים כמוך סופם למות בבית-האסורים או בבית-החולים. כל אדם, אם עשיר הוא ואם עני, חייב לעסוק במלאכה. הבטלה – אם פל חטאת! מחלה נוראה היא הבטלה, ויש לרפא אותה עוד בימי הילדות; שאם לא כן, תדבק בך המחלה גם בהיותך לאיש ואז לא תוכל להרפא. ישמרך אלהים ממחלה זו!” דברי הפיה נכנסו ללבו של פינקויו. הוא הרים את ראשו אליה ואמר באמונה ובלב שלם: “אני אלמד, אעבד ואעשה כל אשר תצוני, כי קצתי בחיי ליצון ואני רוצה להיות ילד ככל הילדים. הן הבטחת לי כזאת, הלא?” “כן, הבטחתי, ועתה רק בנדך הדבר”.

פרק עשרים וששה: פינקויו הולך עם חבריו אל חוף הים לראות פריש נורא.

ממחרת היום הלך פינקויו לבית-הספר.

תארו לעצמכם את תמהונם הגדול של התלמידים, בראותם בפתח ליצון צחוק גדול פרוץ מפיהם למראה צורתו המשונה. כל הדרדקים⁵⁸ קרבו מיד אל המלאכה: אחד משך בכובעו. השני במעילו, השלישי נגש לעשות לו שפם של דיו, ואחרון אחרון הגדיל לעשות: הוא נסה לקשר לו ברגליו סבלים דקים, למען תרקיזו פליצון.

מתחלה לא שם פינקויו לב לכל תעלוליהם, אך סוף-סוף לא יכול הנה לשאתם עוד. הוא פנה אל פת השוכבים ונער בהם: “גורו⁵⁹ לכם מפני, חבריא! באתי הנה לא כדי להצחיק אתכם; אני מכבד אחרים ודורש שייכבדו גם אותי”. “הינד! הינד! שפתים ישק!” קראו הילדים ונתפזרו לכל עבר בצחקה ובשמחה. נאחד מהם, הצופה ביותר, הושיט את ידו לתפס את הליצון באפו. אך הוא טרם הספיק להפיק את זממו, ופינקויו פשט את רגלו מתחת לספסל והכה בה על רגלי הצופה. “אוי, אוי, מה קשות רגליו!” צעק המכה ונחך את רגלו הפואבת.

“נהמרפקים! אלה קשים עוד יותר!” קרא השני, אשר קבל מנה יפה בזהוהו על אשר נועז לגעת בפינקויו.

סוף דבר הנה, כי בזכות הרגל והמרפק התחילו הפל מכבדים אותו ונושאים את פניו. הפל נגשו לפייס אותו וכרתו עמו ברית שלום ורעות. אף המורה הנה מהלל אותו בפניו בראותו כי תלמיד מקשיב הוא ושוקד על למודיו. ראשון בא לבית-הספר ואחרון יצא.

רק חסרון אחד נמצא בו, כי בין חבריו היו תלמידים עצלים. המורה הנה מעיר את אָזְנוֹ כֵּל יוֹם, ואף הפינה הזוהרתהו פעם בפעם: "הנה, פינוקיו! חבריך הרעים ילמדו אותך את דרכיהם הרעות ומי יודע, אם לא יביאו עליך צרה!" "היה לא תהנה!" הנה פינוקיו עונה בעז, כשהוא מושך בכתפיו ושלח אצבעו אל מצח העץ שלו, כאלו נתפנו לאמר: "יש פאן די בינה ודעת להשמר מפל דבר רע!"

והי היום, וילדים אחדים מצאו את פינוקיו הולך לבית-הספר ואמרו לו: "השמעת את התדושה האחרונה?" "למשל?" "לא הרחק מכאן נראה בים כריש גדול מאד... ענקי!" "האמנם?... אולי הוא הכריש אשר בלע את אבי?" "אנו יורדים אל חוף הים לראותו, הרוצה אתה ללכת עמנו? בוא, בוא, נלך!"

"לא, אני אלך לבית-הספר". "תדל לך מבית-הספר! לבית-הספר אפשר ללכת גם מחר. שעור אחד, יותר, שעור אחד פחות – חמורים הינו וחמורים נהנה".

"ומה יאמר המורה?" "אמר מה שיאמר. הלא על פן מורה הוא כדי להכעיס את התלמידים". "ואמא שלי?" "האמהות אינן יודעות כלום". ענו הריקנים.

"היודעים אתם את אשר אעשה?" ענה פינוקיו, "נפשי חשקה מאד לראות את הכריש מפני כמה טעמים... אולם אני אלך לראותו אחרי הלמודים".

"הוי, שוטה שבעולם!" קרא אחד מחבריו, "סבור אתה, שדג גדול ננכד כזה יחכה לך עד אשר תואיל לבוא לראותו! אפשר מאד, כי בינתיים יפליג הדג בים הגדול, ומי אשר לא יזכה לראותו עתה, לא יראהו עד עולם!"

"ויבכמה זמן אפשר להגיע אל חוף הים?" שאל הליצן. "בשעה אחת נלך ונשוב".

"אם כך – אחת, שתיים, נשא רגליים!" קרא פינוקיו, "מי שיבוא ראשון שמו בן-חיל!"

לשמע הדברים האלה נשאו הילדים את רגליהם, בעוד הספרים והמחברות בידיהם. פינוקיו רץ הראשון; נדמה היה כאלו צמחו לו כנפים, כל כך מהר לרוץ. לרגעים היה הופך את פניו ומלגלג למפגרים, שהיו רצים בעקבותיו בשארית פחם, נושמים בכבדות ולשונם שלוחה.

פינוקיו האמלל! לא עלתה על דעתו כלל מה רבה התלאה אשר תמצאנו בדרך זו!

פרק עשרים ושבעה: מלחמת תנופה בין פינוקיו וחבריו. אחד מהם נפצע ופינוקיו מובל למשטרה.

כשהגיע פינוקיו אל החוף, השקיף על פני הים ולא ראה שום פריש. הים היה שמים, חלק ושקט. "היכן הכריש שלכם?" שאל פינוקיו את הילדים. "נדאי הלך לאכל ארוחת הצהרים", ענה אחד הילדים בצחוק.

"ואפשר שכב במטה לנמנם קצת", הוסיף השני, צוחק אף הוא. על פי התשובות והצחוק, הבין פינוקיו כי חבריו חמדו להם לצון ורמוהו – פשוטו כמשמעו. הוא התמרמר מאד ואמר בעצם: "למה זה רמיתם אותי וספרתם לי דברים על פריש שלא היה ולא נברא?" "רצינו 'לסדר' אותך!" קראו כל הילדים פה אחד.

"למה?" התמרמר פינוקיו. "רצינו שלא תלך לבית-הספר ותלך עמנו. איך לא תבוש להיות דניקן וטרוץ כל כך? ללמד כל כך הרבה?"

"מה זה מפריע לך?" "כי בגללך בז לנו המורה..." "הפיצד?" "המורה מעמיד אותך תמיד למופת לנו בתריצותך ובשקינדתך. ואנו אין אנו רוצים, שיחשב אותנו לתלמידים עצלים! בכבודנו הדבר!"

"ומה עלי לעשות ואמצא חן בעיניכם?"

"אל תאהב לא את בית-הספר, לא את השעורים, ואף לא את המורים. שלשה אלה אויבנו הם". "ואם בכל זאת חשקה נפשי בלמודים?"

"כי אז לא תברר אנחנו, ולעת מצוא נראך את נחת דנו!"

"אך צחוק אתם עושים לי!" קרא פינוקיו ומשך בכתפיו, "כל השומע יצחק לך!" "הוי, בול-עץ!" קרא הגדול שבתבורה ונצא בגבורה לקראת פינוקיו. "אל נא תתנשא כל כך, שכני שקמותך! אם אין אתה ירא מפנינו, אף אנחנו איננו יראים מפניך! שים נא את לבך וזכר, כי אתה אחד ואנחנו – שבעה אנו!"

“שבועה זבובים עלובים! קרא פינוקיו ומלא פיו שחוק. “השמעתם? הוא העליב את כלנו! הוא קרא לנו ‘זבובים!’”
“פינוקיו, קום ובקש סליחה ומחילה... ואם לא – מרה תהיה אחריתך!” “גיר-גיר!” קרא פינוקיו ושלח לשון לעמתם.
“פינוקיו, אוי ואבוי יהיה לך!” “גיר-גיר!” חזר פינוקיו.

“נכה אותך שוק על גרך!” “גיר-גיר!” “תשוב הביתה ומפה טריה על חטמך!” “גיר-גיר!” “הרי לך ‘גיר-גיר!’” קרא העז
שבבוכיה, “והיה לך למזכרת נצח!” ובדברו את הדברים האלה הפה באגרופו על ראש פינוקיו. פינוקיו לא אחר להשיב לו מנה
אחת אפים, ובין הילדים התלקחה תגרה עזה.

אף-על-פי שפינוקיו היה יחידי, ידע להגן על עצמו בגבורה. הוא עשה יפה את מלאכתו ברגלי העץ שלו, וכל הקמים עליו נסוגו
אחור ונראו מגששת אליו. מי שהשיגה אותו פעם רגל פינוקיו יצא ב“סימן טוב” לארך ימים.

בראות הילדים, כי לא יוכלו לפינוקיו במלחמת אגרופים, החלו להלחם בו מרחוק; בן-רגע התרו החבילות, ועל ראש פינוקיו
הוטלו כפצצות ספרי קריאה, ספרי דקדוק, ספרי חשבון. אך הליצן היה זריז מאד ונדע להזהר מפל פגיעה, והספרים עפו מעל
לראשו ועשו דרכם הימה.

הדגים קפצו על הספרים, בהאמינם כי דבר מאכל הם; אך כמעט טעמו מאחד הדפים, מיד הקיאו הפל מפיהם, כשהם מעוים את
פניהם, כאומרים: “לא לנו, לא לנו המטעמים האלה. רגילים אנחנו במאכלים נעימים מהם.”

והקטטה הלכה הלך וגבור, הלך והתלקח. פתאם הציץ מתוך המים סרטן גדול, טפס ועלה על החוף וקרא בקול צרוד: “הוי,
ילדים רעים! הלא תרבו? הלא ידעתם, כי מרה תהיה אחריתכם!”

סרטן עלוב! קולו היה בקול קורא במדבר; רק פינוקיו המזיק פנה אליו, הציץ בו בצעם וקרא בקול גס: “דם, יצור נבזה! טוב לך
כי תרפא את גרוךך ולא תהיה מחורחרר כל כך! לך שכב במטה, התפסה הייב למען תזיע כהגן וייטיב לך!...”

והילדים, לאחר שזרקו בפינוקיו את כל הספרים שלהם, מצאו את ילקוטו של פינוקיו ושלחו ידיהם גם בספריו. בילקוט היה ספר
אחד מלכתך פריכה עבה, שגבו וזויותיו היו עשויים עור. זה היה ספר חשבון. הלא תוכלו אפוא לשער כמה היה כבד! אחד הילדים
תפס את הספר, פנן אותו למול ראשו של פינוקיו וזרקו בו בכל פחו. אך במקום הליצן, פגע הספר בראש אחד הילדים. פני הילד
תנרו פתאם והוא נפל מלא קומתו ארצה והתעלה.

“אמא, אמא, הושיעני... אני מת!...” גמגם הילד. למראה האסון נבהלו הילדים ונפזרו לכל רוח.

על חוף הים נשאר רק פינוקיו. ואף כי גם הוא נבהל, מהר הימה, טבל את מטפחתו במים והניח אותה לרקתו של חברו המסכן.
הוא בכה עליו, קרא לו בשמו וכה אמר: “יונתן!... אחי, אחי, יונתן!... פקח נא את עיניך והבט אלי! למה לא תענה דבר? הן לא
אני פגעתי בך בספר! האמינה לי, לא אני! פקח נא את עיניך, יונתן! אם לא תפקח את עיניך, אמות גם אני!... הוי, אלי, אל
רחום! איך אשוב עתה הביתה? איך אראה עתה את פני אמי? מה לי לעשות? אנה אברח? היכן אקבא?... ולמה זה שמעתי לעצת
חברים רעים? והמורה הן הזהיר אותי לאמר: “השמר מחבר רע!” אבל, עקשן אני... טפח אני... ועתה אני נחם על רעתי! מיום
שנוצרתני אין לי רגע בלי פגע, תמיד – צער ומכאובים! מה לי לעשות? מה לי לעשות?” פינוקיו מרר בככי, הפה על לבו וקרא
בשם יונתן.

פתאם הגיע לאזניו קול צעדים. הוא הפנה את ראשו, והנה לפניו שני שוטרים. “מה אתה עושה פה?” שאלו השוטרים.

“אני מטפל בחברים...” “מה לזו? האם לא טוב לזו?” “פנראה...”

“ונאי שפן!” קרא אחד השוטרים בבדקו את יונתן, “הנער פצוע ברכתו. מי זה פצע אותו?” “לא אני!” מלמל פינוקיו ורעד
מפחד. “ומי אם לא אתה?” “לא אני!” חזר פינוקיו. “ובמה פצעו אותו?” “בספר זה,” אמר פינוקיו, הרים את ספר החשבון
והראהו לשוטרים. “של מי הספר הזה?” “שלי.” “רב לנו; בראיות אחרות אין לנו צורך. קום וליך עמנו...” “אבל הן לא...”
“קום וליך!” “אך הן אני אינני אשם...” “אל תוסיף לשקר! בוא!”

באותה שעה נגשו אל החוף סירות דיג. השוטרים פנו אל הדגים שבסירות ואמרו להם: “קחו את הילד הזה הפצוע בראשו אל
ביתכם והחישו לו עזרה. מחר נבוא לראות מה שלומו.”

אחר-כך העמידו את פינוקיו בין שניהם וקראו בקול מצנה: “לפנים! ואל תמרה את פיני, פן נרע לך שבועתים!”

כלי דבר דבר קם פינוקיו והלך עם השוטרים בדרך העולה העירה. מרב פחד לא ידע הליצן את נפשו. נדמה לו, כי אין זה אלא
חלום, חלום רע נמר. עיניו חשכו, ברפיו פקו⁶⁰, לשונו דבקה לחכו והוא לא יכל להוציא הגה מפיו. ועל הכל גדל צערו בזכרו כי
בדרך יעבר על-יד בית הפיה הטובה תחת יד שוטרים, כפושע. הוא שאל את נפשו למות. כשהגיעו עד המושבה, פרצה רוח תקה
והפילה מעל ראש פינוקיו את כובעו וזרקה אותו לפניו כעשירה צעדים.

“הרשוני נא להרים את כובעי,” אמר פינוקיו לשוטרים. “הרים! אך הזדרו נא!”

הליצן הלך והרים את כובעו... אך במקום לחבש אותו לראשו, תפסו בין שניו, ופתאום... נשא את רגליו ורץ בכל פחו לעבר הים. הוא עף כחץ מקשת. בראות השוטרים פי לא יוכלו להדביקו, שלחו את חריו כלב גדול, שקבל את הפקס הראשון בתחרות המרוץ לכלבים. פינוקיו מהר מאד לרוץ, אך הכלב מהר ממנו. ברחוב התאסף קהל גדול. רבים הציצו גם מחלונות הבתים, מצפים לראות מי ינצח. אך אי-אפשר היה לראות דבר ברור, כי פינוקיו והכלב העלו במרוצתם ענני אבק, שפסו אותם מעין הרואים.

פרק עשרים ושמונה: ספנה צפויה לפינוקיו להצלות על מחבת פדג.

רגע אחד בשעת מרוצה זו ראה פינוקיו את עצמו ברע, כי אלידור – זה שם הכלב – כמעט השיגו. לאזניו הגיעה נשימתו התכופה של הכלב והוא הרגיש את חם הנשימה הזאת. מעשה נסים, הספיק להגיע אל חוף הים. הוא קפץ קפיצה גדולה מאד, וששום צפרדע לא הייתה יכולה לקפץ כך, ונפל המימה. הכלב חפץ לעמד, אך בשטף מרוצתו לא יכל לעצר בעצמו ונפל גם הוא המימה, אלא שהוא לא נדע לשחות. הוא טפח בכפותיו במים והחל לשקע. ברב עמל היה מוציא את ראשו מתוך המים, לוטש את עיניו המלאות אימת מות נצועק ביאוש: "אני טובע, טובע!"

"טבע, טבע!" השיב פינוקיו מרחוק, בהרגישו את עצמו מחויץ לספנה. "הושע-נא, פינוקיו, הושע-נא! הצילני ממנות!"

פינוקיו לא היה רע מטבעו. זעקת היאוש של הכלב עוררה את רחמיו והוא פנה אליו ואמר: "אם אציל אותך, לא תוסיף לרדף אתרי? לא תסגירני בידי השוטרים?" "לא! לא! אך שלח נא נדך ומשני מן המים, פן אמות לעיניך!"

פינוקיו עוד פסח על שתי הסעפים; אך פתאם נזכר, כי אביו אמר לו פעם: "עזור תעזר גם לשונאך!" מיד מהר אל הכלב, תפס בשתי ידיו בזנבו והעלהו אל היבשה. הכלב האמלל לא עצר פח לעמד על רגליו: הרבה מים מלוחים באו אל קרבו והוא צבה ככדור. בכל זאת ירא הליצן להאמין להבטחתו של אלידור ומצא טוב לפניו לשוב המימה. אחרי שהרחיק מן החוף, קרא אל הכלב המצל: "היה שלום, אלידור, דרך צלחה! דרש נא בשלום השוטרים!" "שלום רב, פינוקיו!" ענה הכלב, "אסיר תודה אני לך, כי הצלתני ממנות. לעולם לא אשכח את חסדך עמדי ואשתדל בשעת הכשר לשלם לך כגמולך..."

פינוקיו הוסיף לשחות קרוב ליבשה. והנה נדמה לו, כי הגיע לחוף בטוח; הוא התבונן בחוף וראה בין הסלעים מעין מערה שמתוכה עולה עשן. "אסורה נא למערה זו", אמר פינוקיו, "אתחמם, אתיבש קצת ואחר-כך... נראה איך יפל דבר". הוא מהר לשחות והגיע אל סלע; אך בטרם הספיק לעלות עליו הרגיש פתאם, שהסלע מתרומם ומרים גם אותו באויר. הוא נסה לברח, אך אחר מן המועד. לתמהונו הגדול ראה כי נלכד ברשת גדולה, שבה התלבטו דגים מדגים שונים. ופתאם ראה והנה מן המערה יוצא דיג נורא, דומה יותר למפלצת ים מאשר לבן-אדם מן הישוב. תחת שער היו על ראשו עשבי ים ירקיים; עור גופו אף הוא היה כעין הירק. ירקות היו גם עיניו, וזקנו הארך מאד אף הוא היה ירק מאד. הוא היה דומה לטאה אדירה, העומדת על רגליה האחריות. כשהעלה הדיג את רשתו קרא בשמחה רבה: "אל אלהים! היום הנה אוכל למלא בטני דגים לשבע!" "טוב שאינני דג!" הררה פינוקיו ונדעתו נתישבה עליו.

הדיג הכניס את הרשת עם הדגים אשר בתוכה לתוך המערה, והמערה הייתה אפלה ומלאה עשן; באמצעותה עמדה מחבת גדולה מלאה שמן, שהפיצה ריח מתניק מסביב. "הבה אראה מה הדגים שנאחזו ברשת!" אמר הדיג הירק. הוא תקע לתוך הרשת את כפו הגדולה והירקה והוציא מתוכה מלא החפן בקלות. "בקלות לתפארת!" אמר הדיג בהתבוננו בהם ובהריחו בהם מפל צד. הוא זרק אותם לתוך אגן ריק, וכן עשה גם ליתר הדגים שהוציא מתוך הרשת. מרב נחת גזל רירו על שפמו והוא מלמל לעצמו: "קיפונים אלו טעימים הם מאד מאד! דג-משה-רבנו זה מה נחמד הוא! הסוליות הללו אין כמוהם לטוב טעם! ברוכים יהיו לי פלם!" כל הדגים האלה למיניהם הוטלו לתוך האגן יחד עם הבקלות. האחרון ברשת היה פינוקיו. כשהוציא את פינוקיו, פקח את עיניו הירקות לרנחה וקרא נדהם ונבהל כאחד: "דג זה מה טיבו? כמוהו לא אכלתי מעודי!" והוא הסתכל בו, משמש בו, הפך אותו מצד אל צד, ואחר קרא: "אכן ידעתי! זהו, פנראה, סרטן-הים!" פינוקיו נעלב עד מאד, בשמעו כי חושבים אותו לסרטן-הים, ואמר לדיג בתרעמת גלויה: "מה אתה סח, אדוני? לא סרטן אני ולא בן סרטן, ליצן אני ולא סרטן!" "ליצן?" תמה הדיג. "אודה ולא אבוש, פי דג-ליצן דבר חדש הוא בשבילי! מה טוב ומה נעים, אכל אותך אפוא בתאנה גדולה ויתרה?" "תאכל אותי? שים נא אל לבך, אדוני, פי לא דג אני כלל! וכי אינך רואה אדוני, פי יכול אני לדבר ולחשב מחשבות כמוך?" "אמת ונכון!" ענה הדיג, "וכינן שאמתה דג מיוחד במינו, דג היודע לדבר ולחשב מחשבות כמוני, לכן אבדילך לטובה מיתר הדגים ואנהג בך מנהג של כבוד ועדינות יתרה". "מה הכבוד הנה אשר תעשה לי?" "לאות ידידות ורחשי כבוד מיוחדים, הריני נותן לפניך את הזכות לבחר באחת משתיים: להיות מטגן על מחבת או מבשל בסיר במיץ עגבניות."

"את האמת אגיד לך, פי הייתי בוחר לצאת לחפשי, למען אוכל לשוב לבית אבי". "אך צחוק אתה עושה לי! כסבור אתה, שיכול אני להניח מציאה טובה כזאת שבאה לידי ולא לטעם דג נפלא כמוך? לא בכל יום נאחזו ברשת דג-ליצן! שמעני וייטב לך: אני מטגן אותך על מחבת יחד עם דגים אחרים ויהיה לך סמוך ובטוח, פי תשבע נחת. אגב, להיות מטגן בתוך קהל חברים טובים יחד מה טוב ומה נעים."

כשמע פינוקיו דברי נחומים כאלה, התחיל לבכות, לצעק, להתחנן, וכן דבר ויסר את עצמו: "פל זה באני על אשר לא רציתי ללכת לבית-הספר! שמעתי לעצת חברים רעים ועתה הנני ברעתי, פי ילד רע אני!" בראות הדיג את פינוקיו מתפתל כנחש ומתאמץ בכל פחו להחליז מידיו, תפס חבילת נצרים⁶¹, אסר את ידיו ואת רגליו והשליכו בין יתר הדגים לתוך האגן. אחר-כך הוציא חבית קטנה של קמח והתחיל מגלגל את הדגים בקמח, ומשליך אותם לתוך המחבת.

הראשונים שהשליכו לתוך השמן הרוחת היו הבקלות, אחריהם – הקיפונים ואחריהם – דגי-משה-רבנו והסוליות; והנה הגיע תורו

של פינוקיו. בראות פינוקיו, כי סר אליו מר המנות, נאלם דומיה מרב פחד ולא יכל להוציא הגה מפיו. רק עיניו העלובות הציצו בתחנונים, אך הדיג הרק אף לא שעה אל פינוקיו ואל עיניו המבקשות רחמים; הוא המשיך במלאכתו, עמד ונגלגל אותו מכף רגלו ועד קדקדו כחמש עשרה פעם בקמח, עד שנגרזה פלו כמיו חתיכת עסה לבנה. אחר תפסו בראשו!...

פרק עשרים ותשעה: פינוקיו שב לבית הפיה, והיא מבטיחה להפך אותו ממחרת היום לילד ממש. סעדת מנחה לכבוד המארע הזה.

אך הוא טרם הספיק להשליך את פינוקיו אל תוך המחבת, ובמערה הופיע פתאם קלב גדול, שבא לריח הניחוח של הדגים המטוגנים. "גש הלאה!" גער בו הדיג ושלח את ידו האחת להכותו ובשניה החזיק בליצן. אך הקלב היה רעב מאד; הוא יבב, ילל, כשכב בזנבו וכאלו בקש: "תן לי משהו מן הדיג הצלוי ואלכה לי!" "גש הלאה! הלאה מזה!" חזר הדיג ופשט את רגלו לבעט בקלב. אך הקלב לא היה רגיל בדרכי נימוס כאלה, ביחוד בשעה שהיה רעב. הוא חרץ את לשונו ונחשף לעמתו את שניו הנוראות.

אותה שעה נשמע במערה קול דק מן הדק: "הצילני נא, אלידור! אם אינך מצילני, הרי אני עומד להיות נצלה בשמן רותח!" הקלב הכיר מיד את קול פינוקיו והבין, כי הקול יוצא מתוך הדבר העטוף קמח אשר בידי הדיג. מה עשה? קפץ קפיצה גדולה, תפס בשניו את הגוף המקמח, אחזו בזרועות רבה וכתץ מקשת נס מן המערה. הדיג נמלא שצה-קצה על אשר הוציאו מידו את הדיג הנפלא, והתחיל לרדף אחרי הקלב; אולם אחרי הקלב; אולם אחרי עברו צעדים אחרים תקפו שעול מחניק והוא היה מכרח לשוב אל המערה בנדיים ריקות. בינתיים הגיע אלידור אל הדרך ההולכת למושב הנהיח את פינוקיו בזרועות על הארץ. "אינן בפי מלה להודות לך!" אמר פינוקיו. "לא פדאי הדבר", השיב הקלב, "הן גם אתה הצלת אותי ממנות. טובה תחת טובה! מכאן ראיה, כי חיב כל אחד לעזר תמיד לרעהו!" "איך זה נתגלגלת פתאם למערה?" "לאחר שהצלת אותי, הייתי מטל על שפת הים כל עוד נפשי בי. והנה עלה באפי ריח צלי. ריח זה גרה את תאבוני, מיד קמתי והלכתי על פי הריח הזה. עד אשר באתי אל המערה. ואלו אחרתי רגע אחד... " "הס מלהזכיר", קרא פינוקיו רועד מפחד, "אלו אחרתי חלילה נחס רגע אחד, כי עתה כבר נצילתי. נאכלתי ועפלתי! ברךך! כאשר אני מעלה את הדבר על דעתי, רעד עובר בכל גופי!..." אלידור נתן קולו בצחוק והושיט את פפו הימנית לליצן. הליצן לתצה בקזקה לאות ידידות. אחר נפרדו הידידים והלכו איש לעברו. הקלב שב אל ביתו. ופינוקיו ראה לא הרחק משם בית קטן ונגש אליו. על-יד הבית ישב זקן והתחמם בשמש.

"המתר לי לשאלך, אדוני, פנה ואמר פינוקיו, "אולי יודע אדוני מה שלומו של הגלד יונתן שנפצע בראשו?" "הגלד הזה הובא הנה על-ידי הדיגים, וכעת... " "האם מת, חלילה?... " "הפסיק פינוקיו את דבריו מקצר-רוח.

"לא, הוא חי וקיים ושב לביתו." "האמנם?" "קרא פינוקיו נרקד משמחה, "אינן זאת כי אם הפצע לא היה אנוש?... "

"לא, אך יכול היה להיות אנוש. כפשע היה בין הגלד ובין המנות", ענה הזקן, "כי נפצע בראשו בספר עבה מכרך פריכה עבה, אשר ידו בו".

"ומי ידה בו את הספר?" "חברו מבית-הספר, אחד פינוקיו".

"מי הוא זה ואיזהו פינוקיו?" אמר הליצן, בהעמידו פניו תם, כאלו אינו יודע ולא-כלום. "אומרים, כי בן סוחר⁶² ומורה הוא, פרא אדם".

"עלילת דברים היא ולא יותר!" "כלום מכיר אתה את פינוקיו זה?"

"כך, קצת!" ענה פינוקיו. "ומה טיבו של ילד זה, לדעתך?" "שאל הזקן.

"לדעתי הרי הוא ילד טוב, מקשיב, אוהב את אביו ואת כל בני משפחתו; מלבד זאת הריהו חרוץ מאד בלמודים, מתמיד... " בעודו מספר את הגזמאות הללו, נגע באפו והרגיש כי הוא צמח פתאם במדה הגונה. הוא נבהל מאד ומרה ליתן את דבריו: "אך לצון חמדתי לי! מכיר אני היטב את פינוקיו ויכול אני להעיד עליו, כי אמנם פרא אדם הוא, ילד רע בהחלט ועצלן מאין פמוהו; במקום לשבת בבית-הספר הוא מתחבר אל ילדים רעים, הולך בטל כל הימים ורודף רוח!"

אך גמר את דבריו אלה, ומיד נתקצר אפו ושב והיה כבראשוונה. "ומדוע זה אתה לבן כל כך?" שאל אותו פתאם הזקן. "נתחכמתי שלא במתכונן בכתל שצבעו היה חדש", ענה הליצן, כי בוש לספר, שגלגלוהו בקמח כדג, לטגנו על המחבת. "ולאן נעלמו מעלך, מכנסך וכבועך?" "לסטים התנפלו עלי והפשיטוני ערם. אולי יואיל אדוני להשאיל לי איזה בגד, למען אוכל לשוב הביתה?" "אינן לי שום בגדים, בני, מלבד שק קטן. אם אותו תקח לך, קח; כי אין לי דבר אחר זולתו". פינוקיו לא סרב הרבה. הוא לקח מיד את השק, גזר במספרים בקרקעיתו חר אחד לראשו, שני חרים משני הצדדים לנדיו ולבש אותו ככתנת. ובמלבוש נאה זה נפרד מעם הזקן והלך לבית הפיה.

פינוקיו הלך בדרך ולבו רע עליו. הוא גרר רגליו בלא חמדה. "איך אראה את פני הפיה בלבוש שק?" הרהר מרה, "מה תאמר בראותה אותי בכך? התאבה לסלח לי הפעם?... בטוח אני כי לא תסלח!... אין כל ספק בדבר!... ואמנם ראוי אני לכך: כי אני הנני אחד מאותם הילדים, המדברים ואינם עושים, המבטיחים להיטיב את דרכם ואינם עומדים בדברם!" כשהגיע למושב היה

כבר לילה. ומפני שבאותה שעה נתן ארצה גשם סוחף, החיש את צעדיו אל בית הפיה, ובדעתו היה לדפק על הדלת ולהכנס הביתה.

אך פשגשג קרוב לבית, עזבהו אמן רוחו, ובמקום לדפק על הדלת סר מן הבית פעשירים צעד. אחר נגש שוב לדלת, אך לא נועז גם הפעם לדפק. גם בשלישית לא הרהיב עז בנפשו לעשות פזאת. רק בפעם הרביעית תפס סוף-סוף בכף המנעול ובגיד רועדת דפק קרש. זמן רב עמד ונחה. מקץ חצי שעה נפתח בקומה הרביעית חלון (ארבע קומות היו לבית), ולעיני פינוקיו נגלה שבלול גדול ונר דולק על ראשו. השבלול שאל: "מי זה דופק פה בשעה מאחרת כל כך?" "הפיה בבית?" שאל פינוקיו. "היא ישנה וצונית שלא יעירו אותה משנתה. ומי אתה כי קראת אליה?" "אני – פינוקיו!" "מי זה פינוקיו?"

"הליצן הדר עם הפיה. עתה ידעתי!" ענה השבלול, "המתן קצת, הנה ארד ואפתח לך את הדלת".

"אנא, שבלולי הקר, הזדרזו נא כי קפאתי מקר". "צר לי מאד, ידידי! אך הן שבלול אני, והשבלולים אינם נחפזים לעולם". עברה שעה, עברו שעות, והדלת טרם נפתחה. אז החליט פינוקיו, שעמד בלו קופא מקר, לדפק שנית, אך ביקר עז. לקול דפיקתו בשנית נפתח חלון בקומה הראשונה ובו נראה אותו שבלול. "שבלולי מחמדי!" קרא אליו פינוקיו מן הרחוב, "זה לי שתי שעות אני מחכה לך! שתי שעות באוויר כזה בשתי שנים הן! הזדרזו נא, למען השם!" "ידידי", ענה השבלול המתון וקר-הרוח, "הן שבלול אני, והשבלולים אינם נחפזים לעולם". והחלון נסגר.

הגיעה חצות לילה. אחר כך השעה אחת, שתיים – והדלת טרם נפתחה. פקעה סבלנותו של פינוקיו: הוא תפס בכעסו את כף המנעול ואמר להרעיש את הבית עד היסוד, אך כף המנעול נהפכה פתאם לצלופח⁶³, והצלופח קפץ ונשמט מידי פינוקיו ונעלם בתוך השלולית שברחוב. "הנה פי כן!" קרא פינוקיו בקול נואש, "אם אין ידית לדלת, אדפק ברגלים!" הוא נסוג אחורנית, התנפל על הדלת ובעט בה ברגלו בכל כחו. המכה הייתה חזקה כל כך, שרגלו ננעצה בדלת ופינוקיו לא יכל להשיב אותה אליו: היא נתקעה בדלת כמסמר.

תארו נא לעצמכם את נפשו של הליצן האמלל! עד הבקר היה עליו לעמד על רגל אחת! רק לאחר שעלה השחר נפתחה סוף סוף הדלת. השבלול החביב הנה עשה את דרכו מן הקומה העליונה למטה בתשע שעות, לא פחות ולא יותר! ואמנם עיף השבלול ממנה רב זה וכלו נטרף זעה. "מה זה עשית לרגלך?" שאל השבלול בצחוק. "למה זה תקעית אותה בדלת?" "אסון קרני; ראה נא, שבלולי חביבי, אולי תוכל לחלצני מן המצר!" "אבל, בני, פאן דרוש נגר, ואני – מימי לא עסקתי בנגרות". "חלה נא את פני הפיה, כי תבוא לעזרתי". "הפיה עודנה ישנה וצונית שלא יעירו אותה משנתה". "האמנם אהיה מסמר⁶⁴ כל היום לדלת זו?" "אם אתה משתעמם, קום וספר את הנמלים העוברות פה בדרך". "הבא לי, לכל הפחות, דבר-מה לאכל, הן רעב אני מאד". "מיד", אמר השבלול. ואמנם, לאחר שלש שעות וחצי, ראה אותו פינוקיו לפניו פשעל ראשו קערת כסף. בקערה הנה לחם, תרנגולת צלויה וארבעה אפרסקים גדולים. "הנה ארוחת הבקר, שהפיה שולחת לך", אמר השבלול. למראה המאכלים האלה נחה דעתו של הליצן. אך מה גדולה הייתה אכזבתו בהנכחו לדעת, כי הלחם נעשה מגבס, התרנגולת – מקרטון, וארבעת האפרסקים – מבהט, וכלם נצבעו מעשה ידי אמן, עד שגארו כטבעיים. פינוקיו לא ידע את נפשו מרב צער; הוא היה נכון לבכות, לצעוק, להשליך את הכל מעל פניו. אך פתאם חשכו עיניו והוא התעלה. פשעלה אליו רוחו ראה והנה הוא שוכב על ספה והפיה עומדת על ידו. "גם הפעם סלחת לי לך", אמרה לו הפיה, "אך הנה נאל תשוב עוד לכסלה⁶⁵". פינוקיו הבטיח ללמד ולהיטיב את דרכו. והוא קים את הבטחתו עד סוף השנה. באביב עמד בבחינות וזכה לקבל את הפרס הראשון. הפיה הייתה מרצה מאד מהתנהגותו הטובה ואמרה לו: "מחר יהנה האות הנה!" "כלומר?" "מחר תתחיל להיות ליצן-עץ ותהנה לילד ממש – וליציון המארע הנה אערך מסבה חגיגית ואתה יכול להזמין אליה את כל חבריך וידידיך". מי שלא ראה את שמחתו של פינוקיו לא ראה שמחה מימיו! הוא קפץ, רכד, מתא פפים והיה נכון לרוץ ולהזמין מיד את כל ידידיו וחבריו, ואף את הילדים שאינם חבריו, לבוא למחרת היום לסעדת מנחה בבית הפיה, כדי לחג מארע יחיד במינו. והפיה מצדה לא חסכה כל עמל והכינה כל מיני מטעמים לכבוד המארע: מאתים ספלים קפה בקלב, ארבע מאות לחמניות מרוחות בתמאה מבפנים ומבחוץ, מאות דבשניות, ספגניות וכל מיני פרפראות אחרות, אשר נפש הילדים חושקת בהן. והמסבה הייתה עתידה להיות מסבה לתפארת. אך... מעשה שטון, בחיי הליצנים קורים תמיד דברים אשר אין לראותם מראש והם הופכים את הקערה על פיה!...

פרק שלשים: פינוקיו נוסע עם חברו פתילה ל"ארץ המשחקים".

אין כל פלא, אם פינוקיו בקש מאת הפיה רשות ללכת העירה להזמין את אורחיו. "לך, הזמן את חבריך", הסכימה הפיה, "ואך זכור תזכור, כי עליך לשוב הביתה לפני שקיעת החמה". "בעוד שעה אשוב", אמר פינוקיו, "הריני מבטיחך נאמנה". "ראה, פינוקיו! הילדים מהירים להבטיח, אך על פי הרב אינם מהירים לקיים". "אני אינני דומה לאחרים: דברתי נאקים". "נראה. אם לא תעמד בדבורך קעה תמיט על נפשך". "מפני מה?" "מפני שילדים השוכחים את עצת הזקנים נופלים תמיד בפח". "אוי, מבשרי קזיתי זאת!" קרא פינוקיו, "אך מעכשו אדע להזהר". "נראה, אם תקיים דברך או לא". פינוקיו לא ענה דבר; הוא השתתנה לפיה הטובה, שהייתה לו לאם, ויצא מן הבית, פשעהו רוקד ומצפצף משמחה.

תוך שעה אחת הספיק פינוקיו להזמין את כל ידידיו. מהם קבלו את ההזמנה מיד ומהם סרכו לכתחלה; אך בהנדע להם שהבטיחו להם שכל הלחמניות מרוחות מבפנים ומבחוץ בתמאה ודבש, ענו ואמרו מיד: "בוא נבוא כדי לשלח בשמחתך!" בין ידידיו וחבריו שבבית-הספר היה אחד שפינוקיו אהב אותו ביותר. שמו היה רומאו, אך הפל פנוהו בשם פתילה, כי היה דק וקלויש כפתילה של מנורת לילה. פתילה היה שוכב מכל הילדים אשר בבית-הספר, ופינוקיו אהב אותו מאד מאד. אין צורך לומר, כי הוא סר גם אל פתילה להזמין לסעדת מנחה, אך לא מצאו בבית. הוא סר אליו פעם שניה ושוב לא מצאו. המתין קצת ברחוב ונכנס

אליו בשלישית, והנה טרם בא. סוף-סוף, אחרי אשר בקש וחפש אותו פה ושם, מצאו יושב על-יד בית אפר. "מה אתה עושה פה?" שאל אותו פינוקיו בגשתו אליו. "מחכה אני לחצות הלילה ואז אסע מכאן". "לאן?" "לרחוק הרחק!" "ואני זה שלש פעמים הייתי בביתך". "מה לידיי בביתך?" "כלום אינך יודע את החדשה המשמחת? כלום לא שמעת את דבר אשרי?" "איזה אשר?" "מחר לא אהיה עוד ליצן-עץ כי אם אהיה ילד פמוך, כמו כל הילדים". "בשעה טובה ומצלחת!" "ויבכו, מחכה אני לך מחר לסעדת מנחה". "הלא אמרתי לך, כי אני נוסע מכאן הלילה". "מתי?" "עוד מעט". "לאן אתה נוסע?" "עובר אני לגור בארץ... בארץ טובה מאין פמה, אשר לא יחסר בה דבר". "וימה שם הארץ הזאת?" "שמה 'ארץ המשחקים'. למה לא תסע גם אתה לשם?" "אני? חס וחלילה!"

"האמינה לי, פינוקיו", אמר פתילה, "אם לא תסע עמי, תתחרט אחר-כך, היכן תמצא ארץ נעימה יותר בשבילנו, הילדים? שם אין בתי-ספר, אין מורים, אין ספרים. בארץ חמדה זו אין בכלל איש לומד. בכל יום חמישי סגור בית הספר על מסגרי, ובכל שבוע ששה חמישיים כאלה ואחד – שבת. זכר נא, ימי החפש מתחילים בראש חודש מרחשוון ונגמרים בסוף תשרי. אך זאת היא ארץ אשר אותה נפשי⁶⁶. ונה נאה ונה נאה להיות מופת לכל הארצות התרבותיות!..." "ואיך מבלי את הימים נאת הלילות בארץ זו?" "מן הבקר ועד הערב משחקים בכל מיני משחקים; בערב שוכבים לישון, וממחרת הבקר שוב אותו סדר-היום. מה בעיניך ארץ כזאת?" "המ!". "השמיע פינוקיו והניע ראשו, כאמר: "לא רע בעיני להתגורר מעט בארץ אשר כזאת". "ויבכו אפוא? התסע עמדי? הן או לאו? דבר!". "לא, לא, לא, ושוב פעם – לא! הבטחתי לפניה הטובה שלי להיות ילד טוב, ואני רוצה לעמד בדבורי. הנה השמש שוקעת; אפרד ממך וארוץ הביתה, שלום, פתילה. דרך צלחה!" "לאן אתה נחפז כל כך?" "הביתה. הפנה בקשה ממני לשוב עם שקיעת החמה". "חכה עוד שני רגעים". "אאחר". "רק שני רגעים!"

"ואם תכעס עלי הפנה? תכעס לה. תתרעם קצת ותרגע", אמר פתילה.

"אתה נוסע יחידי או בחבורה?" "יחידי? יותר ממאה ילדים!"

"וכיצד אתם הולכים לארץ זו, ברגל?" "לא, עוד מעט תבוא מרכבה לקחת אותי ותביא אותי לגבולה של הארץ המברכת הזאת."

"הייתי רוצה כי המרכבה תבוא תכף ומיד!" "למה לך?"

"לראות איך תסעו". "חכה מעט ותראה". "לא, לא, עלי לשוב הביתה".

"חכה עוד שני רגעים". "לא אוכל. הפנה נדאי תדאג לי". "פנה מספנה! כלום יראה היא פן יאכלוך העטלפים?" "ואתה בטוח בדבר כי אין באותה ארץ בתי-ספר?" "אין שם אפלו מלה כזאת 'בית-ספר' ". "ואין שם מורים כלל וכלל?" "אף אחד, לא הנה ולא נברא". "ואין איש מכריח ללמד?" "מעולם לא!"

"ארץ חמדה!" אמר פינוקיו ובלע רקו, "ארץ חמדה! אמנם מעולם לא הייתי שם, אך משער אנכי, מה טובה היא!..." "קום אפוא נסע עמדי!..." "לשוא תדבר על לבי, פתילה! הן אמרתי לך, כי הבטחתי לפניה הטובה שלי להיות ילד טוב ומצוי, ואינני רוצה לחזור בי מדבורי". "ויבכו, הנה שלום, ומסר את ברכתו לכל תלמידי בתי-הספר היסודיים, ואפלו לתיכונים, אם תפגע אותם בדרךך". "שלום, פתילה, דרך צלחה! הנה בנעימים נאל תשפח את ידיך!" כך אמר פינוקיו, פסע פסיעות אחרות ופנה ללכת, אך מיד עמד תחתיו ושאל את ידידו: "הבאמת ובתמים דברת, כי בארץ זו סגור בית-הספר ששה ימים בשבוע, מלבד יום השבת?" "באמת ובתמים". "האמת נכון הדבר, כי החפש מתחיל בראש חודש מרחשוון ונגמר בסוף תשרי?" "נכון הדבר נכון היום". "ארץ חמדה!" חזר פינוקיו שוב. אחר פנה מתוך החלטה גמורה ללכת ואמר בתפוזו: "ויבכו, שלום לך, דרך צלחה!" "שלום וברכה!" "ומתי אתם יוצאים לדרךך?" "עוד מעט". "חבל! לו יצאתם לדרךך בעוד שעה, לא יותר, הייתי אולי מחכה פה לראות בצאתכם". "והפנה שלך?" "בין כך ובין כך כבר אחרתי לשוב... ואם אאחר עוד שעה, אין בכך כלום". "מסכן שלי! ואם תכעס הפנה?" "מה לעשות? תכעס לה, תתרעם קצת ותרגע".

בינתיים הגיע הלילה, ליל חשך ואפלה. פתאם ראו הילדים מרחוק אור ולאזיניהם הגיע קול פעמונים ושופר, והקול קול חרישי ונעים ודק כזמזום היתוש. "הנה הגיעה!" קרא פתילה וקפץ ממקומו. "מי הגיע?" "שאל פינוקיו. "המרכבה הבאה לקחתנו. ויבכו אפוא, התסע עמנו?" "שאל פתילה. "האמת הדבר, כי בארץ זו פטורים הילדים מעל תורה?" "הוסיף פינוקיו לשאל. "פטורים, פטורים לתלוטיו!" "ארץ חמדה!... ארץ חמדה!... באמת, ארץ חמדה!..."

והנה הגיעה המרכבה, חרש בלי שאון, כי הגלגלים היו עטופים סבבות. המרכבה הייתה רתומה לתריסר זוגות עזרים, וכלם קומה אחת להם, אך צבעיהם שונים זה מזה: מהם אפרים, מהם צחורים, טלואים, נקדים, אמצים. אך מה מוזר הנה הדבר, כי כל עשרים וארבעת העזרים לא היו מפרזלים⁶⁷, כדרך כל בהמות המשא, ותחת זה היו רגליהם נעולות מגפים מעור לבן. והרכב הנה! שערו בנפשכם בר-נש שרקבו רב מקומתו, והוא רך ושמן ככדור של חמאה, ופניו – תפוח צח ואדם, ופיו מלא שחוק, וקולו – דבש ונפת צופים: דק וערב, קולו התחיל בהתרפקו על בעלת-הבית.

פרק שלשים ואחד: פינוקיו מבלה חמשה חדשים במשחקים ובבטלה ומרגיש כי צמחו לו אזני חמור גדולות. סוף דבר, פינוקיו נהפך לחמור ממש.

למראה הרקב הזה היו כל הילדים רוקדים משמחה ומתרוצצים ונדחקים לתפס מקום במרכבתו ולנסע לארץ הפלאות הזאת הידועה במפת הגיאוגרפיה בשם "ארץ המשחקים". לכן היתה המרכבה מלאה תמיד ילדים רבים מבני שמונה ועד שתים-עשרה שנה, אשר ישבו בתוכה צפופים ודחוקים, פדגים מלוחים בחבית. הצפיפות במרכבה זו היתה גדולה כל כך, שכמעט אי אפשר היה לנשם ולשארף רוח; אף-על-פי-כן לא אמר אדם צר לי המקום, והפל היו אך שמחים. לזכר הרעיון כי בעוד שעות מספר יבואו לארץ אשר בה אין ספרים, אין בתי-ספר ואין מורים – נמלא לבם גיל ושמחה, והם לא הרגישו לא עיפות, לא רעב, לא צמא ולא מחסור כלשהו. כשעמדה המרכבה, פנה האיש הקטן ממרום דוכנו אל פתילה ושאף אותה בבת-צחוק ובהעניות משנות: "הגידה נא לי, נערי חביבי, הרוצה גם אתה לנסע עמנו לארץ הבחירה?" "נדאי רוצה אני". "עלי להודיעך, מחמדי, מראש", הוסיף האיש בבת-צחוק מתוקה על שפתיו, "פי אין מקום במרכבה. עיניך הרואות, המרכבה מלאה עד אפס מקום". מה נעשה!" ענה פתילה, "אם אין מקום בתוך המרכבה פנימה, אמצא לי מקום על גבי היצול⁶⁸". ותוך פדי דבור קפץ, עלה וישב ברכיבה על גבי היצול. "נאתה, חביבי", פנה האיש הקטן בשפתי חן אל פיניוקיו, "מה בדעתך אתה לעשות? אתה נשאר פה או נוסע עמנו?" "אני נשאר פה", ענה פיניוקיו. "רוצה אני לשוב הביתה, ללמד חכמה ונדע, להיות ילד טוב ולשמח את לב אבי ומורי". "בשעה טובה ומצלחת!" "פיניוקיו!" קרא פתילה, "שמע לעצתי וחסם: סע עמנו וייתב לך!" "לא, לא!" "סע עמנו וייתב לך!" קראו אליו קולות אחרים מתוך המרכבה. "סע עמנו וייתב לך!" קראו כל מאת הילדים פה אחר. "ואם אסע עמכם, מה תאמר הפיה הטובה שלי?" אמר הליצן. "אל תהרהר בה ואל תתעצב! שים אל לבך וזכר, כי אנו נוסעים לארץ חמדה, שם נוכל להשתובב מן הבקר עד הערב באין מפריע!" פיניוקיו לא ענה דבר. הוא נאנח: אחר-כך נאנח עוד פעם ושוב נאנח ואחר אמר: "אם תתנו לי מקום ביניכם, אסע גם אני!". "כל המקומות תפוסים", אמר האיש הקטן, "אך פדי לעשות לך נחת-רוח, הריני מוכן ומזמן לתת לך מקום על הדוכן". "נאתה, אדוני, איפה תשב?" "אני – אין דבר, אלכה לי ברגל". "לזאת איני מוכן! נוח לי שארכב על אחד החמורים הללו!" קרא פיניוקיו.

אמר נעשה. הוא נגש לחמור שהיה כתום מצד ימין ואמר לעלות עליו, אך החמור דחף אותו בתוהו ופיניוקיו נפל ארצה ונתהפך, ראשו למטה ורגליו למעלה; צחוק גדול פרץ מפי כל הילדים. אך הרקב לא צחק. הוא נגש אל החמור הזועף ונשך מחצית מאזנו הימנית. אותה שעה קפץ פיניוקיו על רגליו בשצף-קצף, ומתוך קפיצה עלה על גבו של היצור העלוב. הקפיצה היתה נאה וזריזה מאד, וכל הילדים חללו לצחק, מתאו פה וקראו בקול גדול: "הייד, פיניוקיו, בן-חילו!" אך שמחתו ונצחונו של פיניוקיו לא ארכו. החמור בעט ברגליו, והליצן נתגלגל שוב ונפל מעבר לדרך על גל של חצץ. צחוק רם פרץ שוב מפי הילדים, אך הרקב לא צחק. הוא נגש בשנייה אל החמור הקפדן ונשך מחצית מאזנו השמאלית. אחרי עשותו זאת, אמר לליצן: "מעכשיו יכול אתה לרפב עליו לבטח. חמור זה נהג הפעם בקפדנות, אך אני לחשתי לו באזנו דבר מה ומעכשו, מקנה אני, תנוח עליו דעתו". פיניוקיו עלה ורכב על גבי החמור, והמרכבה יצאה לדרך. והנה נדמה לו לפיניוקיו, כי מישוה מדבר אליו בקול עצור, כמעט בלי נשמע: "טפש קטן! שוב הלקת בשרירות לך הרע; לכן תנחם באחריתך!" פיניוקיו נבהל והעביר עיניו הנה והנה, לדעת מאין הגיעו המלים הללו, אך לא ראה דבר. החמורים רצו. המרכבה עשתה את דרכה בדרך המלך, הילדים נמו את שנתם בתוך המרכבה ופתילה השמיע קול נחרה גדולה. רק הרקב לא ישן. ברי-גש זה ישב לו על דוכנו והנעים קולו בשיר:

"ישנים בלילות כל בני האדם,

אך אני לבדי אינני נרדם..."

אחרי עברם עוד כבדת דרך, שמע פיניוקיו שוב אותו קול מדבר: "דע לך, כי הילדים המשמטים מלמודים ועוזבים את בית הוריהם, את מוריהם ואת ספריהם סופם רע ונמר! יודע אני זאת מפי הנסיון! יום יבוא וגם אתה תשפך דמעות כמנוני עכשו..." כשמע זאת פיניוקיו, נבהל עד מאד. הוא קפץ מעל החמור ארצה, נגש אליו ותפסו בסנטרו. ומה גדול היה תמהונו בראותו כי החמור בוכה... בוכה כילד קטן!... "הוי, אדוני הרקב!" קרא פיניוקיו אל בעל המרכבה, "פקח עיניך וראה פלא! הנה החמור הזה בוכה!..." "אין דבר, יבכה לו! תבוא שעתו ויצחק". "האם למדת אותו לדבר בלשון בני-אדם?" "לא, הוא למד מאליו לפטפט מלים ספורות, כי היה משוטט שלש שנים בחברת כלבים מאלפים".

"בהמה מסכנה!" "אל נא נאבד זמן לריק בגלל דמעותיו של חמור! עלה ורכב ונסע לדרך ארצה". פיניוקיו לא השיב דבר. המרכבה עשתה את דרכה, ועם שחר הגיעו הנוסעים בלולם ל"ארץ המשחקים". ארץ זו לא היתה דומה לשום ארץ אחרת בעולם. כל תושביה פלם היו ילדים. הגדולים שבהם היו בני ארבע-עשרה, והקטנים – בני שמונה שנים. ארץ המשחקים הזאת היתה מלאה צהלה ושמחה; בכל הרחובות והשוקים רב השאון, הלולא והנגא מסביב. חבורות, חבורות שחקו הילדים במשחקיהם, זה שחק באגוזים, זה בסביבון וזה בכדור; אחד רכב על אופניים, אחד על סוס-עץ; היו ששחקו במתבואים, ואחרים – בתופסת. מהם היו לבושים בליצנים ובוילעים נערת⁶⁹ בוערת; אחד שר שירים ואחד דקלם בעל-פה; אחד התהפך והתגלגל ואחד הלך על ידיו ורגליו שלוחות למעלה; מישוה התהלך אנה ואנה בלבוש מפקד צבא, חרב על ירכו וכובע גר בראשו; זה צחק, זה צעק, זה מקא פה⁷⁰ וזה שרק; אחד קרקר פתנגול, ואחד – חקה את קול התרנגולת; קצורו של דבר: שאון ורעש, מהומה ומבוכה, המלה וצחקה וערבוביה – ותבקע הארץ לקולם. על כל פטר ועל כל רחבה עמדו בתי שעשועים, פלם מלאים ילדים, ועל הקירות – כתובות מכתובות שונות באותיות גדולות ומאירות עינים פתובות בפקס, למשל: "הלה בטי הסיפר!" (הלאה בתי-הספר); "טוף לכיות, טוף לכיות בערצונו!" (טוב לחיות, טוב לחיות בארצנו); "הלה החשפון!" (הלאה החשפון); "הייד-אד המישחקים!" (הייד המשחקים). ועוד יצירות נפלאות פאלה של תלמידי חכמים. פיניוקיו, פתילה ויתר הנערים, שבאו בלונית הבר-נש, התערכו מיד בין קהל הפותחים והחוגגים. לא היו רגעים מעטים והם פרתו ידידות עם כל אזורחי העיר ההומיה הזאת, ולאשכרם לא היה קץ! השעות, הקמים והשכועות עברו עליהם בטיילים, במשחקים, בבטלה ולבם מלא שמחה. "מה רב האשר!" הנה פיניוקיו קורא בהתלהבות מדי ראותו את פתילה. "עיניך הרואות כי אמת דברתי!" השיב פתילה, "נאתה מאנת לנסע עמנו! אתה אמרת לשוב אז הביתה אל הפיה שלך ולבטל את זמנך היקר בספרים! הלא תודה, כי אם נפטרת מן הספרים ומבתי-הספר ומכל הצרה הזאת,

עליך להכיר טובה רק לי, אשר יעצתיך עצות טובות ונאמנות ולמען עשיתי, רק ידידים נאמנים ומסורים גומלים חסדים טובים!"
"אמת, נכון הדבר, פתילה יקירי! רק מידך בא לי כל האשר הזה. יודע אתה מה דבר המורה באזני על-אודותיך תמיד? הוא הנה
אומר: "חבר רע הוא פתילה, אל תתחבר אליו, פן תלמד ארחותיו הרעים!..." "המורה המסכנו!" ענה פתילה בהניעו ראשו,
"יודע אני, כי לא אהב אותי אהבה יתרה והיה מדבר בי רעה תמיד; אולם אני אינני נוקם ונוטר, וסולח אני לו". "מה יקרה נפשך
מאד!" קרא פינקו בחבקו את רעהו ובנשקו לו.

בין פה נכה עברו ממשוה חדשים, והפוחזים שלנו היו מבלים כל זמןם במשחקים ובתפנוקים, פטורים מעל תורה ומעל דרך-ארץ.
והנה, בבקר אחד, בקום פינקו משנתו, נעצב מאד אל לבו מפני המורה אשר קרהו, ושמחתו נהפכה לתונה.

פרק שלשים ושנים: פינקו נהפך לחמור ונוער בתמור.

וכי מה קרה את פינקו? הבה אספר לכם זאת, קוראי הקטנים והחביבים. הנה מה שקרהו: כשהקיץ פינקו משנתו, התגבר
ראשית כל בראשו ופתאם הרגיש... הגידו נא, אדרבה, מה הרגיש? הוא הרגיש, לחרדתו הגדולה, כי אזניו גדלו פדי רבע אמה!
פידוע לכם, היו לו לליצן, מיום צאתו לאור העולם, אזנים קטנטנות, עד שפמעט קשה היה לראותן. תארו נא לעצמכם, אפוא, את
תמהונו הגדול בראותו, כי בן-לילה צמחו אזניו והיו קשתי מברשות ארכות. הוא קפץ מיד לבקש ראי, וכיון שלא מצאו, יצק מים
לתוך הקערה, הסתפל בהם וראה מראה, שלא שמח אותו כלל וכלל: הוא ראה קשוט חדש לראשו – זוג אזני תמור לתהלה
ולתפארת! תארו לעצמכם את צערו, את חרפתו ויאושו של פינקו המסכן למראה הקשוט הנחמד הזה! הוא פרץ בבכי, צעק,
הטיח את ראשו בפתל; אך ככל אשר הרבה להתקצר ולהתמרמר, פן הלכו אזניו הלוך וגדול; הו גדלו, נתארכו ועטו בקצותיהן
צמר. לקול בכיו וצעקותיו הופיעה מרמיטה ²¹ נחמדה, שהיתה גרה בקומה השנייה. למראה צערו הרב של פינקו, פנתה אליו
ואמרה: "מה לך, שכני החביב?" "חולה אני, חולה מסכן, מרמיטה חביבה... חולה אני מחלה קשה מאד. המבינה את משהו
בהכמת הרפואה? היכולה את למשש את דפקי?" "מבינה אני משהו". "קומי אפוא וראי אם לא אסתונני קדחת". המרמיטה
הרימה את פפה הקדמית, מששה את דפקו של פינקו ואמרה באנחה: "צר לי מאד, ידידי, עלי לבשרך בשורה רעה...". "וכי מה
קרה?" "קדחת רעה אסתונך!" "איזו?" "חמורית". "אינני יודע טיבה של קדחת זו", ענה פינקו, אף-על-פי שהבין היטב את
פרוש הדבר. "הבה אבאר לך", ענתה המרמיטה, "דע לך אפוא, כי בעוד שתים-שלוש שעות לא תהיה עוד לא ליצן ולא ילד..."
"אלא מה אהנה?" "אתה תהיה חמור, חמור ממש – אחד מאלה הנושאים זיפזיף או חול". "אללי! מה אמלל אני!" צעק פינקו,
תפס באזניו ומשך אותן בזעף, פאלו היו אלה אזנים של אחר ולא שלו עצמו. "ידידי הקר", אמרה המרמיטה בקול מרגיע, "לשוא
תלונותיך, גזרה היא ואין להשיבה. כל אותם הילדים שנפשמם קצה בלמודים, בבית-הספר ובספרים והמבלים את ימיהם במשחקים
ובבטלה סופם שהם נהפכים לחמורים". "האמת דברת?" "שאל הליצן ודמעות זלגו מעיניו. "אמת ויציב", ענתה המרמיטה, "אבל
עכשו לשוא דמעותיך; היות צריד לראות את הילד". "לא בי האשם, האמיני לי מרמיטה חביבה, בכל אשם פתילה". "פתילה מי
הוא זה פתילה?" "זהו חברי מבית-הספר. אני חפצתי לשוב לבית-הספר, חפצתי ללמד, חפצתי להיות תלמיד טוב... אך פתילה
אמר לי: 'למה תלך לבית-הספר? למה תלמד? אין טוב לך מאשר לנסע עמדי לארץ המשחקים. שם לא יכריחו אותנו ללמד, שם
נשחק מן הבקר ועד הערב ונהיה מאשרים'". "וימדוע שמעתי לעצת חבר רע?" "מדוע?... מפני שאני ליצן חסר דעה וחסר לב.
אוי, אלו הנה לי לב, לא הייתי עוזב את הפניה הטובה שלי, שאהבה אותי כאם רחמנה והגדילה את חסדיה עמדי. אלו שמעתי
בקולה, לא הייתי עכשו ליצן, אלא ילד ממש, ילד ככל הילדים! אוי ואבוי לו לפתילה, אם יפל עכשו בידי אעשה אותו גל של
עצמות!" פינקו קם לצאת לרחוב, אך בטרכם נגש אל הדלת, נזכר כי אזני תמור לו והתבייש מאד להראות פניו בעדי-תפארת פנה
בראש חוצות. מה עשה? לקח מצנפת נור, חבש אותה לראשו וכסה בה את אזניו ואת פניו עד שרש חטמו, אחר יצא לבקש את
פתילה. הוא בקש אותו ברחובות, בשונקים, במגרשים, בתאטראות, אך לא מצאו בשום מקום.

הוא שאל עליו את כל הבאים לקראתו, אך איש לא ראהו ולא ידע את מקומו איהו. לבסוף הלך פינקו לבקשו בביתו ודפק על
דלת חדרו. "מי שם?" נשמע קולו של פתילה מתוך החדר. "אני!" ענה הליצן. "חפה רגע קט, עוד מעט ואפתח". אחרי עבר חצי
שעה נפתחה הדלת. ומה גדול הנה תמהונו של פינקו, בראותו כי גם פתילה חבוש לראשו מצנפת נור, שהגיעה עד שרש חטמו.
למראה המצנפת הזאת אורו עיניו של פינקו והוא חש כי הונח לו הרבה. רעיון נצנץ במחו: "האם לא חלה ידידי זה גם הוא
באותה מחלה שאני חליתי בה? אפשר חולה גם הוא בקדחת חמורית?" הוא העמיד פנים כאלו לא הרגיש דבר ושאל בבת-חוק:
"מה שלומך, פתילה יקירי?" "הפלא! כעכבר בין חריצי-חלב". "האמת נכון הדבר?" "מה לי לשקר?" "סלח נא לי אפוא כגדל
חסדך, והסבר לי מפני מה חבשת לראשך מצנפת זו והסתר בה את ראשך וחלק מפניך?" "הרופא צנני בזאת, מפני שנפצעתי
בברכי. ואתה, פינקו חביבי, למה זה חבשת אתה מצנפת זו, המגיעה עד שרש חטמך?" "גם אותי צנה הרופא בזאת, כי על פן
נפצעתי ברגלי". "פינקו המסכן!" "פתילה המסכן!"

אחרי אשר הביעו שניהם את צערם איש לרעהו, השתכרה ביניהם דומיה ארפה, ושני הידידים הסתכלו איש בפניו רעהו בעינים
בוהנות. אחר פתח פינקו את פיו ואמר לחברו בקול דק נרץ: "סלח נא לי אם אשארך, פתילה יקירי: האם לא חלית מימיך
במחלת אזנים פלשהי?" "מעולם!... ואתה?" "אף אני לא! אך הנה מאז הבקר אני חש באחת מאזני". "ראה זה פלא: אף אני
כך!" "אף אתה? באיזו און אתה חש?" "בשתייהן, ואתה?" "גם אני בשתייהן! אולי חלינו שנינו במחלה אחת?" "חושש אני,
שמחלה אחת דבקה בשנינו". "שמע נא, הרוצה אתה לגרם לי נחת-רוח?" "בחפץ לב!" "הראני נא את אזניך!" "מדוע לא? אך
קדם כל, פינקו חביבי, הייתי רוצה לראות את אזניך שלך". "לא, בראשונה תראה לי אתה את שלך". "לא, ידידי, קדם – אתה,
ואחר-כך – אני!" "יודע אתה?" "אמר פינקו, "בוא ונהגה מנהג ידידים". "פיצד נוהגים מנהג ידידים?" "נסיר את מצנפותינו
שנינו בבת-אחת. מסכים?" "מסכים". "ויכון, שמע את קול הפקדה: אחת! שתים! שלוש!" אחרי המלה "שלוש" הסירו שני

הנערים את מצנפותיהם מעל ראשם וזרקו לָאָרֶץ. ובראותם איש את רעהו עדויים עדי נהדר כזה לראשם, התחילו להתלוצץ על אזניהם הארפות ומפיהם פרץ צחוק גדול. הם הרבו כל-כך לצחק, שהתחילו חשים ברגליהם. ופתאום חדל פתילה לצחק, רגליו מעדו, פניו נתעוו והוא מלמל בכבדות: "הושע-נא, פינקו, הושע-נא!" "מה לך?" "קשה לי לעמוד על רגלי." "גם ברפי כושלות!" קרא פינקו, כשהוא בוכה ונוטה לנפל. ופתאום פרעו תחתיהם והתחילו מתרוצצים אנה ואנה בחדר על ידיהם ועל רגליהם. בשעת מרוצתם נהפכו ידיהם לרגלים. פניהם נתארכו וגבותיהם נתפסו שערות אפרות עם רצועות שחרות. אך היודעים, אדם, ילדים חביבים, מתי הגיעה השעה הרעה והמרה ביותר לאמללים אלה? השעה הרעה והמחפירה ביותר הגיעה להם, פאָשֶׁר הרגישו כי הנה הולך וצומח להם זנב. אז פתחו שניהם בבכי ושפכו שיחם על גורלם המר. אך הלואי ושחקו, כי במקום אֶנְחֹת ודברים הוציאו מפייהם רק נעירות חמורים; הם נכלו להשמיע רק: "יו-יו-יו!" אותה שעה נשמעה דפיקה על הדלת, ומישהו קרא: "פתחו את הדלת! אני הוא אותו בר-נש שהביא אתכם לָאָרֶץ זו! מהרו ופתחו את הדלת, פן אודיעכם את ידי הקשה!"

פָּרַק שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשָׁה: אַחֲרֵי שְׁנֵה־פֶּן פִּינֹקִיו לְחַמּוֹר מִמֶּשׁ, הוּבָא הַשּׂוֹקָה לְמִכִּירָה וְנִמְכַר שָׁם לְבַעַל לְהָקֵת לַיְצָנִים; הֵלְזוּ מוֹכְרֵי אוֹתוֹ לְאִישׁ אַחֵר, וְזֶה רוּצָה לַעֲשׂוֹת מֵעוֹרוֹ תָּהּ.

בראות בר-נש זה כי הדלת אינה נפתחת, פתח אותה בתזקה ונכנס החדרה. "בני-חיל!" אמר בקולו הרך והדק. "יפה נערתם בחמורים; הכרתים מיד על פי קולכם ובאתי לבקרם." לשמע דברים אלה כמעט פרחה נשמתם של שני החמורים הקטנים שלנו. הם כבשו את פניהם בקרקע ואספו את זנבם לבין רגליהם. בראשונה הקליק בר-נש זה בידו על גבם, לטף אותם, אחר גרד את עורם במסרק של ברזל. וכשהבריק עורם פראי מלשש, שם בפיהם מתג ⁷² נרסן והוליך אותם השוקה למכירה, פי על פן קנה לקבל במחירם סכום כסף הגון. בשוק היו הרבה קופצים על החמורים הנאים האלה. פתילה נמכר לאבר אחד, שבאותו יום מת אצלו חמורו, ופינקו נפל לידי בעל קרקס ללמד שם רקודים, יחד עם בעלי-החיים האחרים שבלהקה. עתה הראיתם לדעת, קוראי הקטנים והחביבים, מי היה רכב זה, שהיה מוביל ילדים ל"אָרֶץ המשחקים!" נוכל זה, שגראָה פאָדֶם חביב, שדבש וחלב תחת לשונו, היה יוצא מזמן לזמן במרכבתו בעולם הגדול; בדרךכו מפתה את הילדים הקטנים שנופשים מאסה בלמודים, מבטיח להם הרים וגבעות, מושיבם במרכבתו ומביא אותם ל"אָרֶץ המשחקים". וכשהיו הילדים נהפכים מבטלה ומאפס-מעשה לחמורים, היה מוכר אותם בשוקים. על-ידי כך צבר רכב זה כסף רב בשנים אחרות ונעשה עשיר פִּקְרָח.

מה שקרה את פתילה אינני יודע; רק זאת ידעתי, כי מצבו של פינקו למן היום הראשון היה רע מאד מאד. כשהובא בפעם הראשונה לָאָרֶץ, שם לפניו בעל הקרקס תבן באבוס; פינקו טעם ממנו ומיד פלט אותו מפיו ביריקה.

הניח בעל הקרקס באבוס חציר, אך גם החציר לא נעם לחך החמור הקדש. "הנה כי כן, אף החציר איננו מוצא חן בעיניך!" קרא בעל הקרקס וחמתו בערה בו. "חכה אפוא, חמורי מחמדי, אם מפנך אתה כל כך, אבחר דרך אחרת עמך!" ובדברו הצליף בשוטו ברגלי פינקו. מעצמת הפאב נתן פינקו קולו בכבי ונער בחמור; "יו-יו-יו! אינני יכול לאכל תבן, קשה הוא לקבתי!" "הרי לפניך חציר!" ענה בעליו, שהבין יפה שיחת חמורים. "יו-יו-יו, מאכילת חציר יכאב עלי כל גופי!"

"שָׁמָא תְּבַקֵּשׁ שְׂאֵאֲכִיל חַמּוֹר שְׂכַמוֹתְךָ יוֹנִים צְלוּיֹת וּבִשָׁר אַנְזִים?" שאל בעליו וכבדו שוב בשוט שפידו. אחריו הלך השני נשתתק פינקו ולא הוסיף לדבר. בינתיים נסגרה הארנה ופינקו נשאר יחידי, וכיון שזמן רב לא בא אכל אל פיו, התחיל מפהק ומרחיב פיו כפי תנור. אך הרעב הציק לו מאד. נאחרי שלא מצא באבוס סוּם שום דבר אחר, התחיל ללעס קצת מן החציר; לעס ולעס. עצם את עיניו ובלע אותו. "החציר – חציר", הרהר פינקו. "אך מה טוב היה לו הוספתי ללמד! ... תחת חציר הייתי אוכל עכשו פרוסת לחם ונקניק, אך מה לעשות? זה גורלי!" ממחרת, כעלות השחר, בקש באבוס חציר ולא מצא: במשך הלילה אכל את כלו, מיד התחיל לאכל את התבן, אך בלעסו אותו נוכח לדעת כי אין טעמו דומה ללל טעמו של ארוז מבשל בתבלין טוב, או לאטריות מטוגנות בתמאה. "מה לעשות! זה גורלי!" אמר פינקו שוב והוסיף ללעס את התבן. "מי יתן והיה אסוני זה לקח טוב לכל הילדים הסורים, שאינם רוצים ללמד ובורחים מפל עבודה. אָשָׁא וְאָסְבַל, אֵת הַנְּשַׁל עָלַי! ..."

"מה תשא! מה תסבל!" קרא בעליו, שנגנב באותה שעה לָאָרֶץ, שָׁמָא סְבוּר אַתָּה שְׂקִינִיתִי אוֹתְךָ עַל מִנָּת לְהַאֲכִילְךָ וּלְהַשְׁקוֹתְךָ? לא קניתי אותך אלא שתהיה עובד ומכניס לי כסף, הרבה כסף. הזדרו אפוא! קום ונלך לקרקס ואלמד אותך שם לדלג בעד חשוקים, להבקייע בראשך גלגלי גיר, לרקד ולסופולקה ברגליך האחריות!" פינקו העלוב היה אנוס ללמד את כל התורה והחכמה הזאת, אך עד שלמד את כל אלה עברו שלשה חודשים, וכל הזמן הנה עליו לתת את גוו למפיים, והשוט היה עוקר מעורו אניצי צמר. סוף-סוף, אחרי שלשה חודשים של תורה ועבודה קשה ותרגילים, הגיעה השעה ובעל הקרקס הודיע על הצגת הבכורה העתידה להתקיים בתאריך מסוים.

לבו של פינקו היה כבד עליו ומחשבות נוגות התעוררו בנפשו. היצליח בהופעתו? ולא – הלא סופו יהיה מר ממר ובעל הקרקס... מי יודע איך יגמל לו אדם גם זה על פשלוננו...

באותו ערב, שעה לפני התחלת ההצגה, היה אולם הקרקס מלא פה לפה. אי-אפשר היה להשיג לא תא, לא כסא ואף לא מקום עמידה בשום מחיר שבעולם. הספסלים היו מלאים ילדים, נערים ונערות בני גילים שונים, וכלם חפו בכליון עינים ובקצור-רוח להתחלת ההצגה ולהופעתו של פינקו.

ולא פלא הדבר, כי בכל רחובות העיר היו מדבקות מודעות ענק בצבעים רבים בזו הלשון:

הערב הצגת-פאר חגיגית

מעללי לוליינים, מעשי-קנדם של ליצנים וחיות מאלפות

בהשתתפות

כל חברי להקתנו ובהופעת בכורה של החמור המפרסם

פינוקיו

הידוע בשם "מלך המחולות"

הקרס ינה מואר בתאורת-פלאים!!!

פילות החלק הראשון של ההצגה, הופיע מנהל הלהקה ביזרה לבוש מעיל שחר, מכנסים לבנים ומגפים גבהים למעלה מברקיו. הוא השתחנה על זמין ועל שמאל ונשא נאום לפני הקהל, שהעיד על בעליו, כי למדן גדול איננו.

"קהל נכבד, אדונים ואדונות! אני, החתום מטה, בעברי בדרכי על פני עירכם הנודעת לשם ולתהלה, הנה עם לבבי לרפוש פבד ונחת-רוח מיוחדת להציג בפני המסבים המשפילים והנאורים חמור קטן ומפרסם, שזכה לצאת במחולות במעמד מלך כל ארצות אירופה החשובות. התפבדו נא, מכבדים, ואל נא תדונו אותי ואת חמורי לכף חובה!"

למשמע הנאום הזה פרץ הקהל ברעמי צחוק ורעש של מחיאות כפיים. אך בהופיע על הבמה החמור פינוקיו בכבודו ובעצמו, הגיעו הרעש ומחיאות הכפיים עד שיאם. פינוקיו הנה מקשט בקשוטי חג: רסן חדש מעור אדם, מגפה באבזמים של נחשת בהירה; שני פרחים לבנים פארו את אזניו; קנצות רעמתו היו סדורות תלתלים וקשרות בסרטי משי אדמדמים; רצועת זהב נכסף עברה לכל ארך גופו, ובגבו הנה קלועים פתילי קטיפה אדמים וקחלים. קצורו של דבר: נחמד הנה פינוקיו למראה ותאנה לעינים, וכל רואהו לא הנה יכול לגרע עיניו ממנו. לאחר שהציג מנהל הלהקה את פינוקיו לפני הקהל, הוסיף עוד אמרי נעם אחדים:

"קהל נכבד! אין ברצוני להפיח כזבים ולספר גזמאות, כיצד ואיך התגברתי על כל המכשולים, עד אשר עלה בידי לבלם ולרסן הולך-על-ארבע זה, שהנה פרא למוד מדבר על סלעי ההרים ובעמקים אשר בחצי הפדור הדרומי, שימו נא לבכם, אדוני, וראו את הפראות הזאת המציצה מתוך עיניו! ולמה שלא מצאתי שום אמצעים להרגיל אותו בחיי תרבות, הייתי מכרח להשתמש בעזרת השוט הכל-יכול, אך כל סימני החבה האלה היו לשווא. לאשרי, מצאתי בקדקדו מין מחנה-⁷³ משנה, המכנה בפי חכמי המדע בפריס – פיקה, שיש לה סגלה מיוחדת להצמיח את השערות ולהכשיר לרקודים גם. בעד זה גמרתי אמר ללמד אותו לרקד ולדלג דרך חשוקים. יראה נא הקהל את נפלאותיו וישפט! אולם, לפני הפרדי מעליכם, אדוני ואדונותי הנכבדים, הרשוני נא להזמין גם מסר להצגת מנסה. על כל צרה שלא תבוא ויירד גשם, תדחה ההצגה למחרתים, בשעה אחת-עשרה בבקר."

אחרי הדברים האלה השתחנה המנהל לפני הקהל, פנה אל פינוקיו באמרו: "הוי, פינוקיו! טרם תתחיל להראות את כל המופתים שלך, השתחנה נא לפני הקהל הנכבד הזה: לאדונים ולאדונות ולילדים!"

פינוקיו פרע על ברקיו הקדמיות ונשאר עומד תחתיו, עד אשר הצליף המנצח בשוטו באויר ופקד: "הופ, צעד: אחת, שתים!" מיד קפץ החמור על רגליו והתחיל פוסע מסביב ליזרה אט אט. אחרי זמן-מה פקד המנהל שוב: "ריצה!" פינוקיו התחיל לרוץ. "דקה!" פינוקיו עבר מריצה לדקה. "בשטף!" פינוקיו התחיל שוטף במרוצתו.

ובעצם השעה שהנה פינוקיו טס פעל בפני רוח, הרים המנהל את ידו ונכה באויר מתוך אקדח. מיד נפל החמור לארץ והנה משל כמת. אחר קפץ שוב על רגליו, והקהל ענה לעמתו ברעם של מחיאות כפיים וקריאות היד. פינוקיו נשא את עיניו והביט אל הקהל הרב שלפניו. והנה ראה באחד התאים גברת נחמדה, ועל צנארה תלויה שרשרת ומשפית, ובמשפית קבועה תמונתו של הליצן.

"זו היא התמונה שלי!... גברת זו – הפנה היא!" נרעש פינוקיו בהכירו את הפנה מיטיבתו.

לבו נתמלא שמחה והוא קרא בקול רם: "הוי, פנה שלי! פנה שלי!" אך תחת המלים האלו, פרצה מפיו נעירת חמורים חזקה, שלשמעה התענת כל הקהל מצחוק, ויותר מכל – הילדים. מנהל הלהקה מצא שגעירת-חמור זו בפני קהל עם נעדה חסרת נימוס ודרך-ארץ היא, וברצונו להסביר את הדבר לפינוקיו, חבט בשוט על חטמו. המספן שלח את לשונו והתחיל ללקק את חטמו, בהשבו כי על-ידי כך יקל הכאב.

אך מה גדול היה צערו בהבחינו שהפנה נעלמה מהאולם! הוא חש פתאם את עצמו בודד ועזוב; לבו נתפנץ בקרבו, ודמעות חמות, דמעות צער וכאב, זלגו מעיניו. אך איש לא הרגיש בדמעתו, ופחות מכל – המנהל; הוא הצליף שוב בשוטו וקרא: "הבה, פינוקיו, הראה נא עכשו לקהל, מה נאות רגליך, המדלגות בעד גלגל הנגר!"

פינוקיו נסה שתים-שלוש פעמים לעשות את התרגיל הזה; אך מדי הגיעו לגלגל, עצר במרוצתו ועבר מתחתיו, בהשבו כי כך נוח יותר. סוף-סוף החליט לעבר דרך הגלגל בקפיצה ויהי מה: הוא קפץ נשר לתוך גלגל הנגר, אך רגליו האחוריות נאחזו בקצה

הגלגל והוא נפל מלא קומתו ארצה. וכשקם לא עצר פח לעמד על רגליו ונדחה עלוב וצולע לארנה. "פינוקיו! יופיע נא עוד פעם פינוקיו! אנו רוצים לראות את פינוקיו!" קראו כל הילדים, שדאגו מאד לשלום התמור המסכן. אך באותו ערב לא הופיע עוד פינוקיו בזירה. ממחרת היום בדק רופא הבהמות את רגליו של פינוקיו ואמר, כי הוא יהיה פסח כל ימיו. אז אמר מנהל הלהקה לתמר⁷⁴ הקרקס: "למה לי תמור פסח? אין את נפשי כלל לכלכלו חנם. קום, הוצא אותו השוקה ומכרהו שם". קם התמר והוציא את התמור השוקה; עד מהרה נמצא קונה. "נכמה אתה מבקש במחיר התמור הפסח הזה?" "עשרים לירות". "נכון אני לתת במחירו עשרים אגורות. אל תחשב, פי אני קונה אותו לעבודה. רק לעורו לבד נושא אני את עיני, פי בכונתי לעשות ממנו תר לתזמרת שבכפרי, לא קשה לשער מה הרגיש פינוקיו, בשמעו פי אומרים לעשות ממנו תר! בין פה נכה ובסופו של המשא ומתן נמכר פינוקיו, ובעליו הקדש הוליך אותו לחוף הים. שם תלה בצנארו אבן, קשר לרגלו חבל ודחה אותו בחזק-יד המימה. פינוקיו צלל לקרקע הים. ובעליו הקדש ישב לו על סלע ובידו קצה החבל, יושב ומצפה למות פינוקיו, למען יוכל להוציא את מעיו ולפשט את עורו מעליו.

פָּרָק שְׁלֹשִׁים וְאַרְבָּעָה: דְּגֵי הַיָּם אוֹכְלִים אֶת פִּינוּקִיו, הַתְּמוֹר, אַחֲר־כֵּךְ הוּא עוֹלָה עַל פְּנֵי הַמַּיִם בְּדַמוֹת לִיצוֹ-עַץ כְּבָרְאִשׁוֹנָה וּבְשִׁעָה שֶׁהוּא שׂוֹחָה אֶל הַחוֹף בָּא פְּרִישׁ נוֹרָא וּבוֹלֵעַ אוֹתוֹ.

חצי שעה נותר ישב בעליו של פינוקיו ונחפה, ולבסוף אמר לעצמו: עכשו נדאי כבר מת התמור הפסח שלי. הגיעה אפוא השעה למשותו מן המים ולעשות מעורו תר. והוא התחיל למשך בחבל הקשור לרגלו של פינוקיו. משך ומשך ופתאם ראה על פני המים... אדרבה, נחשו מה? – במקום פגור התמור ראה ליצו חי, חי ומתפתל כנחש. למראה ליצו-העץ סבור היה האפר המסכן, פי אך חלום הוא. הוא נדהם מפחד, פער את פיו ולטש את עיניו. וכששבה אליו רוחו, אמר קשדמעות בעיניו: "היכן הוא התמור שהשלכתי הימה?" "התמור – אני הוא בכבודי ובעצמי!" ענה פינוקיו בצחוק. "אתה?" "אני!" "הוי, נבל! עודך מלגלג עלי?" "מלגלג עליך? חס ושלילה, אדוני רב החסד, הריני מדבר באמת ובתמים". "אך הן זה לא כבר היית תמור! ואיך זה נעשית עכשו, בצאתך מן המים, ליצו-עץ?" "כנראה, זה פח מי הים. פעמים הים חומד לו ליצו ועושה מעשים משגים". "הנהר לך מפני, הליצו! ... אל תעלה על דעתך להוליך אותי שולל! ראה פי רעה נגד פניך!" "אם רוצה אתה, אדוני, לדעת דבר אמת לאמתה, התייך נא מעל רגלי את החבל ואספר לך הכל-כפל-מפל, כיצד ואיך קרה הדבר". האפר התמים, שנפשו חשקה לדעת את ספור המעשה, בטח בו פינוקיו והתיר מעל רגלו את החבל. אך הרגיש פינוקיו את עצמו חפשי כצפור-דרור, פתח את פיו ואמר: "להני ידוע לך, אדוני, פי בראשית ברא אותי אבי ליצו-עץ, כפי שעייך ראות אותי. אולם לאחר מנה הייתי צריך להספך ללד כל הילדים, אך אני מאסתי בלמודים, נפתיתי לעצת חברים רעים וברחתי מן הבית. באחד הימים הקיצותי משנתי והנה נחפכתי לתמור, בעל אזנים ארכות וזנב מגדל! לא ידעתי אנה אוליך את חרפתי! אל אראה באויבי חרפה שכזו! אחר הוציאוני השוקה למכירה ושם קנה אותי בעל קרקס אחד, שלמדני לרקוד ולקפץ בעד חשוקים ונגללים. באחד הערבים, בשעת ההצגה, נפלתי ונפצעתי ברגלי והייתי לפסח. ואז אמר בעל הקרקס, פי אין לו צורך בתמור פסח ושלח אותי השוקה למכירה. ובאת אתה, אדוני, וקנית אותי!..." "לצערי הגדול! ואף שלמתי במחירך כסף רב מאד. ועכשו מי יחזיר לי את כספי?" "ולמה אפוא קנית אותי? אתה אמת לעשות ממני תר! ... זכר נא, אדוני – תר!..." "לצערי הגדול, אמת הדבר! ואיפה אקח עכשו עור אחר?" "אל נא יצר לך, אדוני! תמורים יש בעולם לרב!" "אמר נא לי, נער חצוף שפמוך, הנהו כל ספור המעשה?" "לא", ענה הליצו, "עוד מלים אחדות ובהן אגמר. בשעה שקנית אותי, אדוני הרם, הוצאת אותי הנה להמיתני, וברחת לי מיתה בטביעה, מדת הרחמים ראה זו נאה לך מאד אדוני, ואני אחזיק טובה לך כל ימי. אך דבר אחד, אדוני, לא העלית כלל על דעתך, והוא: הפנה שלי עומדת לימיני... "מי היא פניה זו?" "זוהי אמה שלי, הדומה לכל האמהות הטובות, החרדות תמיד לטובת בניהן: המגנות עליהם באהבתם, גם בשעה שהם מתנהגים שלא כשורה ואינם ראויים לרחמים. וכך קרה שבראות הפנה הטובה שלי פי בצרה גדולה אנכי, מהרה לשלח אלי המון דגים הדגים אשר חשבוני לפגור תמור התנפלו עלי במלא פה. וכיצד זללו! לא ידעתי פי הדגים גרגרנים כאלה! אחד מהם אכל את אוני, השני – את סנטרי, השלישי – את הצנאר ואת הרעמה, הרביעי – את העור ואת הרגלים... ואחד מהם, דג קטן ויפה, עמד נאכל את זנבי". "מהיום וקלאה", קרא האפר בפחד, "בחי נשבועתי אם יבוא בשך דגים אל פי! לא תענוג גדול הוא לנתח דג מבשל ולמצא בקרבו זנב תמור!" "אף דעתי כך", ענה הליצו בצחוק, "ואולם עלי להוסיף, פי לאחר שהשביעו הדגים את נפשם בבשר התמור, שפסה אותי מפך רגל ועד קרקד, הגיעו עד העצמות... כלומר, עד העץ. פי על פן עייך הראות, אדוני רב החסד, פי נעשיתי מעץ קשה מאד. וכשטעמו הדגים ממני, הרגישו מזי, פי אין אני מאכל תאנה וסופם לשפר את שניהם. מיד נסתלקו ונשחו להם איש לעברו ולא הביעו לי אפלו את תודתם על הסעדה השמנה. והנה משכת אתה, אדוני, בחבל והוצאת במקום פגור-תמור – ליצו-עץ חי וקום. וזהו ספור המעשה שלי מתחלתו ועד סופו". "הבוי לספור המעשה שלך!" קרא האפר בשצף-קצף, "אני רק אחת ידע, פי שלמתי במחירך כסף ואני רוצה להשיב לעצמי את כספי. התדע, מה אעשה? אני אביאך שוב לשוק ואמכר אותך כעץ יבש, שטוב להסיק בו את התנור". "אדרבה", קרא פינוקיו, "אגיל ואשמח, בוא ומכר אותי!" ובדברו את הדברים האלה, מהר וקפץ המימה; ואחרי שהרחיק מן החוף קרא אל האפר: "שלום רב, אדוני! אם יבוא יום ואתה תבקש לך עץ יבש להסיק בו את התנור, תעלה על לבך את עבדך הנאמן, את פינוקיו!" "סוף-סוף הרחיק פינוקיו מאד, עד שפמעט לא נראה. על פני המים נראתה מרחוק רק נקדה קטנה ושחורה, שהרימה פעם בפעם את רגליה וקפצה קפיצות מצחיקות. פינוקיו הוסיף לשחות בלי דעת לאן. והנה ראה סלע לבן מתנשא בלב הים ועל ראש הסלע – גדיה נחמדה, עומדת וגועה. נדמה הנה לו לפינוקיו, פי הגדיה רומנת לו וקוראה אותו לבוא עד הסלע. ושערות הגדיה לא לבנות ולא שחרות היו, פי אם פחלות פעין השמים לטהר, והם הזכירו לו את שערותיה של הפנה שלו. לבו של פינוקיו נפעם מאד! הוא אמיץ את פחו ושחה מהר לקראת הסלע ההוא, הנה עוד מעט והגיע אליו. אך פתאם נראה מתחת למים ראש נורא של מפלצת-ים, פה פעור ושלש שורות

שנים, שיכלו להטיל אימה נפחד אפלו בתמונה שבספר. והיודעים אתם מי היתה מפלצת זו? זה היה כריש נורא ואים, אותו הכריש שנזכר לא אחת בספורנו, ובגלל האימה שהטיל מסביב ובגלל רעבתנותו היתרה נקרא בשם "אימת הדיגים והדגים". תארו לעצמכם את פחדו של פינוקיו העלוב למראה המפלצת הנוראה הזאת! הוא נסה להתחמק מפניה בשנותו את דרכו, אך המפלצת טסה בחץ מקשת בפה פעור לנכח פינוקיו. "מהר, פינוקיו, חושה!" קראה אליו הגדיה הנחמדה, ופינוקיו שחה בשארית כחו. "שחה, המלט, פינוקיו, המפלצת הולכת וקרבה!" ופינוקיו אור את כל כחו ונחפו לנוס. "הזהר, פינוקיו, המפלצת מדביקה אותך! השמר לך, פן תאבד!" ופינוקיו שחה – לא שחה, הוא דאה פעל בפני רוח. הנה קרב אל הסלע וכבר הושיטה לו הגדיה את רגליה הקטנות, לעזור לו לטפס למעלה... אך! המועד עבר! המפלצת השיגה אותו. היא שאפה אותו אל קרבה כביצת תרנגולת ובלעה אותו בכח רב מאד, ופינוקיו הוטל לתוך מעי הדג, נחבט בכח ושכב בלי רוח חיים יותר מרבע שעה. כששבה אליו רוחו, לא יכול היה זמן רב להבין היכן הוא שרוי. מסביב היתה אפלה כבדה וישררה, ונדמה לו כי נפל לתוך קסת מלאה דיו שחרה. הוא הטה אָזנו, הקשיב רב קשב, אך לא שמע דבר. רק מזמן לזמן הרגיש כי רוח סערה מנשבת על פניו. מתחלה לא יכול היה להבין מאין באה הרוח הזאת, אך עד מהרה נודע לו, כי רוח זו יוצאת מחזה המפלצת. הכריש הנה קצר-גשימה, וכשהיה נושם נדמה היה כאלו רוח עזה נושבת. מתחלה התאושש פינוקיו וקנה למצא רוח והצלה; אך אחרי שנוכח לדעת, כי הוא נמצא במעי מפלצת-הים אטוהו חיל ורעדה והוא פרץ בבכי מר: "הצילו! הצילו!" שוע פינוקיו ממעי הדגה, "אללי, מה אמלל אני, מי יבוא לרוחתי ולישועתי!" "מאין יבוא עזרך, אמלל!" נשמע בתשכה קול מרסק, שהיה דומה לצליל עוגב שבור, "מי זה מדבר?" שאל פינוקיו וכל עצמותיו רוחפות מפחד. "פי המדבר! אני טונס. הכריש בלעני יחד אתך. ואתה איזה מין דג אתה?" "אני אינני דג כלל, ליצן אני". "נאם לא דג אתה, איך זה הסכלת לנפל במעי המפלצת הזאת?" "נדאי שלא ברצוני הטוב נמצא אני כאן: היא בלעה אותי על כרחי! אך אם זה נאם פה, מה נעשה עכשו בתוך התשכה הזאת?" "נפנע למר גורלנו ונחפה עד אשר יעכל אותנו הכריש". "אין לי כל רצון להיות מעפל!" התיפח פינוקיו מרה. "אף אני אינני רוצה בכך", אמר הטונס, "אך אני מוצא לי מעט נחמה בזכרי, שסוף-סוף נאה יותר לדג למות במים מאשר בתמאה!" "דברי הכל!" השיב פינוקיו. "זוהי דעתי!" הוסיף הטונס, "ניש לנהג כבוד גם בדעה שאינה כדעתך, כך אומרים". "לו יהי כך", אך אני רוצה לצאת מכאן, אני רוצה לברח... "קום אפוא וברח לך, אם תוכל!..." "הגדול מאד הכריש אשר בלע אותנו?" שאל פינוקיו. "אך גופו – פרסה שלמה, מלבד זנבו". בשעה שפינוקיו והטונס שוחחו ביניהם בתשכה, נראה לו לפינוקיו שביב ²⁵ אור מנצנץ מאחור. "מה האור הזה? הרוצה אתה את שביב האור המהבהב מרחוק?" "כן, פן, כנראה עוד אמלל נמצא שם, המחכה כמוני וכמוך עד אשר יהנה לברות ²⁶ לכריש זה". "רוצה אני לראותו, את חברנו לצרה. אולי דג זקן ומנסה הוא, ויוכל להורות לי דרך להנצל מכאן". "תהי דרכך צלחה, ליצן חביבי!" "שלום גם עליך, טונס המסכן!" "שלום, ליצן, ברוך אתה בצאתך!" "והיכן נתראה?" "מי יודע? מוטב שלא אחשב ולא אהרהר על כך".

פרק שלשים וחמשה: פינוקיו מוצא במעי הכריש... את מי הוא מוצא? קראו את הפרק הזה ותדעו את הפל.

לאחר שנפרד פינוקיו מעל ידי הטונס, נשא את רגליו והתחיל פוסע בזהירות, כשהוא הולך ונכשל באפלה, הולך ומגשש במעי הכריש ופניו מועדות לקראת האור המהבהב מרחוק. בלכתו החליקו רגליו ונשקעו במי פח שמנים, שריח דגי הים עלה מהם ועורר בפינוקיו געל נפש. ככל אשר הוסיף ללכת, פן הלך האור הולך והתבהר, והנה הגיע סוף-סוף לאותו מקום. עכשו נחשו נא, מה ראה שם פינוקיו? לא, לא תנחשו! הוא ראה לפניו שלחן ערוך ועליו בקבוק של זכוכית וקרקע ובו נר דולק; על-יד השלחן ישב ישיש, לבן מאד, כאלו נעשה כלו משלג או מגיר. אותו ישיש ישב ואכל דגים קטנים חיים, שהיו מפרכסים וקופצים מתוך פיו בשעת אכילתו. למראה כל זה פג לבו של פינוקיו וכמעט נטרפה דעתו עליו משמחת פתאם. הוא רצה לצחק, רצה לבכות, רצה לדבר, לספר, אך תחת זה יצא מפיו כעין ציוץ עמום, והוא מלמל דברים בלי טעם, בלי הגיון. לאחרונה פרצה שאגת שמחה מגרונה והוא פשט את זרועותיו ונפל על צנארי הישיש וקרא בקול חנוק: "הוי, אבא שלי, אבא שלי היקר! הנה מצאתיך! מעתה לא ארפה ממך, ולא אעזבך לעולם, לעולם!" "האם לא הטעונוני עיני?" אמר הישיש, בשפשופו את עיניו, "האתה זה בני, פינוקיו יקריר?" "אני הוא, אני ולא אחר! ואתה הן סלחת לי, אבא שלי, הלא? הוי, אבא, אבא שלי, הטוב והרחמן! ואני, הן... הוי, אלו ידעת את כל המוצאות אותי, כמה נסיונות קשים נתנסיתי!... אותו יום שבו מכרת, אבי מחמל נפשי, את מעליך, כדי לקנות לי ספר-למוד, בעצם היום ההוא רצתי לתאטרון הליצנים, ונאדוניהם מנג'יפוקו רצה לשרפני באש; נאותו אדון נתן לי תמשה מטבעות זהב למסר אותם לך, אך אני פגשתי חתול ושוועל והם הביאו אותי למלון 'הסרטון האדם', ושם אכלו עד אשר יצא האכל מאפם, ואני הלכתי לבדי ופגשתי שוודדים, ואלה התחילו לרדף אחרי ואני ברחתי מפניהם; אך הם רצו בעקבותי, השיגוני ותלו אותי על אלון גדול ביער, והעלמה בעלת השער הפחל שלחה מרכבה לקחת אותי; והרופאים בדקו אותי ואמרו: 'אם הוא לא מת, הרי זה סימן שעודנו חי!' ואני שקרתי לפניה, ואפי התחיל לגדל עד שלא יכלתי לעבר בפתח. ולמה הלכתי עם השוועל והחתול לזרע רק ארבעה מטבעות, מפני שאחת הוצאתי במלון, והתפי צחק לי, ומאלפים המטבעות לא מצאתי אף אחד; וכאשר שמע השופט כי גנבו ממני את פספי, הושיב אותי בטעות בבית-הסהר; משם יצאתי, הייתי רעב מאד, ראיתי אשכול ענבים, רציתי לקטפו ונלכדתי במלכדת; והאפר ענד לצנארי שלשלת של כלב, שאהיה שומר את הלול; אך כאשר נודע לו כי חף אני מפשע, הוציא אותי לחפש והנחש בעל הזנב המעלה עשן התחיל צוחק, עד כי פקע בגופו עורק, ואני שבתי לבית העלמה הנחמדה, שמתה בינתיים; ובראות היונה שאני בוכה, אמרה: 'ראיתי את אביך עושה סיכה ומפליג לים לבקשך'. ואני אמרתי לה: 'מי יתן לי אבר פיונה!' ענתה היונה ואמרה: 'הרוצה אתה למצא את אבא שלך?' אמרתי לה: 'ומי יביאני לשם?' והיא אמרה לי: 'אני אביאך!' שאלתי אותה: 'איך?' אמרה היונה: 'עלה ושב על גבי'. וככה היינו עפים כל הלילה, ובבקר אמרו לי הדיגים, שהיו משקיפים אותה שעה על פני הים: 'שם טובע איש מסכן בסירה!' ואני הפרתי אותך מרחוק, ולפי אמר לי, כי אתה יושב שם בסירה, ואני אותה בידי שתשוב אל החוף... "אף אני הפרתיך", אמר ג'פטו, "ובחפץ לב הייתי שם, אך מה יכלתי לעשות? הים היה סוער מאד, ונחשול גדול

הפך את סירתי. ופתאום ראני פריש נורא ובלעני פהרף עין לתוך לעו הגדול. "וזה זמן רב אתה נמצא פה?" שאל פינוקיו. "מאותה שעה עברו שתי שנים; פו, פינוקיו חביבי, שתי שנים תמימות, שנדמו לי כשני יובלות?" "ובמה היית מכלכל פה את נפשך? ואיפה לקחת נר זה? וגפרורים להדליק את הנר היכן מצאת?" "אספר לך דבר, דבר לאשורו. עלך לדעת, שאותו נחשול שפך את סירתי, הפך גם אני-מסחר גדולה. המלחים נצלו, אך האניה ירדה תהומות ואותו פריש בלע גם את האניה... "כיצד? את כל האניה בלה?" "שאל פינוקיו בתמהון. "את כל האניה בלה כמו שהיא, ופלט רק את התרן הגדול, שנחקה בין שניו פעמים. מעשה נסים. היתה האניה הזאת טעונה לא רק בשר כבוש בקפסות פח, אלא גם צנמים, יין, צמוקים, גבינה, קפה, ספר, נרות וגפרורי דונג. כל האוצר הזה כלכל אותי שתי שנים תמימות; אך פיום הזה נשארו רק שניים; המחסן נמרוקן, והנר הזה שאפה רואה לפניך הוא האחרון... "וימה יהיה אחר-כך?" "אחר-כך, יקירי, תהיה חשכת צלמנות". "אם פו, אבא, אל נא נאבד זמן לבטלה. עלינו להמלט מכאן". "להמלט? כיצד?" "עלינו לצאת מפי הפריש ולקפץ המימה". "רעיון יפה מאד, בני יקירי, אך מה אעשה ואין אני יודע לשחות!" "אין בך כלום; אתה תרכב על פתי ואני – שתנו מגסה אנכי, ואביאך אל חוף בטוח". "אך רעיונות שגא הם, יקירי!" "ענה ג'פטו במנד-ראש ובבת-צחוק עגומה על שפתי, "הייתכן שליצי קטנטן שפמוך יעצר פח לשאת אותי עד החוף?" "נסה נא ותראה כי כאיש גבורתי! על-פל-פנים, אם נגור עלינו משמים למות, הבה נמות שנינו יחד". אחר הדברים האלה לקח פינוקיו את הנר בידו ואמר: "קום, אבא, ולך אחר בלי מורא ופחד". זמן רב הלכו בבטן הפריש, פינוקיו בראש והנר בידו ואביו בעקבותיו, עד שעברו את כל הגוף ואת קבת הפריש. כשהגיעו ללע הגדול של המפלצת, עמדו תחתיהם מצפים לשעת-כשר לקפץ לתוך הים. הפריש היה זקן וישבע זמים וסבל מקצר-נשימה ומהלמות ²⁷ לב, ולפיכך היה ישן בלע פתוח. לכן לכל פינוקיו, בגשתו לגרון הפריש, לראות חלק מרקיע השמים הרויע פוכבים וגם את הירח במלואו. "עכשו שעת-פשו לנוס", אמר פינוקיו לאביו, "הפריש ישן שנת מרמטה. הים שקט והירח מגיה אורו. לך אחר, אבא, עוד מעט ונצלנו". נחרץ – נעשה. פינוקיו ואביו עלו במעלה הגרון של המפלצת, ובהגיעם ללע, הלכו על בהונות רגליהם על גבי הלשון, שהיתה ארבה מאד ודומה לשדרה בגן. כבר אמרו לקפץ המימה, אלא שפתאום התעטש הפריש עטישה חזקה מאד ופינוקיו וג'פטו הוטלו שוב למעי המפלצת. בשעת הדחיפה והנפילה ככה הנר, והנוסעים שלנו נמצאו שרויים בהשכה. "עכשו, בני, הקיץ הקץ!" "חס וחלילה! תן לי את ירך, אבא, והנה שלא תפשל!" "לאן תוליך אותי?" "ננסה שוב לברח. לך אחר, אל תירא". ובדברו את הדברים האלה, תפס פינוקיו ביד אביו, ושניהם התחילו לעלות שוב במעלה הגרון; ושוב עברו לאורך הלשון ודלגו מעל לשלש שורות השנים. לפני הקפיצה האחרונה, אמר פינוקיו לאביו: "עכשו, אבא, עלה ורכב על פתי ואחז בי יפה יפה. והשאר – עלי ועל צנארי". לאחר שלשב ג'פטו על פתי בנו, קפץ פינוקיו, מלא עז ובטחון, לתוך המים והתחיל לשחות. הים היה שקט וחלק פראי; הירח האיר באורו המלא, והפריש ישן שנה עזה, עד שגם ירית תוחת לא היתה מעירה אותו משנתו.

פרק שלשים וששה: פינוקיו חזל להיות ליצן ונעשה ילד בכל הילדים.

פינוקיו מהר לשחות אל החוף. והנה הרגיש שאביו, היושב עליו ורגליו נגררות במים, רועד כמו בקדחת. המצנה או מפחד רעד הנקו? מי יודע! אפשר שמנה ומנה גם יחד. אבל פינוקיו חשב, כי רעד זה בא לאביו מחמת פחד ולכן נסה להרגיע את רוחו: "התאושש, אבא! בעוד רגעים מספר נגיע לחוף בטוח זה?" שאל הנקו בדאגה רבה ומצמץ בעיניו, פשם שעושים החיטים בשעה שהם משחילים חוט במחט. "מסתכל אני בכל צד ועבר ואינני רואה מאומה, מלבד שמים ומים". "ואני רואה גם חוף", אמר הליצן, "הן עיני חדה, פעין הקתול ומיטיב אני לראות בליה מאשר ביום". פינוקיו העלוב התאמץ להראות עליו ושמח, אף-על-פי שהוא עצמו התחיל חושש מאד; פחו עזבו וגשימתו קצרה מרגע לרגע. והחוף עדין היה רחוק מאד. הוא הוסיף לשחות כל עוד נשמה באפו, ולאחרונה, ככלות כחו, פנה לג'פטו ולחש: "אבא... הושיעה... אני גוע... הגיע הרגע המכריע. האב ובנו התחזקו בשארית פח על פני המים. ופתאום הגיע לאזנם קול שהנה דומה לצליל עוגב שבור. קול זה שאל: "מי זה גוע?" "אני ואבאי!" "הקולך זה, ידידי פינוקיו?" "קולי, אדוני! ומי אתה?" "אני הטונס, חברך למאסר במעי הפריש". "כיצד נמלטת משם?" "ראיתי מה שעשית ומהרתי לעשות כמוך". "ברוך יהיה בואך, טונס חביבי! הריני משביעך פשם אהבתך לילדיך, טונסין הקטנים, חושה נא לעזרתנו, פן נמות לעיניך!" "בכל לבי נכון אני לעזר לך, אהו נא בזנבי ואביאכם בעוד ארבעה רגעים לחוף". ג'פטו ופינוקיו קבלו מיד את ההצעה; אך במקום לאחז בזנב הדג, מצאו לטוב להם לשבת על גבו. "האם לא יכבד ממך לשאת אותנו?" שאל פינוקיו באדיבות. "אף לא במעט שבמעט! נדמה לי, פאלו שני שבוללים על גבי", ענה הטונס, שהנה בריא וחזק כמו פר בן בקר. כשהגיעו לחוף, קפץ פינוקיו הראשון ועזר לאביו לרדת. אחר פנה אל הטונס ואמר לו בהתרגשות: "רעי, אתה הצלת את חיי אבי! אין פני מלה להביע לך את רחשי תודתי! הרשני נא לנשק לך לאות תודתי הנאמנה!... הטונס הושיט את פיו מתוך המים, ופינוקיו כרע על ברכיו ונשק לו בחם על שפתותיו. אות תודה וחבה זה נגע עד לבו של הטונס, שלא היה רגיל לאותות אהבה שפאלה, ומפני שבוש להראות את דמעותיו, צלל במים ונעלם. בינתיים עלה השחר. פינוקיו הושיט את זרועו לג'פטו, שלא יכל לעמד על רגליו, ואמר לו: "השען נא עלי, אבי היקר, ונלך לאט לאט, ואם ניער – נשב וננוח בדרך". "ולאן נלך?" שאל ג'פטו. "נלך לבקש בית שבו יתנו לנו פרוסת לחם ומעט חציר לשכב עליו". הם לא הרחיקו לכת, והנה ראו לפניהם שני קבצנים יושבים על אם הדרך ומבקשים נדבות. אלה היו השועל והחתול, אלא שפמעט קשה היה להפירם. החתול, שהנה מתחפש כל ימיו בעור, נתעור באמת, והשועל הזקין, דעה, נצטמק והנה בלי זנב. נוכח ערום זה חי חיי עני ונדחות, וסוף-סוף היה אנוס למפר את זנבו לרוכל שקנהו פדי לעשות ממנו מניפה פנגד הזבובים.

"הוי, פינוקיו!" קרא השועל בקול נוגה, "הושיעה נא! תן נדבה לשני בעלי-מום עלובים!" "עלובים!" חזר החתול. "לכל הרוחות, נוכלים!" קרא הליצן, רמיחם אותי פעם אחת, אך שוב לא תרמו אותי". "אהה, פינוקיו, האמינה לנו, פי אמנם עניים ואמללים אנו עכשו!" "עכשו!" חזר החתול.

"אם עניים אתם, הנה פגמולכם בא לכם! זכרו את המשל הקדמוני: 'מרשעים יצא רשע'!" "חוסה נא עלינו!..." "עלינו!" חזר החתול. "פלו לך, נוכלים! זכרו את הפתגם: 'חיל בלע וקיאנו'!" "אל נא תעזבנו בעת צרה!" "בעת צרה!" חזר החתול. "לעזאזל, נוכלים! זכרו את האמרה: 'כורה שחת – בה ופל'!"

אחר הדברים האלה פנו פינקו וג' פטו לדרפם. והנה נתקלו בשדה בבית קטן ויפה, כלו עשוי קש. "כנראה, גר משהו בבית זה", אמר פינקו, "נגשה נא ונדפם על דלתו". הם נגשו לבית-הקש ודפקו על הדלת, "מי שם?" "נשמע קול דם מבפנים. אנחנו, אב ובנו, עפים ורעים".

"סובבו את המפתח והדלת תפתח", נשמע אותו קול מבפנים. פינקו סובב את המפתח והדלת נפתחה מיד. כשנכנסו פינקו ואביו לתוך הבית, הביטו פה וכה ולא ראו איש. "מי כאן בעל-הבית?" שאל פינקו משתאה. "אני, כאן למעלה!"

האב ובנו נשאו את עיניהם לתקרה וראו על אחת הקורות את הצרצר-הדברן. "הוי, צרצרי יקירי!" קרא פינקו והשתנה לפניו אפים ארצה. "עכשו אתה קורא לי 'יקירי', הלא כן? אך הזכר אתה שגרשת אותי מביתך בפטיש-עץ?" "צדקת, צרצרי! גרשני גם אני עכשו... קום והטל גם בי פטיש, אולם רחם נא על אבי...". "ארחם גם על האב וגם על הבן! רציתי רק להזכירך את דרכיך אתה, למען תהרהר בהם ותלמד להתהלך עם הזילת בכבוד וברחמים". "צדקת, צרצרי, שבעתים צדקת. אחקק על לוח לבי את דרכיך אלה ולא אשפחם לנצח. אך הגידה נא לי, איך השפלת לרפש לך בית קטן ונחמד זה?" "בית קטן זה קבלתי במתנה רק אתמול מאת גדיה נחמדה בעלת שערות כחולות". "ולאן הלכה גדיה זו?" שאל פינקו בענין רב. "אינני יודע". "ימתי תשוב?" "לא תשוב לעולם... אתמול הלכה מנה עצובה עד מאד; היא געתה, כאלו בקשה לומר: פינקו מספן... לא אשוב לראותו עוד... הפריש בלע אותו!..." "האמנם אמרה כך?... אכן, זו היתה היא, הפיה היקרה שלי!" קרא פינקו בצער ונרם דמעות פרץ מעיניו. הוא בכה וביכה; לבסוף מכה דמעה מעל פניו והתחיל מציע לג' פטו מצע קש. אחר פנה אל הצרצר ושאל: "אמר נא לי, צרצרי, היכן אוכל להשיג כוס חלב בשביל אבי?" "בחקקה השלישית מנה גר אבר ג'ינג'יו שמו, ולו פרות חולבות. לך אליו ותשיג חלב לאביך". פינקו מהר ורץ אל האבר ג'ינג'יו. "כמה חלב מבקש אתה?" שאל אותו האבר, "כוס אחת". "מחיר כוס אחת חמש אגורות, תן לי חמש אגורות ואז אתן לך את החלב!" "אהה, אדוני! אין בכיסי אף אגורה אחת!" קרא פינקו בצער. "אם אין בכיסיך אף אגורה אחת, אין לי בשבילך חלב אף כמלא האצבעון", ענה האבר. "רע נמר!" נאנח פינקו ופנה לצאת.

"כפה רגע!" אמר האבר, "אולי נשתנה בינינו. המוכן אתה לסובב גלגל?" "איזה גלגל?" "גלגל של עץ לשאיבת מים מן הבאר להשקות הגנה". "אנשה...". "ובכן, אם תשאב לי מאה דליים מים אתן לך כוס חלב". "מצין". האבר הביא את הליצן לגנה ולמדו לסובב את גלגל הבאר. פינקו נגש מיד לעבודה, ועוד בטרם גמר את עבודתו, זרמו פלגי זעה מפל גופו. בפעם הראשונה בחייו עבד עבודת פרח שפזו. "עד עכשו היה חמורי עובד עבודה זו", אמר האבר, "אך כיום משל הוא על הארץ וכל עוד נפשו בו". "האפשר לי לראותו?" שאל פינקו. "בבקשה!" "כשנכנסו לארנה, ראה פינקו חמור קטן וכחוש מטל על הקש. וכשהתבונן בו פינקו היטב, נבון ואמר לעצמו: "החמור הזה מר לי!" והוא גתן עליו ושאל אותו בלשון חמורים: "מי אתה?" "החמור הגווע פקח את עיניו, הסתכל בפינקו וענה בכבודות באותה לשון: "א-ני... פ-תילה... ומיד נפח נפשו. "אוי, פתילה, פתילה שלי, חברי העלוב! הזה סופך?" לחש פינקו, מזועזע בלו, הרים מעט קש ומכה בו דמעה מעל פניו. "למה תתאבל כל כך על החמור הזה?" שאל אותו האבר בתמהון... "כי על פן היה ידוד נאמן לי...". "ידידך?" "כן, יחד למדנו בבית-ספר אחד!..." "פיצד?" "קרא האבר וצחק אדיר פרץ מפיו. "פיצד?! חבריך בבית-הספר היו חמורים?... מתאר אני לעצמי מה שלמדת כבר בבית-ספר זה!" הליצן המספן, אבל נחפוי ראש לא השיב דבר. הוא לקח את כוס החלב שקבל בשכר עבודתו ופנה בדרך הביתה אל אביו מאתו יום היה פינקו קם בכל יום עם עלות השחר והולך לאבר ג'ינג'יו לסובב את גלגל הבאר, כדי להשתפר כוס חלב בשביל אביו החלש. כך עברו עליו חמשה חודשים, אך בזה לא אמר די: בערבים היה עוסק בקליעת סלים ובשתי עבודות אלה: סובב גלגל הבאר וקליעת הסלים, היה מצליח לכלפל את נפשו ואת נפש אביו. ולא זה בלבד, אלא שעמד ועשה בידיו הוא עגלה נחמדה, שבה היה מוביל את אביו לשאף אור. ובשעות הפנאי היה משתלם בקריאה ובכתיבה. הוא קנה בכפר הסמוך ספר עבה, חסר-שער, ובו למד לקרא. פן חדד לעצמו מקל קטן, שהיה טובלו בבקבוק קטן של מיי דבדבנים והשתדל להתאמן בכתיבה. סוף דבר, במרצו ובהתמסרותו לעבודתו הצליח לא רק לכלפל בכבוד את אביו ולספק לו את כל צרכיו, אלא גם לחסך מעט ססף לקנות לעצמו בגדים חדשים. באחד הימים אמר פינקו לאביו: "בגדי קרועים ובלויים רוצה אני ללכת לשוק הסמוך לקנות לי בגדים חדשים: מעיל, כובע ונעלים. כשאשוב הביתה", הוסיף בבת-צחוק, "לא תפריני, אהיה לבוש מחלצות יקרות, עד שתחשביני לכו-מלך או לנסיך". הוא יצא מן הבית ומהר שמח לדרפו. פתאם שמע קול קורא בשמו. הוא הפנה את ראשו וראה שבלול קטן ונחמד יוצא מאחורי הגדר. "האינך מפיר אותי?" שאל השבלול. "כמדתה לי, שראיתך באחד המקומות, אך אינני בטוח בזה..." "האין אתה זוכר את השבלול, ששרת בבית הפיה בעלת השערות הכחולות? האין אתה זוכר, שינדתי לפתח לך את הדלת פשרגלך ננעצה בעץ?" "זוכר אני, זוכר אני!" קרא פינקו בהתרגשות. "אמר נא שבלולי ידידי, האם ראית את הפיה הטובה שלי? ומה שלומה? הסלחה לי? העוד זוכרת היא אותי? הרחוקה היא מפה? האוכל לראות אותה?" על מטר השאלות האלו, שנשאלו בחפזו, בקצר-רוח ובלי הפסקה, ענה השבלול בקר-רוח, בדרך תמיד: "פינקו! הפיה המספנה שוכבת בבית-החולים על ערש דני. חולה היא...". "בבית-החולים?" "כן, לדאבוני הגדול. היא חלטה מרב צער וגיון. ועכשו אין לה במה להחיות את נפשה". "האמנם?... הוי, מה מאד צערתי אותי בבשורה רעה זו! אלו היו בידי אוצרות כרה, הייתי נותנם לה מיד!... אך בידי נמצא לצערי רק דינר אחד... הנה זה!... הלכתי לקנות לי בגדים. קח אותו, שבלולי החביב, ושאהו מהרה לפיה הטובה שלי!" "והבגדים החדשים!" "מה לי ולבגדים החדשים? הייתי מוכר גם את בלויי הסתבות הללו ובלבד שאעזור לה! לך, לך, שבלולי, חושה, אל תעמד! שוב אלי בעוד יומים, ואני מקנה שאוכל לתת לך מעט ססף. עד עכשו הייתי עובד כדי לכלפל את נפש אבי ואת עצמי; אך מן היום הנה נקלאת אעבד עוד חמש שעות ביממה, כדי שאוכל לפרנס גם את אמי, מיטבתי, הפיה היקרה שלי. היה שלום, שבלולי, וזכר נא, שאני מחכה לכוך בעוד יומים". וראה זה פלא: השבלול הרשון והחלון, התחיל פתאם לרוץ, שלא בדרך, פלטאה בימי הקיץ החמים. כשתור פינקו לביתו שאל אותו אביו: "איזה הבגדים החדשים שלך?" "נעתי ולא מצאתי בגדים מתאימים... אין דבר... אקנה בפעם אחרת". אותו לילה אחר פינקו לשבת עד חצות! ותחת לעשות שמונה סלים הספיק לעשות ששה-עשר. אחר-כך שב לישן ומיד נרדם. בחלומו ראה את הפיה הנחמדה; היא נשקה לו על מצחו ואמרה לו בפנים מבחיקים משמחה: "היטבת לעשות, פינקו! ואני סולחת לך על כל תעלוליך, כי ראיתי את לבך הטוב. ילדים העוזרים להוריהם בעת צרה ראויים לאהבה ולרחמים, אם גם חוטאים הם לפעמים ואין דרכם נכונה תמיד. יברכך ה' וישמך והיית מאשר כל ימי חייך!" פינקו הקיץ פתאם משנתו והנה - חלום. תארו נא לעצמכם את תמהונו הגדול של פינקו, כאשר ראה את עצמו, בהקיצו משנתו, לא ליצן-עץ אלא ילד ממש, ילד

כָּל הַיְלָדִים! הוּא הַעֲבִיר עֵינָיו עַל כָּל אֲשֶׁר מְסַבֵּיב לוֹ וְרָאָה אֶת עֲצָמוֹ בְּחֶדֶר נְחֻמָּד, מְרֻהֵט בְּרֵהִיטִים נְאִים מְאֹד. הוּא לֹא הָאָמִין לְמִרְאָה עֵינָיו, קָפֵץ מֵעַל מִשְׁתּוֹ וְהֵנָּה מֵצֵא עַל-יַד מִשְׁתּוֹ חֲלִיפָה יָפָה, כּוֹבֵעַ חָדָשׁ וְזוּג נְעָלֵי עוֹר נְחֻמָּדוֹת לְמִרְאָה, כְּלוֹ תַּמָּה וּמִתְפַּלֵּא מֵהָר פִּינּוּקִיו, לְלִבֵּשׁ אֶת הַבְּגָדִים הַיָּפִים וְשֵׁם שְׁלֹא בְּמִתְכַנֵּן אֶת נְדָיו בְּכִיסָיִם. וְרָאָה זֶה פֶּלֶא: הוּא הוֹצִיא מֵאֲחַד הַכִּיסִים אַרְנָק קָטָן מַעֲשֵׂה שֵׁן, שְׁעָלָיו הָיוּ חֲקוּקִים הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: “הַפִּיָּה בַעֲלַת הַשְּׁעָרוֹת הַכְּחֻלוֹת מְשִׁיבָה לְפִינּוּקִיו יִקְרָה אֶת הַדִּינָר וּמוֹדָה לוֹ עַל טוֹב לְבוּ!” הוּא פָתַח אֶת הָאֲרָנָק וּמָצָא בּוֹ לֹא דִינָר אֶחָד, אֲלָא אַרְבָּעִים דִּינָרֵי זָהָב נּוֹצְצִים. נִדְהָם וְנִסְעָר הִסְתַּכֵּל בְּרֵאֵי אֲשֶׁר בְּחֶדֶר וְרָאָה כִּי הוּא נִשְׁתַּנֵּה תְּכֵלֶת שְׁנוּי; לְנִגַּד עֵינָיו עֲמַד גִּלְד חַי, זְרִיז וְנְחֻמָּד, בַּעַל שְׁעָרוֹת עֲרֻמוֹנִיּוֹת, עֵינָיִם כְּחֻלוֹת, יָפָה לְהַפְלִיא. פִּינּוּקִיו לֹא יָדַע אֶת נִפְשׁוֹ, וְלִרְגַע נִדְמָה לוֹ, כִּי כָּל זֶה אֵינְנוּ כִּי אִם בְּחֻלוֹם. “וְהֵיכֵן הוּא אָבָא שְׁלִי?” קָרָא פְתָאָם. כְּשִׁפְנָה וְנִכְנַס לְחֶדֶר הַשְּׁנֵי רָאָה אֶת גְּפֻטוֹ בְּרֵאֵי, זְרִיז וְעֹלִיז כְּאֲשֶׁר יִדְעָהוּ בְּרֵאשׁוֹנָה. הִנָּקוּ שָׁב לְעִבּוּדָתוֹ, לְחֻרִיטָה בְּעֵץ. “הַגִּידָה נָא לִי, אָבָא, מַה קָרָה, אֵיךְ בָּא הַשְּׁנוּי הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּחֵינּוֹ?” קָרָא פִּינּוּקִיו בְּחֻבְקוֹ וּבְנִשְׁקוֹ אֶת אָבִיו. “שְׁנוּי זֶה, בְּנִי, מִיָּדָךְ בָּא לְנוּ!” עָנָה גְּפֻטוֹ. “מַדּוּעַ זֶה מִיָּדִי?” “כְּשִׁוֹט בְּיוֹתֵר, כְּשִׁיִּלְדִים מְשֻׁנִּים אֶת דְּרָכָם עֲלוּלִים הֵם לְשִׁנוֹת גַּם אֶת חַיֵּי כָּל מְשֻׁפְּחָתָם, וְהֵם הוֹפְכִים צָרָה וְיִגּוֹן לְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן.” “וְהֵיכֵן נַעֲלָם פִּינּוּקִיו הָרֵאשׁוֹן, פִּינּוּקִיו הַלִּיָּצוֹן?” “הֵנָּה הוּא שֵׁם!” עָנָה גְּפֻטוֹ וְהִרְאָה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל הַלִּיָּצוֹן, שֶׁעֲמַד נִשְׁעֵן אֶל הַכֶּסֶף בְּרֵאשׁ מוֹרֵד, בְּנִדְמָה תְּלוּיּוֹת לְמִטָּה וּבְרִגְלָיִם מְעַקְמוֹת. פִּינּוּקִיו הִפְנָה פָּנָיו לְאוֹתוֹ צַד, הִסְתַּכֵּל בְּלִיָּצוֹן וְאָמַר בְּעֵגֶב מִיָּחַד: “מַה מְגַחֵךְ הֵייתִי בְּהֵיּוֹתִי לִיָּצוֹן! וְיָמָּה מְאֲשֶׁר אָנִי הַיּוֹם, לְהֵיּוֹת כְּאֲחַד הַיְלָדִים!...”

1. כְּנוּי הַסְּפָרוֹתֵי שֶׁל הַסּוֹפֵר הָאִיטָלְקִי קָרְלוֹ לוֹרֵנְצִינִי. נוֹלַד בְּשָׁנַת 1826 וּמָת בְּשָׁנַת 1890. [↵](#)
2. רַתֶּק – חֶבֶר, קֶשֶׁר, הַצְּמִיד. [↵](#)
3. פֶּג – נְמֶס, רֶפָה. [↵](#)
4. שְׁבָב, שְׁבָבִים – קִיסָם, קִיסָמִים. [↵](#)
5. נִסְרַת – פְּרוּרֵי עֵץ אוֹ מִתְכַּת זְעִירִים וְנִדְקִים הַנוֹשְׂרִים מִתְחַת לְמִסּוֹר בְּשַׁעַת נְסִירָה. [↵](#)
6. קַפְלֵט – פְּאָה נְכָרִית. [↵](#)
7. מְקַצּוּעָה – מְכַשִּׁיר הַמְשַׁמֵּשׁ לְהַקְצֵעַ עֲצִים וּלְהַחֲלִקְתָּם. [↵](#)
8. נְתַעֲוֹת – נְתַעֲקָם. [↵](#)
9. מְפִיס – שְׁפִיסוֹ אוֹתוֹ, שְׁשָׁב מְכַעֲסוֹ. [↵](#)
10. מֵט – הַתְּנוּדָד, מְעַד. [↵](#)
11. גֶּלֶף – חֶרֶת, חֲקָק. [↵](#)
12. בֶּן מְבִישׁ – בֶּן הַגּוֹרֵם בּוֹשֵׁה לְהוֹרִיז בְּהַתְּנַהֲגוֹתוֹ הַרְעָה. [↵](#)
13. מְחָה דְּמַעָה – יָבֵשׁ, נִגַּב דְּמַעָה. [↵](#)
14. פֶּלָה – קִיץ, פְּלִיוֹן. [↵](#)
15. נִפְחָס – נִמְעַךְ, רִקַּע, נַעֲשֵׂה שְׁטוּחַ. [↵](#)
16. בְּלֻמוֹס – רַעְבוֹן חֹזֵק; חֶשֶׁק עֵז. [↵](#)
17. גֶּלְעִין – גִּרְעִין קָשָׁה בְּפָרִי. [↵](#)
18. שְׁפַת – שֵׁם קְדָרָה עַל הָאֵשׁ לְבָשׁוּל. [↵](#)
19. נַחַם – הַתְּחַרֵּט. [↵](#)
20. מְחַמֵּל נִפְשׁ – אֶהוֹב וְיִקָּר. [↵](#)
21. יִקְחָהוּ אֶפֶל – (קָלְלָה) יִלְךְ לְאַבְדּוֹן. [↵](#)
22. קִיתוֹן – כַּד. [↵](#)
23. צִיַּת – עֲשֵׂה כְּפִי שְׁנַצְטוּנָה, קִיָּם צוֹ. [↵](#)
24. פִּי-הַמְּחַתָּה – הַחֲלָל שֶׁל הַמְּחַתָּה. [↵](#)

25. שְׁפוּד – מִקָּל מִחֻדָּד בְּקִצְהוּ, הַמְשַׁמֵּשׁ לְתַחִיבָה בְּנִתְחֵי בְּשָׂר לְצִלוֹתָם עַל הָאִשׁ. ←
26. קִיכְלִי – צְפוּר–שִׁיר גְּדוּלָה. ←
27. גְּמָה – חוּר, נָקֵב. ←
28. זוּלַת – חוּץ מִן... ←
29. קוּבוּח–סַעֲדָה – הַמְנַה הָאֶחָרוֹנָה בְּסַעֲדָה. ←
30. שָׁלוּ – עוֹף קָטָן, מְסַדְרֵת הַתְּרַנְגוּלוֹת. ←
31. רְפְאִים – מֵתִים אוֹ רוּחוֹת מֵתִים. ←
32. קְשׁוּח–לֵב – בְּעַל לֵב קָשָׁה, אֲכֹרִי. ←
33. צָבֵר – אֶסֶף, עָרַם. ←
34. מִי מִדְמָנָה – מִיָּם הַגּוֹזְלִים מִן הַנְּבִלִים. ←
35. שְׂכָשׁוּךְ – נְעוּר, נְעוּנָה בְּמִים. ←
36. אֵין–אוּנִים – חֶסֶר–פֶּתַח, חֲלֵשׁ. ←
37. אֶדְן–הַחֲלוּן – סֵף הַחֲלוּן. ←
38. בָּז – עוֹף דוֹרֵס. ←
39. יָבֵב – יָלַל. ←
40. אֲנֻשָׁה – רְשׁוּשׁ, שְׂאוֹן קָל. ←
41. נָגַס – נָשַׁךְ וְחָתַךְ בְּשִׁנָּיו. ←
42. רְקִיק – עוֹגָה שְׂטוּחָה כְּעֵין מִצָּה. ←
43. תְּכִי–סְרוּקִי – תְּכִי טַפֵּשׁ, רִיקָא. ←
44. נִתְחַלְחַל – נִזְדַּעַזַע, נִבְהַל. ←
45. עֵבֶת – מְסַבֵּךְ. ←
46. רְפוּשׁ – מְכַסֶּה רַפְשׁ. ←
47. דָּמֹן – זָבֵל, אֲשֵׁפָה. ←
48. נִתַר – קַפְזָן, דִּלְגָן. ←
49. חֲשׁוּק – הַעֲגוּל הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַגִּלְגָּל. ←
50. קוּלָר – שְׂרָשְׁרַת בְּרִזָּל בְּצַנְאָר אֶסִיר. ←
51. הַדָּק – חֶבֶר הַיֵּטֵב, קָשֶׁר בְּחֻזְקָה. ←
52. בְּלָאֵט – בְּסַתָּר. ←
53. מַעֲרָה–הַיַּעַר – קַרְחַת הַיַּעַר, שְׂטַח פְּנוּי מַעֲצִים בַּיַּעַר. ←
54. עַרְעָר – שִׁיחַ אוֹ עֵץ מַחְטָנִי; כְּעַרְעָר בְּעַרְבָה – מְשַׁל לְאֶדָם עֲרִירִי (בוּדָד), גְּלָמוּד. ←
55. צַפְחַת – כְּלִי לְמִים, פֶּךְ, מִימָה. ←
56. רְצוּא נְשׁוּב – רוּץ וְחֻזָּר, רִיצָה הֵנָּה וְהֵנָּה. ←

57. פְּחָמִי – עוֹשֶׂה פְּחָמִים, שׁוֹרֵף עֲצִים לְשֵׁם הַפִּיכָתָם לְגַחְלִים כְּבוֹיֹת. ←
58. דְּרִדְקָ – יָלַד קָטָן. ←
59. גוּרוֹ – יָרְאוּ, פְּחָדוֹ. ←
60. פָּקוּ – רָעְדוּ, בָּשְׁלוּ, מָעְדוּ. ←
61. נִצְרִים – עֲנָפִים. ←
62. בֶּן סוּרֵר – בֶּן מְרֹדָן, עֲקֹשׁ, מְשַׁחֵת. ←
63. צְלוּפָח – דָּג דְּמוֹי נֶחֱשׁ. ←
64. מְסַמֵּר – מְחַבֵּר בְּמַסְמְרִים. ←
65. פְּסָלָה – כְּסָל, שְׁטוּת. ←
66. אֲנֹתָה נִפְשִׁי – תִּשְׁקָה נִפְשִׁי. ←
67. מִפְּרָזֶל – שִׁהַתְּקַנּוּ לוֹ פְּרָסוֹת בְּרָזֶל: סוּס מִפְּרָזֶל. ←
68. יָצוּל – מוֹט בְּקִצָּה הַעֲגָלָה שְׂאֵלָיו קוֹשְׁרִים אֶת הַבְּהֵמָה. ←
69. נִעְרַת – חֲלָקֵי הַקְּנִיִּים שֶׁל הַפִּשְׁתָּן הַנוֹשְׁרִים אֲגַב הַנְּפוּזִין. ←
70. מִחָא כַּף – הִכָּה כַּף אֶל כַּף. ←
71. מִרְמִיטָה – חִיָּה, מְסַדְרַת הַמְּכַרְסָמִים, הַשׁוֹקֵעֵת בְּבוֹא הַחֹרֵף בַּתְּרַדְמָה עֲמֻקָּה. ←
72. מִתַּג – יִתַּד הַמַּתְכָּת הַמְּחַבְרַת לְרֶסֶן וְשִׁשְׁמִים אוֹתָהּ בְּפִי הַבְּהֵמָה. ←
73. מִחִנָּה – צְמִיחַת בָּשָׂר בְּנִגְעַת בָּשָׂר הַעוֹלָה עַל פְּצַע. ←
74. חֲמֵר – נוֹהֵג חֲמוּר. ←
75. שְׂבִיב – נִיצוּץ, קֶרֶן-אוֹר. ←
76. בְּרוֹת – אֶכֶל, מֵאֲכָל; הִיָּה לְבָרוֹת – הִיָּה לְמֵאֲכָל. ←
77. הַלְמוֹת – פְּעִימָה, דְּפִיקָה. ←